

Jani Sierilä

**HELSINGIN LIIKUNTASEUROJEN YHTEISTYÖMAHDOLLISUUDET  
KAUPUNGIN LIIKUNTA VIRASTON KANSSA**

Jyväskylän yliopisto  
liikuntatieteiden laitos  
liikuntasuunnittelu ja -hallinto  
pro gradu-tutkielma  
kevät 2005

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntatieteiden laitos/liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta

SIERILÄ, JANI: Helsingin liikuntaseurojen yhteistyömahdollisuudet kaupungin liikuntaviraston kanssa.

pro gradu-tutkielma, 119 s.

Liikuntasuunnittelu ja -hallinto

2005

---

Tutkielman tavoitteena on selvittää Helsingin liikuntaseurojen yhteistyömahdollisuuksia kaupungin liikuntaviraston kanssa keväällä 2004 toteutetun liikuntaseurakyselyn pohjalta. Kysely lähetettiin 415 kaupungilta avustusta saavalle liikuntaseuralle, joista kyselyyn vastasi 292. Näin vastausprosentiksi saatiin 70,36.

Tutkimuksen lähtökohdat on kirjattu Helsingin kaupungin liikuntapoliittiseen ohjelmaan vuosiksi 2001–2010. Seurakyselyn tulosten avulla liikuntavirasto pyrkii entistä paremmin tunnistamaan seurojen tarpeet ja kehittämään palveluitaan paremmiksi. Vastaavanlaista seurakyselyä ei ole kaupungissa aikaisemmin toteutettu. Jatkossa Helsingin liikuntaviraston tarkoituksena on toteuttaa kysely muutaman vuoden välein.

Tutkielmassa on käytetty hyväksi muita tutkimuksia, sähköpostivastauksia, lehtiartikkeleita ja liikunnan viranhaltijoiden asiakirjoja. Tutkielman teoriaosuus johdattaa lukijan kuntien ja liikuntaseurojen yhteistyön lähtökohtiin, ongelmiin ja haasteisiin sekä Helsingin kaupungin liikuntaseurayhteistyöhön. Teoriaosuuden tavoitteena on antaa monipuolinen kuva kuntien ja seurojen yhteistyön problematiikasta.

Tutkielman empiirisen osuuden tavoitteena on selvittää laajan kyselyaineiston avulla pääkaupungin seurojen käsityksiä avustusten jakoperusteista, eri palveluiden tärkeydestä ja niiden hoidon tasosta. Edelleen tarkoituksena on selvittää seurojen yhteistyömahdollisuuksia, kehittämisehdotuksia ja toiveita.

Tutkielman perusteella helsinkiläisten liikuntaseurojen arvostus kaupungin avustuskriteereitä kohtaan on keskimäärin melko korkeaa luokkaa. Toki seurat esittävät laajasti myös uusia avustuskriteereitä. Seuroille tärkeitä palveluita ovat liikuntasalit ja -hallit, liikunta- paikkojen varaaminen, tarjonta, kunnossapito ja suunnittelu sekä kuntalaisten aktivoiminen liikuntaan ja tiedottaminen. Taloudellinen tuki on seuroille erittäin tärkeää. Jäsenmäärältään suuret seurat näkevät viraston palvelut pieniä seuroja tärkeämpinä. Palveluiden hoitamisessa kaupunki saa kelpo palautetta ja jäsenmäärältään kookkaat seurat katsovat pieniä seuroja useammin viraston hoitaneen palvelut hyvin. Seurojen yhteistyömahdollisuudet ovat rajalliset. Kehittämisehdotuksia ja rakentamistoiveita seurat antavat runsaasti.

Asiasanat:

liikuntatoimi, liikuntaseurat, urheiluseurat, kaupungit, kunnat, liikuntapolitiikka

## **SISÄLLYS**

### **KUVIOT TAULUKOT**

<b>1 JOHDANTO</b>	<b>8</b>
<b>2 LIIKUNTASEUROJEN JA KUNTIEN YHTEISTYÖN JUURET</b>	<b>10</b>
<b>2.1 KESKEISIÄ KEHITYSVAIHEITA</b>	<b>10</b>
<b>2.2 HELSINKI SEUROJEN TUKIJANA</b>	<b>16</b>
<b>3 LIIKUNNAN TOISEN JA KOLMANNEN SEKTORIN HAASTEET</b>	<b>21</b>
<b>3.1 JULKINEN RESURSSOINTI</b>	<b>25</b>
<b>3.2 SEUROJEN VASTUUN KASVATTAMINEN</b>	<b>28</b>
<b>3.3 JÄRJESTÄYTYMINEN</b>	<b>30</b>
<b>4 HELSINGIN LIIKUNTASEURAKYSELYN LÄHTÖKOHDAT</b>	<b>34</b>
<b>4.1 TOTEUTUS</b>	<b>34</b>
<b>4.2 PERUSTIETOJA SEUROISTA</b>	<b>38</b>
<b>4.2.1 SEUROJEN NIMET JA VASTAAJAN ASEMA SEURASSA</b>	<b>38</b>
<b>4.2.2 JÄSEN- JA NUORISOJÄSENMÄÄRÄ SEKÄ LAJIJAKAUMA</b>	<b>41</b>

<b>5 HELSINGIN LIIKUNTASEURAKYSELY 2004</b>	<b>47</b>
<b>5.1 SEUROJEN NÄKEMYKSET AVUSTUSPERUSTEISTA</b>	<b>47</b>
<b>5.2 LIIKUNTA VIRASTON PALVELUIDEN ARVIOINTI</b>	<b>59</b>
<b>5.2.1 TÄRKEYS SEUROILLE</b>	<b>59</b>
<b>5.2.2 ONNISTUMINEN PALVELUIDEN TUOTTAMISESSA</b>	<b>66</b>
<b>5.3 YHTEISTYÖN TIIVIYS</b>	<b>75</b>
<b>5.3.1 SUUNNITTELU, RAHOITUS, VALVONTA JA HOITO</b>	<b>80</b>
<b>5.3.2 TERVEYS- JA ILTAPÄIVÄLIIKUNTA</b>	<b>83</b>
<b>5.3.3 VANHUKSET, VAMMAISET JA MAAHANMUUTTAJAT</b>	<b>85</b>
<b>5.3.4 KURSSIT, TAPAHTUMAT JA TIEDOTTAMINEN</b>	<b>86</b>
<b>5.4 TARPEET, TOIVEET JA VAATIMUKSET</b>	<b>89</b>
<b>5.4.1 LIIKUNTAPAIIKKARAKENTAMINEN</b>	<b>89</b>
<b>5.4.2 KEHITTÄMISTOIMENPITEET</b>	<b>92</b>
<b>5.4.3 PALAUTE</b>	<b>94</b>
<b>6 POHDINTA</b>	<b>98</b>
<b>LÄHTEET</b>	<b>104</b>
<b>LIITE 1: HELSINGIN LIIKUNTASEURAKYSELYN SAATEKIRJE     JA KYSYMYKSET</b>	<b>109</b>
<b>LIITE 2: LIITETAULUKOT</b>	<b>114</b>



## KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajan asema seurassa	39
Kuvio 2. Vastaajan asema seurassa: joku muu, mikä-kategorian vastausjakauma	40
Kuvio 3. Seurojen jäsenmäärä	42
Kuvio 4. Seurakyselyyn vastanneiden seurojen jäsenmäärä verrattuna kaikkien kaupungin tukemien seurojen jäsenmäärään	43
Kuvio 5. Kuinka monta prosenttia seurojen jäsenistä on alle 19-vuotiaita	44
Kuvio 6. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: keskiarvojakauma	48
Kuvio 7. Mille ryhmälle maksujen mahdolliset korotukset tulisi ensisijaisesti kohdistaa	58
Kuvio 8. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: keskiarvojakauma	60
Kuvio 9. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: keskiarvojakauma	67
Kuvio 10. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys ja onnistuminen	68
Kuvio 11. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: keskiarvojakauma	76

## TAULUKOT

Taulukko 1. Yleisimmät seuroissa harrastettavat lajiryhmät	45
Taulukko 2. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: vastausten prosentuaalinen jakauma	47
Taulukko 3. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: vastausten keskihajonnat	49
Taulukko 4. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: eri kokoisten seurojen vertailu	50
Taulukko 5. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan	51
Taulukko 8. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: keskihajonnat	61
Taulukko 9. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: eri kokoiset seurat	62
Taulukko 10. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan	64
Taulukko 13. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: vastausten keskihajonnat	70
Taulukko 14. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: eri kokoisten seurojen vertailu	71
Taulukko 15. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan	73
Taulukko 17. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: prosentuaalinen vastausjakauma	75
Taulukko 18. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: vastausten keskihajonnat	77

Taulukko 19. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: eri kokoisten seurojen vertailu	78
Taulukko 20. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan	79
Taulukko 22. Seurojen esittämät ulkoliikuntapaikkojen rakentamiskohteet	90
Taulukko 23. Seurojen esittämät sisäliikuntapaikkojen rakentamiskohteet	91



## 1 JOHDANTO

Suomen Liikunta ja Urheilu käynnisti syyskuussa 2003 ”hankkeen, jonka tavoitteena on vahvistaa liikunta- ja urheiluseurojen sekä kuntien liikuntatoimen yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi”. Kuntahankkeen tehtäviin kuuluvat ”päättäjiin vaikuttaminen, kansalaisten tuntojen kuuleminen, liikunnan ja kunnan yhteistyön kehittäminen sekä liikunnan uudet avaukset kuntayhteistyöhön”. (Pertti Alaja SLU:n kuntahankkeen vetäjäksi 2003.)

Helsingin kaupungin liikuntavirasto käynnisti edellä mainitun hankkeen kanssa samoihin aikoihin kaupungin liikuntaseuroille kohdistettavaa kyselyä liikuntatoimen kehittämiseksi. Kyselyn lähtökohta on Helsingin kaupungin liikuntapoliittisessa ohjelmassa vuosiksi 2001–2010, jonka tarkoituksena on kehittää pääkaupungin liikuntapalveluita entistä paremmin vastaamaan liikuntatoimen kaikkien asiakkaiden tarpeita (ks. Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010). Tämän tutkimuksen tavoitteena on keskittyä selvittämään Helsingin liikuntaseurojen tarpeita ja yhteistyömahdollisuuksia kaupungin liikuntaviraston kanssa keväällä 2004 toteutetun liikuntaseurakyselyn pohjalta.

Seurakyselyn tulosten pohjalta on mahdollista kehittää liikuntaviraston ja kaupungin liikuntaseurojen yhteistyötä. Tällä hetkellä Helsingissä on noin 800 liikuntaseuraa, joista kaupungin avustamia seuroja on puolet. Ilman seurojen vapaaehtoistyötä nykyisen taseoisia helsinkiläisiä liikuntapalveluita ei olisi varaa ylläpitää. On tuskin mahdollista liioitella sitä merkitystä, joka seurojen ja liikuntatoimen yhteistyön kehittämisellä on koko pääkaupungin liikuntakulttuurin ja seurojen liikuntamahdollisuuksien kannalta. (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010.) Tarvetta seurakyselyn toteuttamiseen pääkaupungissa on toki ollut aikaisemminkin, mutta näin kattavaa selvitystä ei ole aiemmin toteutettu (Jyrkiäinen 2004b).

Suoritan seurakyselyn analyysin Helsingin liikuntaviraston toimeksiannon. Toimeksiannon sain tiedusteltuani kaupungin liikuntavirastosta, onko heillä mahdollisesti suunnitteilla jokin tärkeä tutkimuskohde, jonka voisi toteuttaa liikuntatieteiden opinnäytteen muodossa. Liikuntaviraston taholta esitettiin tarpeellisena ja ajankohtaisena selvittää kaupungin seuro-

jen yhteistyötoiveita suhteessa liikuntavirastoon. Kaupungin seuroille toteutettavalle kyselylle on siis olemassa selkeä tarve (ks. Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010). Tutkimusaihe sopii minulle hyvin, sillä alun perin espoolaisena olen kiinnostunut koko pääkaupunkiseudun liikuntakulttuurista ja seurojen toimintaedellytyksistä.

Tutkimuksen aineistona on seurakyselyn ja sen vastausten lisäksi tutkimuksia, lehtiartikkeleita, liikuntatoimen viranhaltijoiden ja muiden asiantuntijoiden sähköpostivastauksia sekä muutamia muita asiakirjoja. Tutkimuksen empiirisen osion seurakysely muodostaa laajan aineiston, sillä siihen on vastannut yli 70 prosenttia potentiaalisista vastaajista.

Tutkielman aloittaa seurojen ja liikuntatoimen yhteistyön kehitysvaiheiden sekä Helsingin kaupungin seura-avustusten esittelemine (luku 2). Tarkoituksena on johdattaa lukija aihepiiriin. Luvussa kolme tuon esille yhteistyön viime vuosina kohtaamia haasteita ja osapuolten mahdollisuuksia reagoida niihin. Seuraavaksi selvitän Helsingin seurakyselyn lähtökoh-tia, haasteita ja toteutusta sekä vastaajien perustietoja (luku 4). Luvussa 4.1 (Toteutus) selvitän tutkielman empiirisen osan (luku 5) etenemisjärjestystä. Viimein päätelmä- eli pohdintaluvussa tiivistän tutkimustulokset yhteen ja pohdin seurakyselyn keskeisiä tuloksia (luku 6).

## **2 LIIKUNTASEUROJEN JA KUNTIEN YHTEISTYÖN JUURET**

Tässä luvussa tarkastelen ensin liikuntaseurojen ja kuntien yhteistyön keskeisiä kehitysvaiheita (2.1), jonka jälkeen luvussa 2.2 kerron Helsingin kaupungin tämän hetkisistä tavoista tukea seuroja.

### **2.1 KESKEISIÄ KEHITYSVAIHEITA**

Seurojen ja liikuntatoimen yhteistyön kehittymisessä lähdän liikkeelle 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun tienoilta. Tuolloin kunnat alkoivat saada taloudellisen kasvun myötä uusia tehtäviä, joiden hoitamisen avuksi myös valtionapujärjestelmä laajeni. Urheiluseuratoiminnan ja -harrastusten aktivoituminen loivat kunnille uusia paineita mm. liikuntapaikkojen rakentamiseksi ja hoitamiseksi, vaikka aluksi kyseisistä tehtävistä huolehtivat urheiluhenkiset kansalaisryhmät ja seurat omin avuin. Kunnallisten palveluiden lisääntyminen, kilpaurheilun läpimurto ja kaupunkisuunnittelun sosiaalis-virkistykselliset paineet pakottivat ensiksi Helsingin liikuntahallinnollisiin edistysaskeliin, vaikkei kuntien hallintorakenteesta muutamia lakisääteisiä hallinnonaloja lukuun ottamatta kovin tarkkaan säädettykään. Uusiin tehtäviensä hoitamiseksi kunnat alkoivat perustaa omia luottamusmiehistä koostuvia lautakuntia. (Ilmanen 1996, 29–30, 38, 45.)

Useimmissa Suomen kaupungeissa liikuntahallinnon syntyyn vaikutti urheiluseurojen aloitteellisuus. Seurat eivät enää itse kyenneet talkoovoimin huolehtimaan kasvavista liikuntapaikkojen rakennus- ja huoltovaatimuksista eikä ilman tarkoitukseen keskittyvää hallintoelintä eli urheilulautakuntaa. Ainoastaan Helsingissä liikuntahallinto ei syntynyt urheiluseurojen painostuksesta, vaan laajojen kaavoituksellisten ja liikuntakasvatuksellisten perustelujen saattelemana. (Ilmanen 1996, 50.) Eli liikuntahallinnon muotoutumisen alkuvaiheessa liikunnan kansalaistoimijat halusivat siirtää kunnille sellaisia tehtäviä, joiden hoitaminen oli niille itselleen ylivoimaista. Ensimmäisenä seurat toivoivat kuntien ottavan huolehtiakseen liikuntapaikkojen rakentamisen ja ylläpidon. Kunnallinen liikuntahallinto ei

suinkaan syntynyt itsetarkoituksena tai hallinnon laajentamisen tarpeesta, vaan kansalaisjärjestöjen tarpeista käsin. (Ilmanen & Itkonen 2000, 144.)

Alkoholin aiheuttamien sosiaalisten haittojen hallitsemiseksi Helsinkiin perustettiin vuonna 1873 kunnallinen anniskeluyhtiö. Se kohdisti aluksi alkoholin myynnin voittovarot parhaaksi katsomallaan tavalla ja vuoden 1893 jälkeen kaupunginvaltuusto päätti niiden jaosta erillisen valiokunnan esityksestä. Vuosina 1887–1906 anniskeluyhtiön rinnalla toimi vähittäismyyntiosakeyhtiö kuntatalouden tavoitteiden palvelemiseksi. Se antoi suurimman osan voittovaroista valtuustolle, joka jakoi ne yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Vuonna 1913 valtuusto vahvisti alkoholivoittovarojen jakosäännöt. (Ilmanen 2000a, 26–28.)

Liikuntajärjestöjenkin toiminnan kannalta viinan myyntituloilla oli merkitystä, vaikka liikunnan tuki oli ainoastaan murto-osa kokonaistuesta. Myönnettyt avustukset antoivat oman kontribuutionsa liikunnan kansalaistoiminnan käynnistymiseen ja ”synnyttivät kunnallisten järjestöavustusten käytännön”. Keväällä 1890 Gymnastikföreningen för arbetande kvinnor yhdistys sai työläisnaisten voimistelukurssien järjestämiseen avustusta, joka oli ”ensimmäinen kerta, kun liikunnan kansalaistoimintaa tuettiin kaupungin varoista. Helsingissä liikunnan kansalaistoimijoiden ja kunnallishallinnon kohtaamisen alkupiste paikantui tähän.”(Ilmanen 2000a, 28–31.) Vaikka alkoholin vaikutukset eivät varmasti 1800- ja 1900-luvun vaihteessakaan olleet yhteiskunnassa aina niin kovin myönteisiä, niin silti kolikon kääntöpuolena juuri alkoholin avulla edes hieman rahoitettiin liikuntaa. Näin alkoholin kielteiset vaikutukset saatiin ainakin osittain käännettyä myönteisiksi.

Suurimmat liikuntaan osoitetut summat suunnattiin 1800-luvun lopulla uimapalveluihin ja uimaopetukseen. Helsinki ryhtyi tukemaan yhtä uimaseuraa säännöllisesti keväästä 1900 lähtien. Tuolloin valmistui kaupungin rakennuttama uimalaitos, joka vuokrattiin seuralle. Koska henkilöstön palkkaaminen asetti uimaseuran talouden vaikeuksiin, luopui kaupunki parin vuoden päästä vuokran perimisestä, uimaseura sai itselleen kaikki lipputulot ja sai erityisavustusta uintiopetukseen. Avustuksilla päättäjät tahtoivat lieventää teollistuvan kaupungin sosiaalisia ongelmia ja siten myös poliittisen työväenliikkeen vahvuutta. Niinpä liikuntasektorin tukeen kytkeytyi selkeitä sosiaalipoliittisia tavoitteita. 1800-luvun lopulla

liikunta-avustukset liittyivät työläisten harrastusten tukemiseen ja uimapalveluihin sekä 1900-luvulla urheilun tukeminen astui kuvaan mukaan. Urheilun avustusperusteet piti löytää muualta kuin sosiaalisista perusteluista. (Ilmanen 2000a, 31–33.) Urheilu ja kilpaurheilu astuivat taistelemaan itselleen osaansa yhteiskunnan tuesta samoihin aikoihin, kun suomalaiset alkoivat menestyä kansainvälisissä urheilumittelöissä.

Kilpaurheilu vahvisti jatkuvasti asemaansa Helsingissä ja viimeistään Tukholman olympialaisten suomalaismenestyksen myötä päättäjien asenteet muuttuivat urheilulle suopeiksi – varsinkin kun Hannes Kolehmainen edusti pääkaupunkiseuroja, ensin Kisa-Veikkoja ja olympiavuonna Jyryä. Kun Kisa-Veikot anoivat Tukholman olympialaisia seuraavana vuonna eli 1913 alkoholivoittovaroja urheiluun, niin seura myös sai avustusta. Vastaan äänestäneet voittovarin valiokunnan jäsenet tahtoivat säilyttää avustusten ehtoina pelkästään entiset sosiaaliset tarkoitukset. Avustusten jaossa urheilusuuntauksen saama yhteiskunnallinen tuki ja arvostus oli nousussa. Muille kuin urheiluhankkeille jäi vain rippeet vuonna 1914 jaetuista viinavoittovaroista. (Ilmanen 2000a, 33–34.)

Vuodesta 1917 Helsingin valtuusto sisällytti kaupungin menoarvioon määrärahan jaettavaksi yleishyödyllisille yhdistyksille ja laitoksille. Kyseisestä määrärahasta saivat myös liikunnan kansalaistoimijat osansa. Kieltoain jälkeen alkoholin myynnistä ei enää saatu tuottoja, jolloin yleishyödyllisiä yhdistyksiä ruvettiin tukemaan budjettivarin. Se lisäsi entisestään kansalaisyhdistysten kiinnostusta kunnallishallintoa kohtaan. Vasta 1920-luvun jälkipuoliskolla Helsingin seurat alkoivat saada yleisiä toiminta-avustuksia, joita ne saivat käyttää myös kilpaurheiluun. (Ilmanen 2000a, 37–38.)

Sotien välillä osalla kunnista oli jo liikuntamenoja, vaikka summat eivät asukaskohtaisesti kovin korkeita olleetkaan. Kuntien liikuntamenot koostuivat lähes yksinään rakentamiskuluista ja hallintomenoista ei juuri ollut. Näin siksi, että lautakunnat toimivat palkkioilla, yleensä ilman omaa toimistoa tai suurta määrää vakinaisia työntekijöitä. Hallintokuluja enemmän kului urheilu- ja voimisteluseurojen avustuksiin, joiden meno-osuus liikkui 10–20 prosentin välillä. Osa näistä avustuksista kului urheilupaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon, koska uimalaitoksia ja luistinratoja hoitavia seuroja tuettiin avustusmäärärahoista.

”Itse asiassa koko avustuskäytäntö sai alkunsa siitä, että kaupungit aluksi tukivat urheilupaikkoja ylläpitäviä seuroja. Tästä sitten edettiin käytäntöön, jossa alettiin myöntää tukea myös seurojen suorittaman liikuntakasvatuksen edistämiseen”. (Ilmanen 1996, 98–100.)

Avustusmäärärahojen jakoesitykset aiheuttivat usein poliittisia ristiriitoja. Helsingissä urheilulautakunta päätyi jakamaan urheiluseurojen tukemiseen myönnettävät kaupungin rahat valtuuston poliittisten voimasuhteiden mukaan. Tämä tarkoitti reilut 20 vuotta sitä, että sosialidemokraattiset työläisseurat saivat määrärahasta 40, suomenkieliset porvarilliset seurat 35,5 ja ruotsinkieliset porvarilliset seurat 24,5 prosenttia. (Ilmanen 1996, 100.) Seuraavustusten saama julkisuus oli kuitenkin ylimitoitettua, sillä todellisuudessa ne veivät ainoastaan kolmisen prosenttia kaupungin urheilu- ja ulkoilumenoista. Siitä huolimatta niiden jakaminen oli erityisesti 1950-luvulla yksi lehdistön suosikkiaiheista. (Ilmanen 1994, 120.)

1920- ja 1930-luvuilla valtuuston poliittiset voimasuhteet olivat seura-avustusten jakoperusteena kaikissa niissä kunnissa, joissa urheiluseura-avustuksia jaettiin. Seurojen toiminnallisuuteen perustuvat avustukset eivät olleet vielä ajankohtaisia – varsinkaan, kun liikuntamenot eivät kovin suurina olleet. Helsingissä vuonna 1940 liikuntamenojen osuus kaupungin kaikista menoista nousi 3,4 prosenttiin. Tälle sittemmin ylittämättömälle tasolle liikuntamenot kohosivat olympiarakentamisen ansiosta. Normaali vuosina Helsingin urheilumenot jäivät selkeästi alle yhden prosentin – huolimatta siitä, että vain siellä liikuntarahat kasvoivat tasaisesti. Jo tuolloin Helsingissä ja muissa kunnissa liikuntahallinto sai pieniä tuloja kunnallisten urheilupaikkojen käytöstä perittävillä maksuilla ja vuokrilla. Kuitenkin vasta toisen maailmansodan jälkeen urheilulautakunnat saivat hallintaansa runsaasti sellaisia urheilulaitoksia, joista saatiin säännöllisiä vuokra- ja pääsylipputulot. (Ilmanen 1996, 100–101.)

1950- ja 1960-luvuilla tuloilla oli pieni merkitys kuntien liikuntahallinnon pyörittämisessä. Ja mikäli niillä oli mitään merkitystä, niin ainoastaan kaupungeissa. Maalaiskunnissa ei ollut ollenkaan liikuntatuloja johtuen pääasiassa siitä, ettei niissä ollut sellaisia liikuntatiloja, joista voisi tuloja kerätä. Näin siksi, että liikuntapaikat olivat vapaasti koulujen ja seurojen käytettävissä. Sen sijaan suuremmilla kaupungeilla oli jo 1960-luvulla säännöllisiä tulo-

ja tuottavia liikuntalaitoksia. Niissä seuroilta perittiin vuokria sekä suurten kilpailujen pääsylipputulaja. Merkittävästi tuloja kaupunki sai mm. juuri Helsingissä, jossa tuloilla katettiin noin 20 prosenttia liikuntamenoista. (Ilmanen 1996, 143–144.)

Vuonna 1960 Helsingissä siirryttiin avustusten toiminnallisten mittareiden mukaisiin jakoperusteisiin ja luovuttiin lopullisesti poliittisista jakoperusteista. Näin siirryttiin urheiluseurojen toimintatuen tarpeen erittelyyn, millä keinoin pyrittiin siirtämään avustusten jaon yhteydessä esiintyneet poliittiset kiistat taka-alalle. Ennen toiminnallisia mittareita oli aina mahdollista vastustaa päätöksiä vetoamalla niiden puoluepoliittisuuteen. Toisaalta se on ollut mahdollista myös vuoden 1960 jälkeenkin, sillä ei puoluepolitikointia voi koskaan täysin välttää. (Ilmanen 1996, 153.)

Parisenkymmentä vuotta myöhemmin liikuntalakikomitean mukaan ”yleisten edellytysten luominen liikuntatoiminnalle on lähinnä valtion ja kuntien tehtävänä, kun taas varsinaisen liikuntatoiminnan järjestämisestä vastaaminen kuuluu pääasiassa liikuntajärjestöille”. Hallituksen esitys paljolti toisti liikuntalakikomitean ehdotuksia: kuntiin tulisi perustaa lakisääteiset liikuntalautakunnat viranhaltijoiheen, valtion ja kuntien tulisi huolehtia liikuntapaikkojen riittävydestä sekä lakisääteisellä avustus- ja lainajärjestelmällä niiden perustamiskustannuksista, valtiosuudet on sidottava kuntien kantokykyyn (aluepoliittinen kehitysnäkökulma) ja urheiluseurat on saatava valtionapujärjestelmän piiriin. (Ilmanen 1996, 160–161.)

Liikunta-asetuksen mukaan liikuntalautakunnan urheiluseuratehtävänä on mm. ”päättää niiden määrärahojen jaosta, jotka kunnan talousarviossa on varattu urheiluseurojen liikuntatoiminnan tukemiseen, jos tämä tehtävä lautakunnan johtosäännössä on annettu lautakunnalle”. Lisäksi liikuntalautakunnan tulee tehdä ehdotuksia kunnan liikuntapaikkojen rakentamisesta, varustamisesta ja kunnossapidosta. Liikuntalakiin sisältyy ajatus, että kuntien tulisi lisätä liikuntaseuroille myöntämänsä tuen määrää saadakseen täysimääräiset valtiosuudet. Vaikka liikuntalautakuntien roolista säädettiin valtakunnallisella lailla, on kunnilla paljon liikkumavaraa esim. juuri liikuntaseurayhteistyön toteuttamisen suhteen. Vasta lautakuntien johtosäännöt, jotka kunnanvaltuustot hyväksyvät, ratkaisevat lautakuntien tarkan

toiminnan. Pienillä kunnilla on mahdollisuus järjestää liikuntatoimensa jonkin muun kuin liikuntalautakunnan kautta. (Ilmanen 1996, 161; Ilmanen 2000b, 85.) Sittenkin kuntien seurayhteistyöhönkin vaikuttavaa liikuntalakia on uusittu kaksi kertaa.

Kaupungeissa avustettavien liikuntaseurojen määrä kasvoi uusien liikuntamuotojen ansiosta 1970- ja 1980-luvuilla räjähdysmäisesti. Silti kaupunkien hyvän talouden ja liikuntalain tuomien valtion tukien ansiosta liikuntaseuraa kohden myönnettyt avustussummat nousivat tasaisesti vuoteen 1990 asti. Vieläkin enemmän avustukset kasvoivat maaseutukunnissa – kiitos liikuntalain ja sen, että maaseudulla liikuntaseurojen lukumäärä ei lisääntynyt kaupunkien tavoin. (Ilmanen 1996, 198.)

On siis havaittavissa, että pääsääntöisesti liikuntaseurojen tukeminen julkisen sektorin taholta kehittyi hyvinvointiyhteiskunnan kasvamisen mukana. Tästä mainiona esimerkkinä ovat juuri 1970–1980-luvut, jolloin julkisen sektorin menoja kasvatettiin maassamme suuresti. Myös liikuntaseurojen avustussummat nousivat samalla mitalla. Noina vuosikymmeninä hyvinvointiyhteiskuntaa paisutettiin joka puolelta, kunnes raja tuli tunnetuin seurauksin vastaan 1990-luvun alkupuolella. Vuosikymmenen takaisen taantumän jälkeen suomalainen hyvinvointiyhteiskunta ei ole enää palannut aivan entiselle tasolle. Niinpä kuntien ja liikuntaseurojen yhteistyössäkin on ollut totuttelemista tiukkaan talouteen ja uusien arvojen esiinmarssiin. Ainakin osittain olemme palanneet aikaan ennen hyvinvointivaltiota, jolloin perhe- ja kyläyhteisöt pitkälti hoitivat sittemmin hyvinvointivaltion arsenaaliin siirteitä tehtäviä.

Nykyään palveluilta odotetaan vahvaa näyttöä siitä, mitä hyvää sijoitetuilla rahoilla saadaan aikaan. Enää ei riitä, että näytetään käytettyjen voimavarojen ja rahan määrä, vaan toiminnan perusteluksi vaaditaan näyttöä tuotetuista hyvinvointivaikutuksista. Kaikki liikuntaan sijoitetut lisärahat eivät nimittäin kasvata liikunnan määrää, vaan saattavat ainoastaan nostaa liikkumisen hintaa. Kun kunnissa päätetään varojen sijoittamiskohteista, joutuu liikunta luonnollisesti kilpailemaan kunnan muiden sektorien kanssa samoista varoista. Mikäli liikuntakerran hinta kunnalle on alhainen ja liikunnan kysyntää on olemassa, on helpompi



vakuuttaa päätöksentekijät liikuntaan sijoituksen kannattavuudesta. (Valtonen 2002, 24–27.)

Toisaalta 1990-luvun talousvaikeudet vaikuttivat kuntien liikuntavaroihin vain rajallisessa määrin. Syynä on se, että liikuntarahat ovat suurelta osin käyttömenoja, joita ei juuri voi supistaa – oli lama tai ei. Muutokset tapahtuivat enemmän vapaiden ja harkinnanvaraisten rahojen osuudessa, kuten seurojen toiminta-avustuksissa ja ostopalveluissa. Harkinnanvaraistenkaan varojen muutosvaikutukset eivät volyymitasolla ole suuria. (Kujala 2002, 10–11.)

## **2.2 HELSINKI SEUROJEN TUKIJANA**

Helsingin kaupungin ja kuntien rahoitus muodostuu puoliksi verotuloista, joista pääosa on kunnallisveroa. Myös osa yhteisöverosta maksetaan kunnille, jonka lisäksi ne saavat kunnallista kiinteistöveroa. Noin 14 prosenttia tulee valtionosuuksista, jotka ovat käytännössä valtioverotuksen kautta tulevia. Käyttäjien maksamista myynti-, maksu- ja toimintatuloista kunnat saavat noin 25 prosenttia ja lainanotosta 5 prosenttia, joka ei käytännössä ole muuta kuin ajallisesti siirrettyjä verotuloja. Muista, mm. korkotuloista tulee noin 5 prosenttia. Kuntien tuloista verot ja käyttötalouden valtionosuudet eivät ole merkittäviä määrättyihin palveluihin. Vaikka valtionosuudet myönnetään hallinnonaloittain, ei niitä ole sidottu eri käyttötarkoituksiin. Lisäksi valtionosuusjärjestelmä sisältää mm. verotuloihin perustuvan tasausjärjestelmän. Valtionosuusperuste on sama kaikille kunnille, eli esimerkiksi liikunta-seurojen määrä ei vaikuta liikuntatoimen valtionosuuteen. (Björkwall 2004.) Osittain liikuntavirasto rahoittaa toimintaansa siis keräämällä tuloja, mutta suurimmaksi osaksi kaupungin budjettivaroilla. Lisänä tulevat EU-tukiaiset tiettyihin hankkeisiin ja valtionavustus joihinkin investointihankkeisiin. (Aapro 2004.)

Liikuntalain ja rahoituslain mukana tulevat valtionosuudet ovat pieniä, vain noin neljä prosenttia kuntien liikuntatoimen käyttötaloudesta. Helsingissä valtionosuus jää vieläkin pienemmäksi. Helsinki käyttää liikuntaan noin 85 miljoonaa euroa vuodessa, mikä on yhtä

paljon kuin koko valtion liikuntabudjetti yhteensä. Valtio ei puutu Helsingin liikuntatoimen rahankäyttöön eli Helsinki päättää itsenäisesti tavoistaan tukea seuroja. Liikuntapaikkarakentamisessa ja siihen tulevassa valtionavussa on sen sijaan tiettyjä säännöksiä. (Sjöholm 2004.)

Kunnat saavat asukasluvun mukaan valtionosuutta liikunnan käyttökustannuksia varten. Valtionosuus on 37 prosenttia siitä euromäärästä, joka muodostuu, kun ”kunnan asukasmäärä kerrotaan liikuntatoimintaa varten asukasta kohden määrätyllä yksikköhinnalla”. Vuonna 2004 liikunnan asukaskohtainen yksikköhinta oli 10,80 euroa. Vuosittain valtion talousarvioon otetaan määräraha ”avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin”. Ensisijaisesti avustusta myönnetään kunnalle, kuntayhtymälle tai niiden määräysvallassa olevalle yhteisölle. Liikuntapaikkarakentamisen määrärahasta perustamishankkeiden osalta ministeriö voi siirtää osan läänin liikuntatoimen valmisteltavaksi ja lääninhallituksessa päätettäväksi. (Tolonen 2004.)

”Yleensä ne liikuntalajit, jotka saavat merkittävintä kokonaistukea kaupungilta ovat myöskin muilta kustannuksiltaan kalliita. Kunta tukiessaan kysytyä liikuntatoimintaa vähentää ko. lajin kaupallistumisen mahdollisuuksia (= usein samalla ennaltaehkäisee lajin kallistumista entisestään). Keskeinen tekijä kaupunkien välillisen tuen kehittämisessä on liikuntarakentaminen, koska liikuntapaikkojen käyttökustannusten kautta kaupungit tukevat huomattavasti liikuntatoimintaa. Kun liikuntarakentamispäätöksiä tehdään, määritellään samalla paikallisen liikuntapolitiikan suunta seuraaviksi vuosiksi.” (Puronaho ym. 2001, 43.)

Liikuntatoimen tarkoitus on tuottaa liikunnan peruspalveluita, joita kaupungin hallinnoimat säätiöt ja yhtiöt sekä yksityinen sektori täydentävät (Toimintakertomus 2003, 4). Liikuntaviraston ja seurojen työnjako on niin ikään selvä: edellinen vastaa liikuntaedellytysten luomisesta ja jälkimmäinen liikuntatoiminnan järjestämisestä (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010). Niinpä pääosa seurojen liikuntatoiminnasta tapahtuu kaupungin rakentamilla, ylläpitämällä ja omistamilla liikuntapaikoilla. (Puronaho & Borodulin & Koskenranta & Vuori 1999, 6). Tällä hetkellä Helsingissä on noin 800 liikuntaseu-

raa, joista noin 400 saa kaupungin avustusta (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010).

Suuri osa Helsingin sisäliikuntatiloista on opetusviraston koulujen saleja, jotka kattavat noin 80 prosenttia kaupungin liikuntasaleista. Niistä osa on epätarkoituksenmukaisessa ja vajaatehoisessa käytössä, joten liikuntapoliittisen ohjelman mukaan on välttämätöntä kehittää liikuntatoimen ja opetustoimen yhteistyötä.<sup>1</sup> Kouluja ja päiväkoteja rakennettaessa sekä peruskorjattaessa tulisi varmistaa niiden liikuntatilojen saaminen myös ilta- ja viikonloppukäyttöön. Myös pelastuslaitoksella, sosiaalivirastolla ja terveysvirastolla on merkittävässä määrin liikuntatiloja hallussaan. Lisäksi muutamat pelkästään liikuntapalvelujen tuottamiseen erikoistuneet yksiköt (mm. Jääkentäsäätiö, Stadion-säätiö ja Urheiluhallit Oy) täydentävät liikuntaviraston palvelutarjontaa. Liikuntalautakunnalla ja -virastolla on ainoastaan rajallisia mahdollisuuksia ohjata kyseisiä yhteisöjä ja varmistaa niiden toiminnan yhteensopivuus kaupungin muiden tavoitteiden kanssa. Kuitenkin liikuntapoliittisen ohjelman tavoitteisiin kuuluu, että liikuntatoimi vaikuttaa asiantuntijana kaupungin muiden virastojen ja laitosten liikuntatilojen suunnitteluun ja vuoroihin. (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010, 14, 24.)

Helsingin liikuntalautakunta vahvistaa joka vuosi avustusten jakoperusteet. Vuodeksi 2004 lautakunta myönsi kaupungin liikuntaseuroille ja liikuntatoimintaa järjestäville vammais- ja eläkeläisjärjestöille toiminta-, vuokra-, ja tapahtuma-avustuksia sekä liikuntatilojen tuettua käyttöä. Lisämahdollisuutena oli hakea avustuksia suunnistuskarttojen valmistuskustannuksiin ja vuoden 2003 vammaiskuljetuskustannuksiin. (Haettavat avustukset 2004.)

Vuoden 2004 avustusten myöntämisen edellytyksenä oli, että seuran kotipaikka on Helsinki ja että se on perustettu vuonna 2002 tai aikaisemmin, se on rekisteröity tai todistettavasti

---

<sup>1</sup> Katja Borodulin on tarkastellut koulujen sisäliikuntatilojen käyttöä 1990-luvun jälkipuoliskolla liikuntatoimen viranhaltijoille suunnatun kyselyn perusteella. Tutkimuksen yksi tärkeä osa-alue liittyy koulusalien käytön tehostamisen problematiikkaan. Joka kolmannen vastaajan mielestä tehostamisen ratkaisu on salien aukioloaikojen lisäämisessä sekä joka neljännen mielestä salien valvonnan siirtämisessä itse käyttäjille ja vuorojen jakamisessa useampaan jaksoon. Yleisesti ottaen liikuntaseurat ovat tyytyväisiä koulujen liikuntatiloihin, mutta tyytymättömiä niiden jakoperusteisiin. Mitä suuremmasta kunnasta on kyse, sitä tyytymättömämpiä liikuntaseurat ovat vuorojen jakoperusteisiin, vaikka kookkaissa kunnissa on pieniä kuntia useammin salivuorojen vahvistetut jakoperusteet. Hakijoiden suuresta määrästä johtuen tyytymättömyys salien jakoperusteisiin voi johtua salipuutteesta. (Borodulin 1997, 44–60.)

jättänyt rekisteröintihakemuksen sekä sen jäsenyys on avoin kaikille kaupunkilaisille. Lisäksi seuran helsinkiläisten aktiiviharjoittelijoiden lukumäärän tulee olla vähintään 50 tai seuraan tulee kuulua 20 alle 19-vuotiasta helsinkiläistä. (Haettavat avustukset 2004.)

Toiminta-avustus vuodelle 2004 jaettiin vuoden 2003 toiminnan perusteella ja toiminnan pisteyttämisessä käytettiin hyväksi avustushakemuksen tarkistettuja suoritustietoja. Vuokra-avustus annettiin säännöllisiä kausiharjoitusvuoroja yksityisten tai yhteisöjen liikuntatiloissa Helsingissä, Espoossa, Vantaalla tai Kauniaisissa järjestäneille seuroille. Liikuntatilojen tuettua käyttöä myönnettiin seuran kausivarauksiin sisäliikuntatiloissa 1.1–31.5.2004 (liikuntaviraston tiloissa 1.1.–30.4.) ja 1.9–31.12.2004. Ulkoliikuntapaikat olivat maksuttomia. Lautakunta vahvistaa vuosittain tuetun käytön enimmäistuntihinnan, josta ylimenevän osuuden maksaa seura itse. Ensimmäistä kertaa avustusta hakevien seurojen käyttöä tuettiin 1.9.2004 alkaen. Liikuntatilojen tuettu käyttö koski kaupungin tiettyjä hallintokuntia ja kaupungin tukemia laitoksia. Tapahtuma-avustusta myönnettiin kaupungin rekisteröityneille yhdistyksille niiden vuonna 2004 järjestämiä liikuntatapahtumia varten. (Haettavat avustukset 2004.)

Vuonna 2004 liikuntaseurat saivat toiminta-avustusta liikuntalautakunnan vahvistamien yleisten avustusperusteiden mukaan. Toiminta-avustusten perusteina lautakunta käytti kunkin seuran avustushakemuksissa esittämiä suoritteita vuodelta 2003. Vuonna 2004 toiminta-avustuksesta oli perusavustuksen osuus 20 ja nuorisoavustuksen 80 prosenttia. Jälkimmäisen saamiseksi seuran tuli järjestää ohjattua liikuntatoimintaa vähintään 20 alle 19-vuotiaalle helsinkiläiselle nuorelle. Toiminta-avustus jaettiin seuraavien painotusten mukaan:

#### PERUSAVUSTUS 20 %

##### Toiminnan määrä ja tehokkuus

- Ohjattu säännöllinen harjoitustoiminta 60 % (aikuisten harjoitustunnit)
- Järjestön järjestämien kilpailujen määrä 10 %

##### Toiminnan monipuolisuus

- Helsinkiläisten aktiiviharjoittelijoiden määrä 10 %

- Järjestön järjestämät liikuntakurssit 10 %
- Kunto- ja virkistystilaisuudet ja näytökset 10 %

#### NUORISOAVUSTUS 80 %

##### Toiminnan määrä ja tehokkuus

- Ohjattu säännöllinen harjoitustoiminta 70 % (nuorten alle 19-v. harjoitustunnit)
- Helsinkiläisten aktiiviharjoittelijoiden määrä 20 % (alle 19-v.)
- Nuorten leiritoiminta 10 %

Lisäksi liikuntalautakunta päätti toiminta-avustusten jakoa rajoittavista tekijöistä:

- 1) Avustuksen enimmäismäärä ei voi ylittää haetun toiminta-avustuksen euromäärää.
- 2) Järjestölle myönnettävän avustuksen enimmäismäärä voi olla enintään 85 % järjestön varsinaisen toiminnan menoista.
- 3) Järjestölle myönnettävä alin toiminta-avustus on 200 euroa. Euromääräisesti sen alle jääviä toiminta-avustuksia ei makseta.

(Toiminta-avustusten vahvistaminen 2004.)

Koska nuorisotoiminnan painotus lisääntyi vuonna 2004 80 prosenttiin edellisvuoden 70 prosentista, pieneni niiden seurojen toiminta-avustus, joilla on vain tai runsaasti aikuisten toimintaa (Toiminta-avustukset 2004).

### 3 LIIKUNNAN TOISEN JA KOLMANNEN SEKTORIN HAASTEET

Maamme kansantalous ajautui 1990-luvun alkupuolella taantumun kouriin. Kun vielä 1980-luvun puolivälissä kunnissa oli yhteensä yli 400 liikuntalautakuntaa, niin vuosikymmen myöhemmin niitä oli ainoastaan parikymmentä. Syynä oli liikuntalautakuntien liittäminen osaksi laajempia hallintokokonaisuuksia tai muiden vapaa-aikatoimen hallintokuntien liittäminen osaksi liikuntalautakuntia. Mitä pienempi kunta oli kyseessä, sitä suuremman hallintokokonaisuuden osaksi liikunta-asiat yleensä liitettiin<sup>2</sup>. (Ilmanen 1996, 218–220; Ilmanen & Itkonen 2000, 138–142.) Taloudellisen tilanteen vähitellen kohentuessa on vuosittain vaihteesta lähtien yhdistelmälautakuntia purettu tai siirretty suppeampiin liikunta- ja nuorisolautakuntiin (Forsström 2001, 19). Pääkaupungissa liikuntalautakunta on koko ajan säilyttänyt asemansa ja nimensä (Ilmanen 1996, 218–220).

Julkistalouden tiukka tilanne on aiheuttanut muutospaineita siihen suuntaan, että sen tuottamia palveluja pyritään korvaamaan yksityisen sektorin lisäksi kolmannen sektorin tuottamien palveluin. Tämä kytkeytyy siihen ajatukseen, että julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan välinen etäisyys kaventuu ja paikoin jopa katoaa uudenlaista yhteistoimintaa synnyttäessä. Yksinkertaistaenhan yhteiskunnassamme on erotettavissa toisistaan yksityinen sektori (yksityiset yritykset), julkinen sektori (valtio ja kunnat) ja kolmas sektori (järjestöt, yhdistykset ja vapaaehtoistoiminta). (Koski & Heikkala 1998, 45; Heikkala 2000, 121–132.) Vaikka yhteiskunnan sektoreiden määrän ja luonteen suhteen on tutkijoiden kesken erimielisyyttä, olen tähän tutkimukseen omaksunut esittämäni kolmijaon. Sen mukaan yhteiskunta on alun perin jakautunut kahteen sektoriin siten, että julkinen sektori on eriytynyt yksityisestä. Niinpä ensimmäinen sektori viittaa yksityiseen ja toinen sektori julkiseen sektoriin. (Helander 1998, 22–24.)

---

<sup>2</sup> Pekka Mäkelän kirjoittama ”Kunnallinen vapaa-aikatoimi – palvelun tuottajasta sponsoriksi”-raportti pohjautuu kyselytutkimukseen, jonka kohteena olivat 48:n KuntaSuomi 2004-tutkimusohjelmassa mukana olevan kunnan kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen viranhaltijat. Tutkimuskuntien keskimääräisten arvioiden mukaan lautakuntien yhdistämisessä kulttuuri- ja nuorisotoimi ovat jääneet ainakin jollain tavoin liikunta-asioiden jalkoihin menetettyään omat lautakuntansa. Yhdistelmälautakunnissa luottamushenkilöiden tietotaso ja aktiivisuus painottuvat hyvin usein juuri liikuntatoimeen. (Mäkelä 1998, 8, 107–108.) Tämä viittaa siihen, että liikunta ei ole kärsinyt lautakuntien yhdistämisestä yhtä voimakkaasti kuin kulttuuri- ja nuorisotoimi.

Kansalaisyhteiskunta-termi viittaa kansalaisten omaehtoiseen toimintaan ja tätä toimintaa varten organisoitumisen kokonaisuuteen. Liikunnan järjestötoiminnan katsotaan pohjimmiltaan kumpuavan kansalaisyhteiskunnasta eli ihmisten spontaanista, yhdistymisvapauteen perustuvasta ja omaehtoisesta yhdistymisestä. Kolmannen sektorin käsitteellä viitataan käytännössä samaan asiaan kuin kansalaisyhteiskunnan käsitteellä. (Koski & Heikkala 1998, 45; Heikkala 2000, 121–132.) Tutkimuksen jatkossa pidän termejä liikunnan kolmas sektori, liikunnan vapaaehtoissektori sekä liikunnan kansalaistoiminta niin vahvasti toistensa synonyymeinä, etten enää tule puuttumaan kyseisten termien sisältöön.

Vapaaehtoistoiminnan avulla kyetään tuottamaan työpanosta ja lisäarvoa yhteiskunnan palvelujen tuottamiseen. Liikuntaseuratoiminnan hyötyjä tarkasteltaessa onkin pidettävä mielessä, että seuroissa tehdään koko yhteiskunnan kannalta arvokasta ja edullista työtä. Seuratoiminta sitoo mittavia yksityistaloudellisia resursseja ja tuottaa edullisuudestaan huolimatta laadukkaita palveluja. Vastaavien palveluiden tuottaminen julkisen järjestelmän keinoin tulisi miljardien hintaiseksi. (Helander 1998, 89–93; Koski 2000, 230.) Suomalaisen vapaaehtoistoiminnan suurin luokka on kulttuurin ja harrastustoiminnan luokka, sillä se kattaa noin puolet (47 %) kaikesta vapaaehtoispanoksesta. Liikunta yksin kattaa lähes kolmanneksen (32 %) kaikesta yhteiskunnan vapaaehtoispanoksesta muun harrastustoiminnan kattaessa yhdeksän ja kulttuurin kuusi prosenttia. (Helander & Laaksonen 1999, 48.)

Relevantti kysymys on, että missä määrin liikunnan kansalaistoimijoiden tulisi ottaa aikaisempaa vahvemmin vastuuta liikuntapalvelujen tuottamisesta – ikään kuin vastapalveluna suhteessa kuntien avustuksiin ja koska seuroilla on jo ennestään perinteitä vastikkeellisesta palvelutuotannosta. (Ilmanen & Itkonen 2000, 141–144.) Kansainvälisestikään tarkastellen kolmannen sektorin nousu yhteiskuntakeskustelun kohteeksi ei ole sattuma, vaan länsimaisien yhteiskuntien rakenteelliset ja ideologiset muutokset ovat yleisimminkin luoneet kyseiselle ilmiölle maaperää. ”Nimenomaan keskustelu hyvinvointivaltion olemuksesta ja sen kehittämisen vaihtoehtoista on toiminut pontimena analysoida kolmannen sektorin roolia.” Julkisen sektorin säästöt, hallinnon hajauttaminen sekä sääntelyn ja byrokratian löyhentäminen siirtävät paineita yksityisen ja kolmannen sektorin palvelujen suuntaan. (Helander 1998, 11–12.)

On kuitenkin aina olemassa se vaara, että kunnan ja liikuntaseurojen roolit sekoittuvat, sillä pohjimmiltaan seura-aktiivien työtä motivoi oma innostus ja vapaaehtoisuus. Mikäli käy niin, että kunta määrää taloudellisten porkkanoiden avulla seuroille lisää tehtäviä, koko vapaan kansalaistoiminnan idea saattaa kärsiä. Tällöin seuraväen aika saattaa kulua kunnallisten liikuntapalvelujen järjestämisessä ja heidän alkuperäinen innokkuutensa toimia seuran hyväksi katoaa. Koska kolmannen sektorin ponnistelijoiden voima ei riitä kaikkeen, on heidän mahdollisesti siirrettävä omat kiinnostuksen kohteensa syrjään ja luovuttava ainakin osasta omaa päätäntävaltaansa. Tällöin olisi enää vaikea puhua liikunnan kansalais-toimijoista. Pahimmillaan seuratoiminta muuttuu ainoastaan kunnallisen liikuntahallinnon jatkeeksi tai kunnalle palveluja myyväksi toiminnaksi. Pidemmän päälle kyseinen toiminta ei motivoi liikunnan kansalaistoimijoita. (Ilmanen & Itkonen 2000, 145–146.)

Liikunnan toinen ja kolmas sektori ovat siis joutuneet uusien haasteiden eteen. Haasteiden keskiössä on kysymys siitä, kuinka osapuolten välistä yhteistyötä olisi yhteiskunnan muutospaineiden edessä kehitettävä. Vaikka kansantalouden jyrkkä taantuma on jo noin vuosikymmenen päässä takanamme, eivät suomalaiset hyvinvointipalvelut ole laman jälkeen enää palautuneet lamaa edeltävälle tasolle. Muutospaineita ovat tuoneet mukanaan myös pohdiskelut siitä, pitääkö julkisen sektorin ylipäänsä tarjota kaikkia mahdollisia palveluita, vai ainoastaan kaikkein välttämättömimmät niistä. Näin muutospaineissa ei ole kyse ainoastaan talouden tosiasioista vaan myös entisten arvojen osittaisesta vanhentumisesta.

Tässä yhteydessä on mielekästä kartoittaa, kuinka eri puolilla Suomea olevissa kaupungeissa on seurayhteistyöhön kohdistuviin muutospaineisiin pyritty reagoimaan. Olen selvittänyt asiaa kysymällä sitä eri kaupunkien liikuntatoimen viranhaltijoilta. Luvuissa 3.1, 3.2 ja 3.3 esittelen tapausesimerkkeinä yhteensä 12 kaupungin reaktiot muutospaineisiin. Luvussa 3.1 tarkastelen Tampereen, Mikkelin, Imatran, Porin ja Lahden avulla liikunnan julkisen resurssoinnin tiukentumista sekä sen vaikutuksia liikuntatoimen ja seurojen yhteiselo. Luvussa 3.2 selvitän, kuinka Valtimossa, Nurmeksessa ja Joensuussa on kasvatettu liikunnan kolmannen sektorin vastuuta liikuntapalvelujen tarjoamisessa. Ja kolmanneksi luvussa 3.3



tuon esille Varkauden, Kajaanin, Hyvinkään ja Jyväskylän seurojen järjestäytymistä omien etujensa ajamisen sekä kaupunkiyhteistyön kohentamiseksi.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> Soitin usean kaupungin liikuntatoimeen ja kysyin mahdollisuutta saada lähettää sähköpostitse kysymyksiä heidän seurayhteistyöhönsä liittyen. Tämän jälkeen lähetin heille sähköpostitse kysymyksiä (ja tein vielä muistutussoittoja ja/tai lähetin kysymykset uudestaan) liittyen siihen, minkälaisia muospaineita seurayhteistyöhön on viime vuosina kohdistunut ja kohdistuu tällä hetkellä sekä kuinka paineisiin on pyritty reagoimaan. Poimin vastauksista tähän yhteyteen sekä ne vastaukset, joissa kysymyksiini on vaivauduttu vastaamaan hie-man perusteellisemmin kuin vain muutamalla lauseella, että ne vastaukset, jotka ovat lyhykäisyydestään huolimatta tutkimukseni kannalta informatiivisia vastauksia. Valtimon, Nurmeksen ja Joensuun tilannetta selvitän Kalervo Ilmasen (1999) tutkimuksiin viittaamalla.

### 3.1 JULKINEN RESURSSOINTI

Tampereella seurojen toiminta-avustukset notkahtivat alaspäin 1990-luvulla, mutta viime vuosien aikana ne on palautettu lähes taantumaa edeltävälle tasolle. Tiukan talouslinjan vetäminen aiheutti säröä liikuntatoimen ja seurojen välille siitä syystä, että toiset saivat tukea ja toiset eivät. Viime vuosina Tampere on painottanut lasten ja nuorten toiminnan tukemista, mikä on aikuisliikuntaseuroissa aiheuttanut kritiikkiä liikuntatoimea kohtaan. Näin on tapahtunut etenkin sen vuoksi, että harjoitusvuoromaksuja on korotettu. Kuitenkin muuten avustusten kohdentamisperusteet ymmärretään hyvin. Vuoropuhelussa myös liikuntapaikkojen kunto sekä erityisesti lasten ja nuorten harjoitusmaksut ovat nousseet esille. Liikuntatoimen yhteistyö toimii hyvin ainakin isoimpien ja aktiivisimpien seurojen kanssa. Yhteistyön tiivistymistä on lisännyt liikunnan kansainvälisen toiminnan piristyminen kaupungissa. (Paavola 2004.)

Tampereella harjoitusvuoromaksut ovat aiheuttaneet viime aikoina keskustelua, sillä lasten ja nuorten harjoitusmaksujen lisäksi seurojen itse perimät maksut eivät ole voineet olla eriarvoistamatta liikkujia. Myös yksityisellä sektorilla harrastettavien lajien (mm. jääkiekon, salibandyn ja tanssin) hinnat ovat karkaamassa käsistä. Liikuntapaikat ovat pullollaan ja moni jää edullisten vuorojen ulkopuolelle, sillä tiloja ei ole riittävästi. Kaikesta huolimatta kaupungin tehtäviin kuuluu pyrkiä liikunnan tasa-arvoiseen tarjontaan. Myönteistä kehitystä osoittaa se, että viime vuosina liikuntatoimi ja useat seurat ovat lähentyneet toisiaan, jolloin niiden vuoropuhelu on lisääntynyt huomattavasti. Liikuntatoimessa kuitenkin toivotaan, että seurat ymmärtäisivät liikuntatoimen voimavarojen rajallisuuden nykyistä paremmin, verrattuna varsinkin sosiaali- ja terveyssektoriin. Yleensä liikunta ja vapaa-ajan sektorilta supistetaan voimavaroja ensimmäisten kohteiden joukossa. (Paavola 2004.)

Mikkelissä, jossa on kaupungin kokoon nähden suhteellisen runsaasti liikuntaseuroja ja liikuntaa harrastavia yhdistyksiä (lähes 130), pystyi kaupunki tarjoamaan viime vuosikymmenen alussa seuroille huomattavasti nykyistä enemmän taloudellista tukea. Ensimmäisenä on jouduttu poistamaan ns. yleisavustukset ja avustusten jakoperusteet kohdistuvat yhä enemmän suoraan toimintaan. Onneksi seurat ovat käytännössä saaneet harjoittelutilat mak-

sutta. Kaikesta huolimatta ”2000-luvun taitteessa kuntien taloudellinen ahdinko on pakottanut myös Mikkelin kaupungin perimään entistä enemmän harjoitus- ja kilpailutilojen käyttömaksuja”, vaikka salitilojen käyttö on edelleenkin lähes maksutonta. Kaupungin seurat eivät ole innokkaita edes korvausta vastaan hoitamaan liikuntapaikkoja, mutta sen sijaan kaupungin maaseutumaisimmilla alueilla löytyy jossain määrin kiinnostusta esim. latujen ja jääkenttien hoitamiseen. Kaupungin tulisi kyetä yhteistuumin liikuntaseurojen kanssa sopimaan liikuntainvestointien järjestyksestä. Jo nyt seurat voivat etenkin aloitteentekijöinä vaikuttaa liikuntapaikkojen suunnitteluun sekä rakentamiseen. Seurat myös osallistuvat jonkin verran liikuntatilojen valvontaan, mutta eivät hoitotehtäviin. (Lammetvuori 2004.)

Imatran vapaa-aikatoimenjohtajan mukaan liikuntaseurojen ja kaupungin yhteistyöhön vaikuttavat tekijät kytkeytyvät suuriin kokonaisuuksiin. Kaupungin ja seurojen talouden lisäksi monet muutkin – tosin talouteen kytkeytyvät seikat – vaikuttavat seura-kaupunkisuhteeseen.<sup>4</sup> Merkittävää on myös se, että pystyvätkö seurat jatkossa hoitamaan joitakin kaupungin tarjoamia palveluita tai riittävätkö edes nykyiset voimavarat toiminnan pyörittämiseen ja kehittämiseen. Tai olisiko seurojen yhdistämisellä mahdollista saada aikaan lisävoimavaroja, jolloin liikuntatoimi voisi tukea ja keskittyä nykyistä suurempien yksiköitten monipuoliseen tukemiseen. (Kytösalmi 2004.)

Vapaa-aikatoimenjohtaja Kytösalmi tuo mainiosti esille sen, kuinka monimutkaisesta asiasta on kyse, kun yritetään ylläpitää tai kehittää kaupungin ja seurojen yhteistyötä. Näin erityisesti silloin, kun ympäröivä yhteiskunta ei taloudellisesti pysty tukemaan yhteistyötä tarvittavilla resursseilla. Kyse on ajoittain liikuntatoimen ja seurojen yhteistyöhalua ja luovuutta suuremmista kokonaisuuksista. Kuitenkin kuntatalous on siinä mielessä keskeisin seura-kunta-yhteistyöhön vaikuttava tekijä, että se vaikuttaa suorasti tai epäsuorasti kaikkiin yhteistyö- ja toimintaedellytyksiin.

---

<sup>4</sup> Kaupungin väestömäärän kehitys, seurojen urheilumenestys, seurojen nuorisotyön ja harrastajamäärän kehitys, uusien lajien syntyminen ja kaupungin tarjoamat liikuntapaikat uusille harrastajaryhmille, liikuntapaikkojen kunto ja peruskorjausmahdollisuudet, liikuntatoimen yleiset resurssit ja avustusmäärärahojen kehitys, seuratoiminnassa mukana olevat ihmiset ja heidän osaamisensa sekä ajankäyttömahdollisuutensa ja yhteistyökykynsä. (Kytösalmi 2004.)

Porissa liikunnan hyvinvointimerkitys on kasvanut, millä on vaikutusta kunnan liikunta-toimen tavoitteenasettelujen suuntautumiseen – varsinkin, kun hyvinvoinnin merkitys tulee edelleen kasvamaan. Liikuntaseurojen ja liikuntatoimen yhteistyöhön ja resurssien jakoon vaikuttaa myös painopisteajattelun problematiikka, eli paljonko esim. panostetaan suppeaan ja menestyshakuiseen seuraan tai paljonko laajoihin väestöryhmiin kohdistuviin lajeihin. Muutosvaateita liikuntatoimen suuntaan suuntaavat myös kansalliset ja kansainväliset laji-liitot, jotka esittävät liikuntatoimen rahojen käyttöön vaikuttavia suorituspaikkavaatimuksia. Huomionarvoista on sekin, että liikuntaseurojen omat talousvaikeudet heijastuvat myös kaupungin talouteen. Aikaisemmin kaupungin liikuntatuen odotettiin kohdistuvan nimenomaan urheiluseuratoimintaan ja eritoten kilpa- ja huippu-urheiluun. Urheiluliike perusteli huippujen tukemista sillä, että huiput kannustavat laajempiakin väestöryhmiä kuntoilemaan. Nykyään liikunnan yhteiskunnallinen perustelu on kääntymässä toisin päin, eli tukemalla yhteiskunnan varoin mahdollisimman monen kansalaisen liikkumista uskotaan synnyttävän myös seuroille kilpaurheilijapotentiaalia. (Rinne 2004.)

Myös Lahdessa, jossa on noin 100 liikuntaseuraa, kuntatalouden kehitys on vaikuttanut ja vaikuttaa merkittävästi liikuntaseurojen ja kaupungin suhteisiin. Seuratoiminta-avustusten sijasta on jouduttu entistä vahvemmin keskittymään välilliseen tukeen eli olosuhteiden luomiseen sekä asettamaan seurojen tukemisperusteet tärkeysjärjestykseen. Resurssien vähentyessä lasten ja nuorten liikunnan sekä kansalaistoiminnan tukeminen korostuvat. Seurojen ja liikuntatoimen suhteisiin vaikuttaa edelleen kilpaurheilun ja kansalaistoiminnan eriytyminen aiempaa selvemmin omiksi toimintakentiksi. Liikuntatoimesta tulee selvempi yhteistyökumppani kansalaistoimintasektorin kanssa sekä mahdollinen kunnallinen tuki kilpaurheilulle tulee kuulumaan entistä vahvemmin elinkeinopolitiikan piiriin ja liikuntatoimen resurssien ulkopuolelle. Asetettujen tulostavoitteiden kiristyessä on myös todennäköistä, että Lahden liikuntatoimen maksupolitiikka tulee kiristymään lähitulevaisuudessa. Vaikeasta kuntataloudesta johtuen liikuntatoimen rooli kunnallisessa päätöksentekojärjestelmässä on muuttunut entistä enemmän liikunnan edunvalvontatehtävän hoitamiseksi suhteessa kunnan muihin palveluihin. (Lanki 2004.)

Kun olemassaolon edellytykset seuroilta ja liikuntatoimelta kaventuvat, ei auta muu kuin entistä vahvemmin yhdistää voimavaroja liikunnan yhteisen edunvalvonnan nimissä. Tavaltaan siis talousvaikeudet lähentävät seuroja ja kuntia miettimään yhteiselon uusia muotoja. Toinen seikka, mikä edellä tuli selvästi esille, on painopisteproblematiikan voimistuminen. Sen keskiössä on pohdiskelu priorisoinnista, eli siitä, minkä liikkujaryhmän intressejä liikuntatoimen tulisi vahvimmin edistää.

### **3.2 SEUROJEN VASTUUN KASVATTAMINEN**

Edellä esitettiin yhtenä ratkaisukeinona kuntatalouden haasteisiin seurojen ja liikuntatoimen yhteistyön tiivistämistä tai tehtävien uudelleen jakoa. Paikoittain liikuntajärjestöjen kaupunkien kanssa tekemä yhteistyö on jo voimistunut. Mm. Valtimossa käynnistettiin 1990-luvun alussa liikuntatoimen kehittämisprojekti, jonka lähtökohtana oli toimintamalli, jossa kunta maksaa liikunnan kansalaistoimijoille vuosikorvauksen liikuntapalvelujen hoitamisesta. Liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito olivat edelleen kunnan vastuulla, mutta käytännön liikuntapalveluista huolehti paikallinen urheiluseura. Tämä merkitsi sitä, että paikkakunnalla siirryttiin liikunnan ostopalvelujärjestelmään luopumalla kunnan omasta liikuntatoimesta niin pitkälle kuin vain mahdollista. Näin vastuu liikunnasta siirtyi käytännössä Valtimon Vasamalle, jolta kunta alkoi ostaa lähes kaikki liikuntapalvelut. Vasama huolehti lasten ja nuorten urheilukouluista, kilpailutoiminnasta, retkistä, leireistä, satuliikunnasta, uimakouluista sekä aikuisten kuntoilusta, testauksesta ja erityisryhmien liikunnasta. Myös urheilukenttien käyttövuorojen järjestely sekä pukukoppien avaaminen ja sulkeminen kuuluivat Vasaman vastuualueeseen. Näin Vasama vastasi liikuntapalveluiden tuottamisesta saaden tämän tehtävän hoitamiseen rahaa kunnalta. Kunnan tekninen toimi vastasi edelleen kunnallisten liikuntapaikkojen kunnossapidosta. (Ilmanen 1996, 224; 1999, 17; 2000b, 85–86.)

Muutaman vuoden Vasaman ja kunnan uusi työnjako toimi moitteettomasti, minkä jälkeen ongelmaksi osoittautui se, ettei paikallisen urheiluseuran voimavarat pidemmän päälle riittäneet huolehtimaan kaikkien kylänosien liikuntapalveluista. Ja koska ei riittänyt kunnan-

kaan, tiettyjen kylänosien liikuntapalveluista ei huolehtinut 1990-luvun lopulla enää mikään tahon. Liikuntapalvelut sekä -paikat rapistuivat ja liikunnan palvelutuotantoon tuli epävakaisuutta. Mutta joka tapauksessa Valtimolla yritettiin kehittää uutta liikuntapalveluiden tuotamismallia – ei vähiten siksi, että sekä sen kuuluminen Liikunta-Suomi-hankkeen kohde-kuntiin että yleisvaltakunnallisesti huono talouskehitys veivät sitä tähän suuntaan. Myöskään paluuta aikaisempaan laajempaan kunnalliseen palvelutuotantoon ei Valtimolla enää ole johtuen talouden tosiasioista. Tulospurusteisuus on noussut merkittävään asemaan ja talouden uudeksi punaiseksi langaksi. (Ilmanen 1996, 224; 1999, 17; 2000b, 85–86.)

Vaikuttaa siis siltä, että paikkakunnalla tapahtui ylilyöntiä sen suhteen kuinka voimakkaasti liikuntavastuuta voidaan osoittaa yhden seuran harteille. Tässä suhteessa Valtimo on opettavainen ja varoittava esimerkki. Paikkakunnalla olisi pitänyt tunnustella paremmin uuden työnjaon rajoja ennen sen käytännön toteuttamista. Nythän siellä ensin toteutettiin uusi työnjako liikuntatoimen ja paikallisen seuran kesken, ja vasta työnjaon toimeenpanon jälkeen huomattiin ylilyönnin tapahtuneen. Myönteistä on se, että Valtimolla selvästi yritettiin tehdä jotain konkreettista, kun huomattiin, ettei osapuolten perinteinen työnjakomalli enää tuota parasta mahdollista tulosta.

Nurmeksessa on kaupungin ja liikuntaseurojen yhteistyöllä pitkät perinteet siten, että paikallinen johtava urheiluseura Nurmeksen Sepot on toteuttanut runsaasti kunnasta riippumattomaa liikuntarakentamista. Sepot on ollut toisen maailmansodan jälkeen paikkakunnan johtava liikunnan kansalaistoimija. Sillä on ollut mittavaa omaa ja kunnasta riippumatonta rakennustoimintaa. Vaikka kaupunki on vähitellen lisännyt liikuntapaikkojen rakentamis- ja ylläpitorooliaan, omistaa Sepot edelleen mm. paikkakunnan urheilutalon, josta kaupunki ostaa salivuoroja. Liikuntaseura taas osallistuu mm. luistinkenttien hoitoon yhdessä kaupungin teknisen toimen kanssa ja kauempana keskustasta sijaitsevista kentistä huolehtivat nuorisoseurat ja kylätoimikunnat. Ne jäädyttävät itse jäät ja kaupunki käy paikalla harvakseltaan eli kerran kahdessa viikossa tai kerran kuukaudessa. Tarvittavat välineet hankitaan kaupungin toimesta varojen ja tarpeen mukaan. Urheilukoulujen pyörittäminen on joko kaupungin tai seurojen vastuulla ja kaupunki luonnollisesti antaa seuroille avustuksia, joilla ne velvoitetaan urheilukoulujen järjestämiseen. Uimakoulut taas ovat yksin liikuntatoimen

vastuulla. Niitä ei tosin enää ole kyetty toteuttamaan keskustan ja Sotkan kylpylän lisäksi kaupungin kylissä. Jatkossa se, mitä liikuntapalveluja kylissä on, tulee olemaan melkein yksinomaan kyläläisten itsensä varassa. (Ilmanen 1996, 224; 1999, 18; 2000b, 85–86.)

Näin ollen Nurmeskin on esimerkki kaupungista, jossa liikuntatoimen ja seurojen välinen työnjako on ainakin jossain määrin häiriintynyt. Nurmeksien johtavalla seuralla on pitkät perinteet liikuntapaikkojen rakentamisesta ja ylläpidosta ilman kunnan apua. Tavallaan siis Nurmeksessa osapuolten välinen työnjako on uusiutunut Valtimoon nähden vastakkaiseen suuntaan: liikuntatoimen vastuuta on kasvatettu johtavaan seuraan nähden. Kuitenkin näin on tapahtunut ainoastaan siksi, että seuran vastuu liikunnasta on ollut paikkakunnalla perinteisesti jopa liiankin vahva.

Kunnan ja liikunnan kansalaistoimijoiden yhteistyön tehostaminen sekä ostopalvelut ovat siis talouden kiristymisen myötä nousseet vakavasti otettaviksi vaihtoehdoiksi kuntien liikuntatalouksien vakauttamiseksi. Mm. Joensuussa kaupungin liikuntatoimen ja kansalaistoimijoiden välinen yhteistyö on perinteisesti ollut melko laimeaa, mutta sielläkin paine yhteistyön tiivistämiseen ja ostopalveluihin on kovasti voimistunut. Koska Joensuussakin joudutaan ajan mittaan laskemaan kunnallisten palvelujen tasoa, on tavallaan yhdentekevää se, että järjestääkö kaupunki heikentyneet liikuntapalvelut sattumanvaraisesti vai seurat itse. On kuitenkin parempi, että asukkaat ja seurat tyytyvät nykyistä heikompiin palveluihin kuin se, että palvelut lakkautetaan kokonaan. Tämäkin voisi olla mahdollista, sillä vaikka Joensuussa on yleisesti ottaen hyvä liikuntapaikkatilanne, niin ajat ovat sielläkin huonontuneet. Siksi seurojen kanssa on käyty neuvotteluita yhden uimahallin ja hiihtolatujen hoidosta. Tenniskenttiä seurat jo hoitavat kesäisin. (Ilmanen 1999, 17–19; Ilmanen 2000b, 87.)

### **3.3 JÄRJESTÄYTYMINEN**

Varkaudessa perustettiin vuonna 1993 Varkauden Urheiluseurat ry., joka on mm. 1990-luvun lopulta alkaen huolehtinut paikkakunnan kolmannen sektorin työllistämisasiosta. Näin seurat ovat saaneet pienin panostuksin toimintoihinsa edullista työvoimaa. Nykyään

järjestöön kuuluu kaupungin 62 liikuntaseurasta 55. Kaupungin vapaa-aikatoimen toimintaa Urheiluseurat ry. helpottaa selkeästi, sillä sen ansiosta kaupungilla on ”selkeä kumppani edunvalvonta-asioissa” ja esim. avustusjärjestelmää kehitettäessä yhdistyksen hallitus edustaa kaikkia seuroja. Keskusteluja on luonnollisesti aiheuttanut avustuspoliittikka: on mm. keskusteltu siitä, että kaupunki toisella kädellä perii tilavuokria ja toisella antaa avustuksia. Avustuksilla kuitenkin tuetaan sellaisiakin seuroja, jotka eivät toimi maksullisissa tiloissa. Kaiken kaikkiaan liikuntaolosuhteiden kehitys kaupungissa on kuluneiden 8–9 vuoden aikana ollut merkittävää – etenkin, kun huomioidaan kaupungin taloudelliset vaikeudet kyseisenä ajanjaksona. (Koivula 2004.)

Liikuntaseurojen oma etujärjestö lienee kaupungin vahvuus, joka edistää seurojen ja kaupungin yhteiselon mahdollisuuksia tiukoissa taloudellisissa olosuhteissa. Monet muutkin kaupungit voisivat aloittaa seurayhteistyönsä kehittämisen samasta päästä kuin Varkaus eli liikuntaseurojen ”etujärjestön organisoinnista”. Seuroja tulee kannustaa ryhmittymään. Tällöin liikuntaseurojen ääni tulee paremmin kuuluviin ja ne voivat esiintyä yhtenäisenä osapuolena neuvotteluissa kaupungin kanssa.

Kajaanissakin seurojen ja kaupungin yhteistyöhön on vaikuttanut viime vuosikymmenen alusta kuntien vaikeutunut taloudellinen tilanne. Se ei ole voinut olla vähentämättä kaupungin seuroille osoittamaa taloudellista tukea. Toisaalta sekä talouden kiristyminen että suomalaisen liikuntajärjestötason eheyttäminen ovat vaikuttaneet myönteisesti seurojen ja Kajaanin kaupungin yhteistyöhön. Seurojen kannalta merkittävä oli viime vuosikymmenen aluejärjestöuudistus, kun saman katon alla kaupungin liikuntatoimen kanssa toiminut liikuntaorganisaatio järjestäytyi maakunnalliseksi liikuntaorganisaatioksi (Kainuun Liikunta ry.). Maakunnallinen liikuntaorganisaatio levisi sittemmin koko maahan ja seurojen kannalta uudistuksen teki tärkeäksi se, että kaikki liikuntaseurat liittyivät yhteiseen järjestöön. (Pönkkö 2004.) Joten Kajaanissa on kaupungin seurayhteistyöhön kohdistuvien paineiden hallitsemisessa valon pilkahduksia näkyvissä. Suomalaisen liikuntajärjestötason eheyttäminen ja Kainuun Liikunnan synnyttäminen ovat vaikuttaneet myönteisesti seurojen toimintaedellytyksiin ja kunta-seura-yhteistyöhön.



Hyvinkäällä liikuntapaikat olivat seuroille 1990-luvun alkuun asti lähes poikkeuksetta maksuttomia. Sitten tapahtui käänne, kun liikuntatoimen talousarviota supistettiin merkittävästi. Niinpä liikuntatoimessa oli toden teolla pohdittava, kuinka toimintaa jatketaan. Päädyttiin siihen, että kilpailutoiminnan osalta kaikki liikuntapaikat ja harjoituskäytön osalta jäähalli ja uimala muutettiin maksullisiksi. Samoin joitakin toimintoja alettiin hankkia ostopalveluna urheiluseuroilta ja järjestöiltä: mm. uimarantojen valvonta ja erilaiset siivoustoimet on ostettu seuroilta. Seurojen yhteistyöelin HUS toimi vaihtelevalla menestyksellä vajaan kymmenen vuoden ajan pitäen mm. yhteyksiä kaupungin, poliitikkojen ja seurojen välillä. Kun yhteisön toiminta on sammunut, on samalla seurojen ja päättäjien vuoropuhelu siirtynyt enemmän suoriin kontakteihin. HUS:n tyyppistä yhdistystä tarvittaisiin tänäkin päivänä mm. päättäjiin vaikuttamisen kanavana sekä priorisoimaan liikuntatoimen päivittäisiä toimintoja. Mikäli taloudellinen tilanne antaisi myöten, niin ainakin nuorisourheilun liikuntapaikkamaksut tulisi kohtuullistaa tai poistaa kokonaan. Pitkän aikavälin liikuntahankkeiden suunnittelua ja toteuttamista haittaa kuitenkin kunkin lajin halu edistää ainoastaan omia suorituspaikkojaan. Mm. viimeisistä isommista hankkeista harjoitusjäähalli ja tulossa oleva keinonurmikenttä ovat tulleet toteutukseen ohi kaikkien suunnitelmien vain siksi, että kyseisten lajien edustajat ovat saaneet ”juntattua hankkeet valtuustossa läpi”. (Vierimaa 2004; Helenius 2004.) Tämän tyyppinen vahvojen lajien etulyöntiasema on varmasti yleistä muuallakin.

Seurojen yhteistyöelin ei siis tällä hetkellä ole Hyvinkäällä voimissaan. Mutta ehkä sekä ongelman tiedostaminen että se tosiasia, että seurojen yhteistyöelin on jo kerran saatu toimimaan, kannustavat yrittämään uudestaan. Taloudellisesti tiukassa tilanteessa yhteen hiileen puhaltaminen on ainoa oikea vaihtoehto. Vaikka edellä tuli esille, että koko kansantalouden kehitys heijastuu väistämättä myös seurojen ja kuntien yhteistyömahdollisuuksiin, ei se kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö seurat ja kunnat voisi saada myönteistä yhteiselo-aikaan aidolla yrittämisellä.

Jyväskylässä liikuntaseurojen ja kaupungin suhteissa on tapahtunut selvä muutos, kun vuosikymmenen takainen liikuntapaikkojen maksuttomuus on muuttunut ”varsin korkeiksi liikuntapaikkojen taksoiksi. Kuntatalouden alamäki ja yhtäaikainen suurten liikuntalaitosten

rakentaminen” ovat saaneet aikaan sen, että liikuntamahdollisuuksien turvaamiseksi on ollut pakko ottaa käyttöön käyttömaksut. Aikaisemmin kaupunki maksoi välillisenä tukena silloiselle Liikunnan kansanterveyden edistämissäätiölle seurojen uimahallivuoromaksut ja Jyväskylän ammattioppilaitokselle seurojen harjoitusvuoroista. Tätä nykyä seurojen itseohjautuvuus, joustavuus ja yhteistyö harjoitusvuorojen jaossa on lisääntynyt, sillä ne neuvottelevat usein vuorojaoista luottoseuran johdolla. Vuorojakoesitys tulee liikuntapalvelukeskukseen vahvistettavaksi. Seurojen ja liikuntatoimen yhteistyötä ovat lisänneet erinäiset valtakunnalliset liikuntaprojektit (Liikunta-Suomi ja KKI). Niissä urheiluseurat ovat tuottaneet tukirahoilla aikuisväestölle soveltuvia ryhmiä ja kursseja yhdessä hankkeita paikallistasolla koordinoivan liikuntatoimen kanssa. Seurojen ja liikuntatoimen yhteistyötä ovat myös lisänneet liikunnan suurtaapahtumat ja liikuntapaikkojen rakentamishakkeet. (Oinonen 2004.)

Ns. seurafoorumi on Jyväskylän kaupungin ja seurojen uusi yhteistyöelin, joka kokoontuu kuukausittain Keski-Suomen Liikunnan johdolla. Yhteisten hankkeiden lisäksi foorumissa on keskusteltu seurojen tilanteesta ”kaupungin talouden kurimuksessa”. Lähitulevaisuudessa seurojen avustukset tulevatkin ehkä poistumaan, mutta toisaalta tilavuorot saatetaan saada maksuttomiksi. Ja tilavuorojen merkitys on seuroille nimenomaan välillisenä tukena suuri. On myös mahdollista, että koulujen liikuntatilat tulevat liikuntapalvelukeskuksen hoitoon sekä yhä enemmän kiertävän hoidon tai seuravalvonnan piiriin. (Oinonen 2004.) Seurafoorumi voi olla vielä tulevaisuudessa kaupungin ja seurojen yhteistyön vahva elementti, josta muiden kaupunkien on syytä ottaa mallia. Seurafoorumissa seurat ja liikuntatoimi kokontuvat yhdenvertaisina neuvottelemaan yhteistyönsä kitkoista ja mahdollisuuksista. Niinpä joillakin paikkakunnilla seurafoorumista käytetään nimeä seuraparlamentti.<sup>5</sup>

---

<sup>5</sup> Mm Hämeenlinnassa yksi palautteen keräämiskeino liikuntatoimelle on seuraparlamentti. Se kokoontuu 3–4 kertaa vuodessa. Kaikki seurat kutsutaan kokouksiin, joissa käsitellään liikuntatoimen ajankohtaisia asioita. (Koskenranta & Puronaho & Joenmäki 1997, 13–14.)

## 4 HELSINGIN LIIKUNTASEURAKYSELYN LÄHTÖKOHDAT

Edelliset luvut loivat kokonaisvaltaisen kuvan seurojen ja kaupungin yhteistyön problematiikasta. On ollut tarpeellista tuoda esille se, että seurojen ja liikuntatoimen yhteistyö on ollut keskeinen elementti suomalaisessa liikuntakulttuurissa – olimmepa sitten maamme missä kunnassa tahansa. Helsingin erottaa maamme muista kunnista se, että sen asukasluvu on Suomen mittakaavassa aivan omaa luokkaansa ja sen myötä myös liikuntaseurojen lukumäärä. Tässä luvussa selvitän Helsingin liikuntaseurakyselyn lähtökohtia, haasteita ja toteutusta (4.1) sekä vastanneiden henkilöiden ja heidän seurojensa taustamuuttujia (4.2).

### 4.1 TOTEUTUS

Helsingissä on ollut tarvetta liikuntaseurakyselyn toteuttamiseen toki aikaisemminkin, mutta vasta tuoreeseen, kaupungissa vuonna 2001 voimaan astuneeseen liikuntapoliittiseen ohjelmaan sisältyy kehittämishanke seurakyselyn toteuttamiseksi. Tämän tutkimuksen tavoitteena on vastata Helsingin liikuntapoliittisen ohjelman haasteeseen selvittämällä liikuntaseurojen tarpeita ja yhteistyömahdollisuuksia kaupungin liikuntaviraston kanssa liikuntaseurakyselyn pohjalta.

Helsingin edellinen liikuntatoimen kehittämissuunnitelma eli Liikunta 2000 on viidentoista vuoden takaa vuodelta 1989 (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010). Siihen ei sisältynyt kehittämishanketta kaupungin seurojen tarpeiden kartoittamiseksi erillisen kyselyn avulla. Toki seurojen ja liikuntatoimen yhteistyömahdollisuuksia on vuosien varrella kartoitettu muilla tavoin, mm. osapuolten välisissä tapaamisissa (Jyrkiäinen 2004b). Kuitenkaan liikuntaseurakyselyä ei pääkaupungissa ole useisiin vuosiin tai jopa vuosikymmeniin toteutettu. Aikaisemman helsinkiläisen seurakyselyn puuttumisen vuoksi seurojen tämänkertaisille vastauksille ei löydy suoraa vertailupohjaa, mikä luonnollisesti vaikeuttaa tulosten analysoimista.

Helsingin seurakyselyn taustalla on tarve selvittää seurojen tarpeet liikuntavirastoa kohtaan osapuolten uusien yhteistyömahdollisuuksien kehittämiseksi. Tavoitteena on kohottaa lii-

kuntapalvelujen tasoa ja seurojen tyytyväisyyttä. (Hanke numero 12.) Liikuntaviraston tavoitteena on toteuttaa seurakysely uudestaan jo vuoden 2006 maaliskuussa, sen jälkeen, kun seurat ovat lähettäneet avustushakemusten yhteydessä virastolle tuoreet yhteystietonsa. Koska tämänkertaisen kyselyn aineisto säilyy ns. Digium-ohjelmassa (eli siinä tietokoneohjelmassa, johon seurojen vastaukset tallennetaan), on vuoden 2006 kyselyn tuloksia mahdollista verrata tämänkertaisen kyselyn tuloksiin. Lisäksi kyselyä on tuolloin ehkä mahdollista verrata ainakin Espoon ja Oulun vastaaviin seurakyselyihin. Kaupungit ovat saaneet Helsingin tämänkertaisen seurakyselyn pohjan malliksi oman seurakyselyn toteuttamista varten. Molemmat kaupungit ovat jo tänä vuonna ottaneet mallia Helsingin kyselystä. Kyselyn tuloksia liikuntavirasto voi hyödyntää monilla muillakin eri tavoilla, kuten mm. vuoden 2005 talousarvion suunnittelussa, kehittämishankkeissa ja liikuntalautakunnan perehdyttämisessä työhönsä. (Jyrkiäinen 2004a.)

Jotta seurakysely palvelisi liikuntaviraston eri osastojen tarpeita, asetti virasto sen eri osastojen edustajista koostuvan työryhmän suunnittelemaan kyselyä. Työryhmään kuuluivat hallinto-osaston osastopäällikkö Pekka Alho (puheenjohtaja), ulkoliikuntaosaston osastopäällikkö Kari Alajääski, järjestöasiainsihteri Ulla Mari Elo, tiedottaja Tellervo Kivisaari, liikunnanohjausosaston osastopäällikkö Anna-Maija Kivimäki, suunnittelija Pekka Jyrkiäinen sekä aluksi yhteyspäällikkö Jari Parkkonen ja myöhemmin hänen tilallaan yhteyspäällikkö Veli-Matti Kallistahti (Jyrkiäinen 2004a). Itse olin ainoa henkilö, joka kuului työryhmään viraston ulkopuolelta. Työryhmä kokoontui seurakyselyn suunnittelun ja toteutuksen aikana vuosina 2003–2004 useita kertoja pohtimaan sen toteuttamiseen liittyviä haasteita.

Kyselyn rakensi työryhmän esityksen pohjalta Digium-ohjelmalla liikuntaviraston suunnittelija Pekka Jyrkiäinen. Kun hän oli saanut kyselyn luonnoksen valmiiksi, lähetti hän sen sähköpostitse 36 seuran puheenjohtajalle marraskuussa 2003. Pilottiin vastasi 30 puheenjohtajaa eli 83 prosenttia vastaajista (Jyrkiäinen 2004a). Itse teetätin pilottikyselyn pro gradu-seminaariryhmälle, joka vastasi kyselyyn yhdellä syksyn 2003 seminaarikerroista. Sekä suunnittelija Jyrkiäisen että minun toteuttamien pilottien pohjalta kyselyä paranneltiin. Valmis seurakysely lähetettiin liikuntavirastosta seurojen avustushakemuslomakkeiden yhteydessä vuoden 2004 alussa. Se lähetettiin kaupungilta avustusta saaville 415 seuralle.

Vaikka pilottikysely toteutettiin sähköpostitse, päädyttiin varsinaisen kyselyn lähettämiseen seuroille siis samassa kirjekuussa avustusten kanssa. Seurojen toivottiin päättelevän, että kyselyyn kannattaa vastata, koska se lähetetään avustushakemusten mukana. Määräpäiväksi kyselyn palauttamiseen annettiin 30. tammikuuta (Jyrkiäinen 2004a), eli aikaisemmin kuin avustushakemukset tuli saattaa liikuntavirastoon perille. Tämä johtui omasta aikataulustani, jonka mukaan suunnittelin kirjoittavani opinnäytteen valmiiksi kesään 2004 mennessä. Myöhemmin kuitenkin aikatauluni muuttui siten, että opinnäyte valmistuu vasta vuoden 2005 alkupuolella. Se, että kyselyn palauttamisen määräpäiväksi asetettiin eri päivä kuin avustushakemusten määräpäiväksi, osoittautui erheeksi. Kävi nimittäin niin, että kun soittelin seurojen perään karhusoittoja kyselyn palauttamiseksi, ilmoitti usean seuran edustaja, että he eivät vielä olleet edes avanneet kyseistä kirjekuorta. He eivät tienneet seurakyselyn olemassaolosta avustushakemuskuoren sisällä ollenkaan ja suunnittelivat avaavansa kuoren vasta myöhemmin keväällä, kun seura-avustusten palauttamisen aika tulee.

Koska kaupungilta avustusta saavia seuroja on yli 400, tein mittavan puhelinsoittokierroksen karhutakseni kyselyitä. Näin siksi, että sovin jo etukäteen liikuntaviraston kanssa, että kyselystä opinnäytteen tekävänä henkilönä minä karhuan vastauksia kun sen aika tulee. Niinpä kyselyn vastausajan mentyä umpeen aloin soittaa seurojen yhteyshenkilöille ja kehottaa kyselyn palauttamiseen. Kävi juuri kuten edellä selvitin, eli useimmat vastaajista eivät olleet palauttaneet kyselyä, koska he eivät olleet edes vielä avanneet koko kuorta. Koska määräpäivään mennessä kyselyn oli palauttanut ehkä korkeintaan kolmasosa potentiaalisista vastaajista, osoittautui karhuamispuheluiden soittaminen todelliseksi urakaksi. Urakaksi varsinkin siksi, että kaikkien seurojen yhteystiedot eivät olleet lainkaan ajan tasalla. Suoritin useita numerotiedustelupuheluita sekä yritin selvittää joidenkin pikkuseurojen oikeita yhteystietoja. Kaikkia tavoittelemiani henkilöitä en tavoittanut.

Seurat lähettivät lomakkeen palautuskuussa liikunnan sosiaalitieteiden laitokselle Jyväskylän yliopistoon. Hain vastauskuoria laitokselta kevään 2004 mittaan, sillä ilmoitin puhelimitse seuroille, että he saavat lisää vastausaikaa. Joillekin seuroille soitin uudestaan. Osalle seuroista lähetettiin liikuntavirastosta kyselylomake uudestaan, mikäli heillä ei enää sitä ollut. Vastausprosenttia nosti karhuamissoittojeni lisäksi myös se, että liikuntaviraston

suunnittelija Pekka Jyrkiäinen lähetti kevään 2004 loppupuolella niille seuroille kyselyn sähköpostitse, jotka eivät olleet vielä vastanneet. Suuri osa kyselyn sähköpostitse saaneista myös vastasi kyselyyn. Jyrkiäisen mukaan vuoden 2006 kyselyn liikuntavirasto tulee lähettämään seurojen edustajille sähköpostitse ja vasta sen jälkeen, kun seurat ovat ilmoittaneet sen kevään avustushakemusten yhteydessä tuoreet yhteystietonsa.

Vastaanotin seurojen edustajilta vastauksia sekä kirjeitse että sähköpostitse. Sähköpostitse vastanneet henkilöt täyttivät itse heille lähetetyn vastauslomakkeen. Valtaosan vastauksista eli kaikkien kirjeitse perille saapuneiden lomakkeiden vastaukset tallensin itse Digium-ohjelmaan. Se merkitsi sitä, että tallensin ohjelmaan reilut 250 lomaketta 292 mahdollisesta. Liikuntavirastosta pääsi internetin kautta tarkastelemaan edistymistäni vastausten tallentamisessa. Kaikkiaan seurakyselyyn siis vastasi 292 seuraa niistä 415 seurasta, joita liikuntavirasto avustaa eli vastausprosentti oli 70,36.

Seurakyselyn vastausten analysoinnissa<sup>6</sup> lähdän liikkeelle seurojen avustuskäytännöistä eli tarkastelen vastaajien mielipiteitä seura-avustusten jakoperusteista (5.1). Aloittamalla kyselyn purkamisen avustusravintoa poikkean hieman siitä järjestyksestä, jolla kysymykset on lomakkeessa seuroille esitetty. Näin siksi, että mielestäni vastaajien näkemykset seura-avustuksista luovat pohjan muille kysymyksille. Muuten en poikkea kyselyn järjestyksestä, vaan luvussa 5.2 analysoin Helsingin liikuntaviraston palveluiden tärkeyttä (5.2.1) ja onnistumista (5.2.2) seurojen näkökulmasta. Koko luku 5.3 on omistettu seurojen mahdollisuuksille ylläpitää tai tiivistä yhteistyötään kaupungin kanssa. Luvussa 5.4 esittelen vastaajien tarpeita liikuntapaikkarakentamisen ja kehittämistoimenpiteiden suhteen sekä tuon esille heidän palautettaan liikuntavirastolle. Luvussa 6 kokoan kaiken edellisen yhteen ja pohdin tutkielman keskeisiä tuloksia.

---

<sup>6</sup> Kyselylomakkeessa on monivalintakysymysten lisäksi useita avoimia kysymyksiä, joihin on ollut mahdollista vastata pitkin tai lyhyin selostuksin. Siteeratessani luvussa 5 näitä avoimia vastauksia olen saattanut yhdistää, selventää, lyhentää ja muokata niitä tai korjata niiden kirjoitusvirheitä. Näin tehdessäni olen kuitenkin huolehtinut siitä, että vastausten alkuperäinen sanoma ei ole muuttunut.

On myös havaittava, että eri kysymyskohtien vastauksia analysoidessani en joka kerta erikseen mainitse sitä, mistä kysymyksen tarkka sanamuoto löytyy: liitteessä 1 on kyselyn saatekirjeen perässä kaikki kysymykset.

## **4.2 PERUSTIETOJA SEUROISTA**

Seurakyselyn ensimmäisessä osiossa vastaajilta kysyttiin sellaisia perustietoja, joita on kyselyn jatkokysymysten kohdissa mahdollista käyttää taustamuuttujina. Tällaisia taustakysymyksiä ovat seuran nimi, vastaajan asema seurassa, seuran jäsenmäärä, alle 19-vuotiaiden osuus jäsenistä ja harjoitettavat lajit.

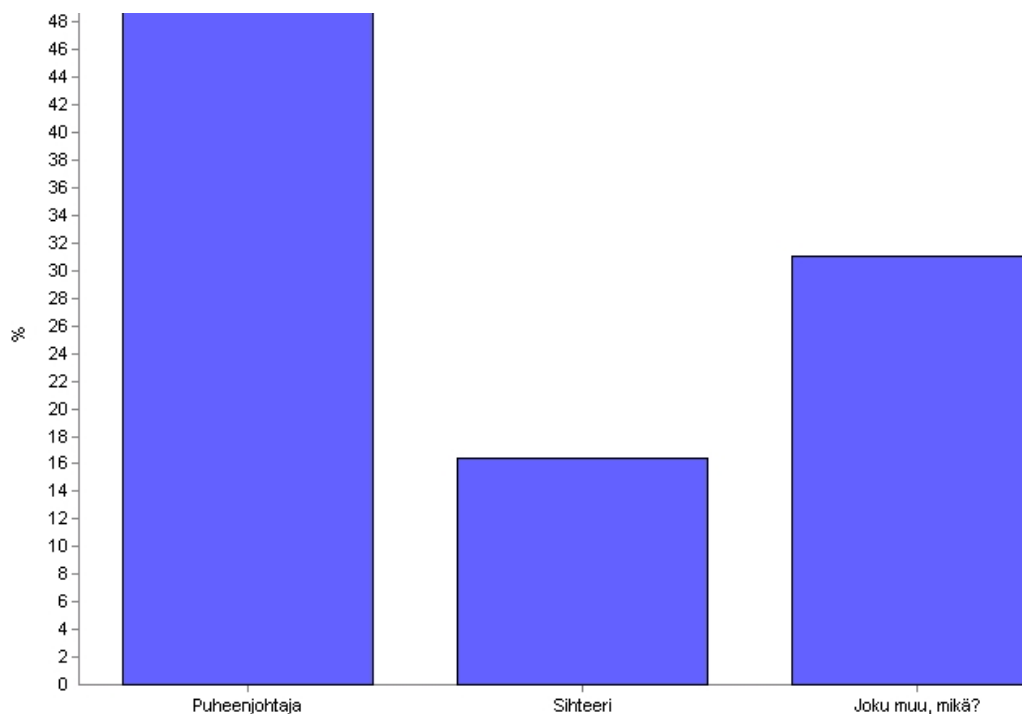
### **4.2.1 SEUROJEN NIMET JA VASTAAJAN ASEMA SEURASSA**

Ensimmäisenä kysymyksenä vastaajilta kysyttiin, minkä seuran nimissä vastaaminen tapahtuu. Tämän kysymyksen jälkeen vastaajan oletettiin kaikkien jatkokysymysten yhteydessä muistavan sen, että kysymyksiin tulee vastata seuran puolesta. Olipa vastaajan asema seurassa mikä tahansa, toivottiin hänen vastaavan kysymyksiin seuransa edustajana eli sen yleisiksi tuntemiensa tuntojen heijastajana. Vastauksia saatiin tähän kysymykseen 257. Kaikkiaan 35 seuraa ei syystä tai toisesta halunnut ilmoittaa nimeään. Se on hieman yllättävää, sillä seurat saivat kyselyn saatekirjeessä lupauksen siitä, että ”minkään yksittäisen seuran nimi ei tule esille tulosten käsittelyssä”. Syitä nimettömänä vastaamiseen on varmasti monia. On kuitenkin pääasia, että nimettömänäkin pysyneet seurat vastasivat kyselyyn.

Jotkut seurat vastasivat kyselyyn useamman kuin yhden kerran. Tällöin seuran molempien lomakkeiden tietoja ei luonnollisesti jätetty ohjelmaan. On myös mahdollista, että osa niistä seuroista, jotka vastasivat kyselyyn nimettöminä tai sähköpostitse, vastasivat useamman kuin kerran (nimen kanssa tai ilman nimeä). Näin saattoi päästä tapahtumaan sen vuoksi, että liikuntavirasto lähetti joillekin seuroille uuden lomakkeen paperi- tai sähköpostimuodossa karhuamispuheluitteni jälkeen. Uuden lomakkeen on saattanut vastaanottaa eri henkilö kuin se, jolle muistutuksia soitin. On vaikea tietää, onko tieto kyselystä liikkunut seurojen sisällä, eli onko esim. saman seuran kaksi eri vastuuhenkilöä vastaanottanut saman kyselyn.

Kaiken kaikkiaan kaksoisvastausten perille tulon mahdollisuus on usean asian summa. Siihen vaikuttivat seurojen suuri määrä, seurojen yhteyshenkilöiden mahdollinen vaihtuminen kevään aikana, tiedonkulun mahdolliset ongelmat seurojen sisällä, karhuamispuheluitteni jälkeinen mahdollisuus vastata sekä kirjeitse että sähköpostitse sekä usean seuran vastausten nimettömyys. Nimenomaan nimettömien vastausten suuri määrä aiheutti ongelmia. Kontrolli toimi kyllä sen suhteen, mille seuroille kysely lähetetään. Se ei kuitenkaan aivan aukottomasti toiminut sen suhteen, mitkä seurat ovat jo vastanneet kyselyyn. Vastaukset, joissa ei ollut seuran nimeä, otettiin vastanneiden joukkoon liikuntaviraston esityksestä. Mahdolliset muutamat kaksoisvastaukset tuskin kuitenkaan häiritsevät sitä tosiasiaa, että kyselyyn vastasi lähes kolmesataa (292) seuraa.

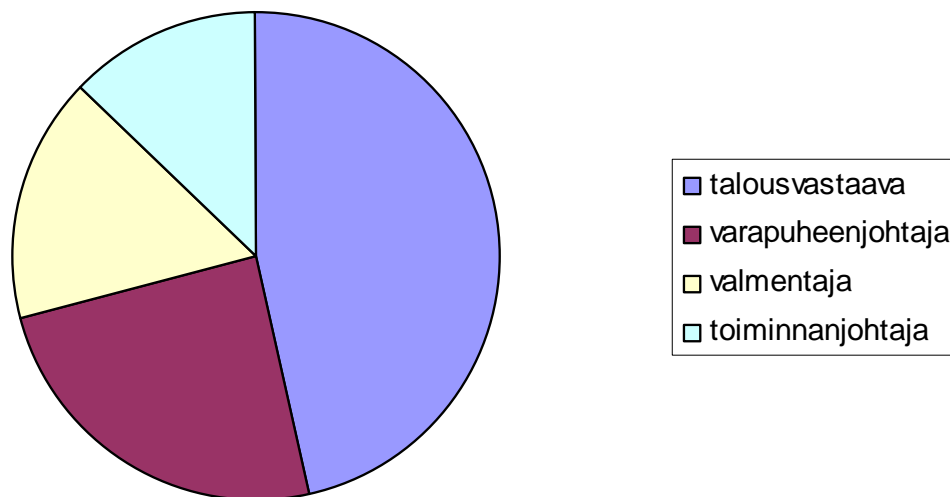
Toinen kysymys tiedusteli vastaajan asemaa seurassa. Vastaajille annettiin kolme vastausvaihtoehtoa: puheenjohtaja, sihteeri tai joku muu, mikä? Kuviossa 1 on prosentuaalinen vastausjakauma, jonka mukaan vastaajista on puheenjohtajia 53, sihteereitä 16 ja seurassa muussa asemassa olevia 31 prosenttia.



KUVIO 1. Vastaajan asema seurassa (n= 287)



Vastaajista on lähes kolmannes vastannut olevansa seurassa muussa kuin puheenjohtajan tai sihteerin asemassa. Koska joku muu-vastauksia on niin runsaasti, olisi sen vastausvaihtoehdon tilalla tai lisäksi vastaajille pitänyt antaa joitakin muitakin selviä titteleitä, kuin vain puheenjohtaja tai sihteeri. Luultavasti joku muu-kategorian sisältä löytyy joitakin titteleitä, joihin kuuluu niin monta vastaajaa, että ne olisi pitänyt antaa sihteerin ja puheenjohtajan lailla valmiiksi vastausvaihtoehdoksi. On siis paikallaan tarkastella, minkä nimisiä titteleitä joku muu-kategorian sisältä löytyy (kuvio 2).



KUVIO 2. Vastaajan asema seurassa: joku muu, mikä-kategorian vastausjakauma (n= 86)

Kuvion 2 talousvastaava-kategoriaan olen sijoittanut taloudenhoitajan, talouspäällikön, rahastonhoitajan, talousvastaavan, jäsenrekisterin hoitajan, kirjanpitäjän, tilintarkastajan, toiminta-avustuksen tekijän ja jäsenkirjurin. Heitä on yhteensä 40. Suurin osa heistä on rahastonhoitajia, taloudenhoitajia tai muita seuran taloudesta vastaavia henkilöitä. Valmiiksi vastausvaihtoehdoksi olisi siis kannattanut antaa titteli ”talousvastaava”, sillä niin runsaasti heitä vastaajien joukosta löytyy.

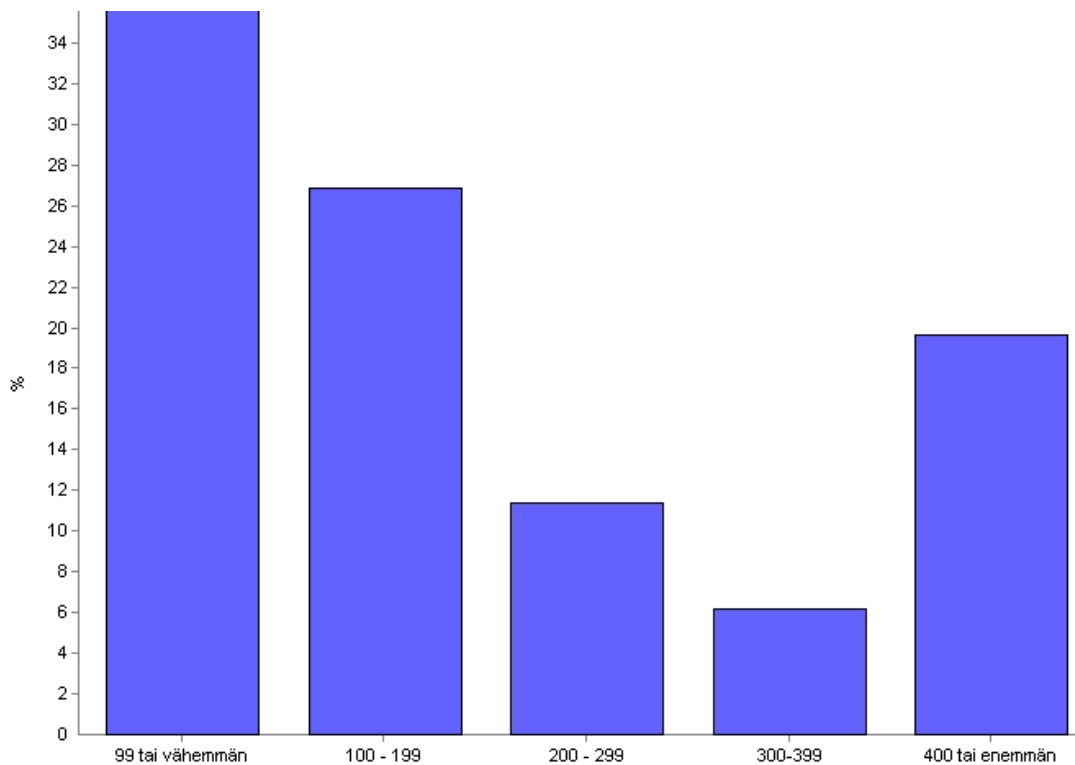
Kategoriaan varapuheenjohtaja olen sijoittanut lukuisia eri titteleitä: varapuheenjohtajan, hallituksen jäsenen, johtokunnan jäsenen, vapaaehtoisen, johtokunnan ja hallituksen yhdessä. Onkin havaittava, että joidenkin seurojen edustajat ovat vastanneet kyselyyn kollegiaalisesti. Lisäksi jotkut vastaajat omaavat kaksi titteliä. Esim. joku hallituksen jäsen on ilmoittanut olevansa myös juniorityön vastaava tai joku toinen vaikka valmentaja. Periaatteeni on ollut sijoittaa henkilö kuvion 2 luokituksiin hänen ”korkeammaksi” arvioimani tittelin mukaan. Niinpä esim. henkilön, joka on seurassaan sekä hallituksen jäsen että valmentaja, olen sijoittanut varapuheenjohtaja-kategoriaan. Varapuheenjohtaja-kategoria on 21 henkilön suuruinen. Kun seurakysely seuraavan kerran uusitaan, kannattaa siihen lisätä myös varapuheenjohtajan ja/tai hallituksen/johtokunnan jäsenen tittelit.

Kategoriaan valmentaja olen sijoittanut valmentajan, päävalmentajan, valmennuspäällikön, junioripäällikön, apuvalmentajan, kilpailupäällikön, joukkueen johtajan, nuorisovastaavan, naisten ja lasten liikunnan vastuuhenkilön, lajipäällikön (jonkun lajin päällikön), satamakaapteenin, toimistopäällikön ja yhteyshenkilön. Kategoria on 14 henkilön suuruinen ja siitä lisäksiin seuraavaan kyselyyn ainakin valmentajan nimikkeen.

Kategoriaan toiminnanjohtaja olen sijoittanut seuran toimitusjohtajan, toiminnanjohtajan ja kunniapuheenjohtajan. Yhteensä kategoriaan kuuluu 11 vastausta. Etenkin toiminnanjohtaja-vastauksia löytyy paljon, minkä vuoksi myös se kannattaa seuraavassa kyselyssä lisätä valmiiden vastausvaihtoehtojen joukkoon

#### **4.2.2 JÄSEN- JA NUORISOJÄSENMÄÄRÄ SEKÄ LAJIJAKAUMA**

Kolmas kysymys tiedusteli seuran aktiivijäsenten määrää. Vastausvaihtoehtoina olivat 99 tai vähemmän, 100–199, 200–299, 300–399 ja 400 tai enemmän. Pienimpään kategoriaan saatiin 36 % (104), toiseksi pienimpään 27 % (78), keskimmäiseen kategoriaan 11 % (33), toiseksi suurimpaan 6 % (18) ja suurimpaan kategoriaan 20 % (57) vastauksista (kuvio 3).

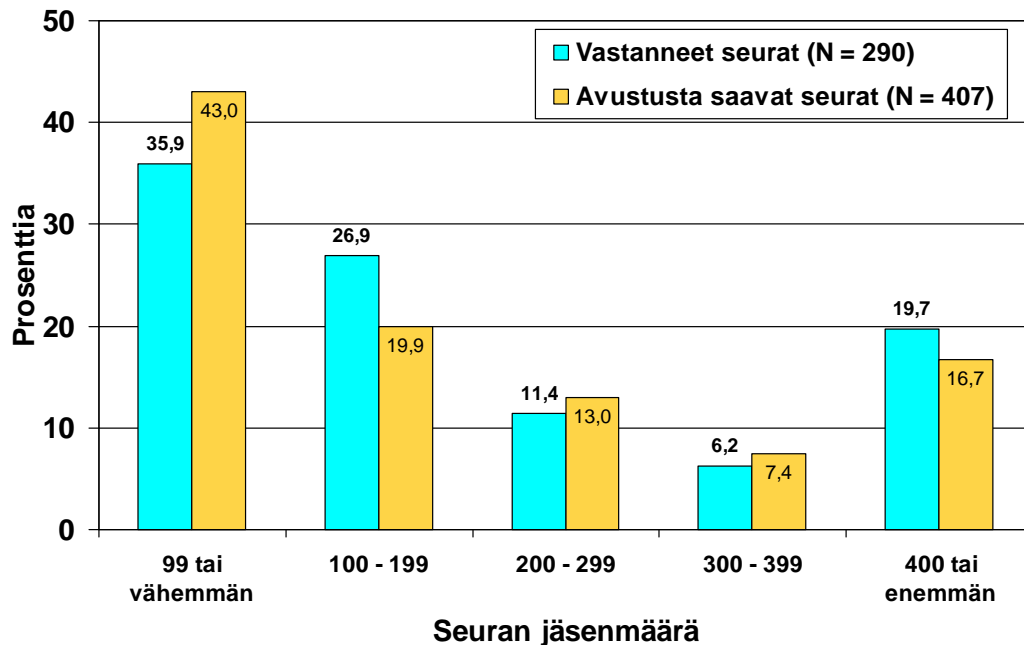


KUVIO 3. Seurojen jäsenmäärä (n= 290)

Relevanttia on verrata kyselyyn vastanneiden seurojen kokojakaumaa (eli siis jäsenmääräjakaumaa) kaikkien liikuntatoimelta tukea saavien seurojen kokojakaumaan. Näin on mahdollista päätellä, kuinka hyvin kyselyyn vastanneiden seurojen jäsenmääräjakauma heijastelee kaikkien kaupungin tukemien seurojen jäsenmääräjakaumaa. Eli voiko vastanneiden seurojen katsoa edustavan kaikkia kaupungin avustamia seuroja, kun asiaa tarkastellaan seurojen jäsenmääräjakauman perusteella (kuvio 4).

Pienimpien, keskikokoisten ja toiseksi suurimpien seurojen kohdalla on kyselyyn vastanneiden osuudessa aliedustusta verrattuna kaikkiin kaupungin tukemiin seuroihin. Kuitenkin ainoastaan pienimpien seurojen kohdalla aliedustus on selvä. Toiseksi pienimpien ja suurimpien seurojen kokoluokissa kyselyn vastanneissa on selkeää yliedustusta verrattuna kaikkien tuettujen seurojen jäsenmääriin. Jäsenmääräjakauman perusteella kyselyyn vastanneiden seurojen voi katsoa edustavan tyydyttävällä tavalla kaikkien kaupungin tukemien seurojen tarpeita. Perusteluna on se, että vaikka kyselyyn vastanneissa kokoluokissa on

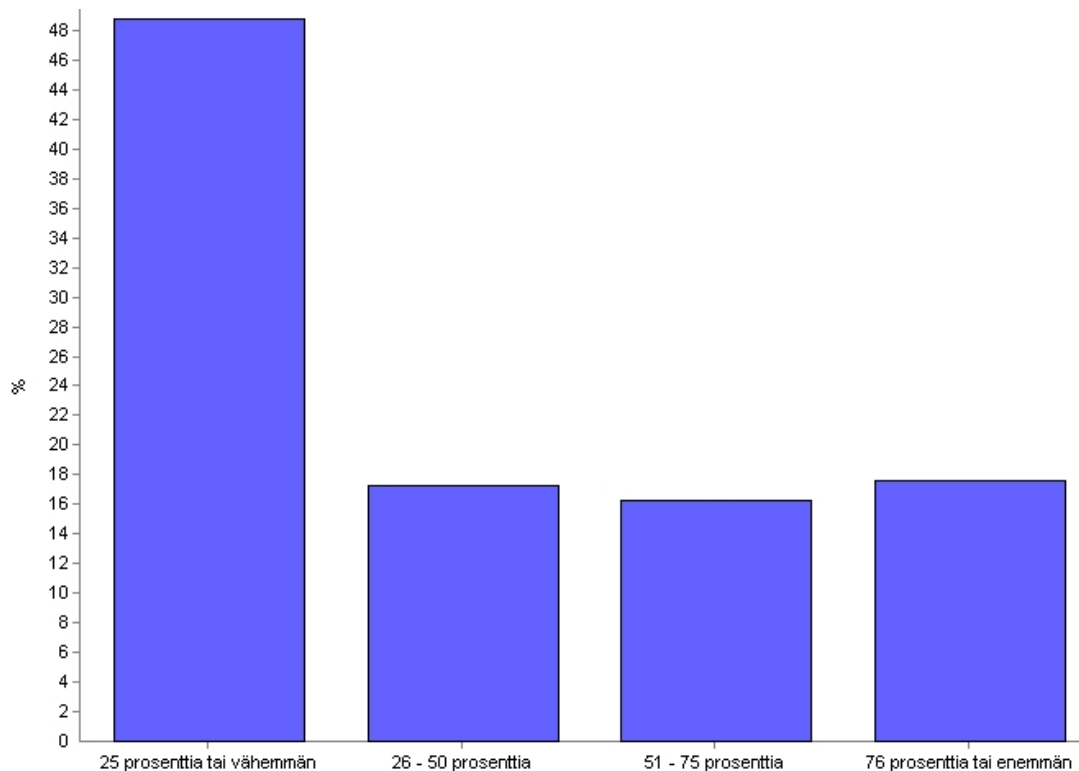
yli- tai aliedustusta suhteessa kaikkiin tuettuihin seuroihin, eivät poikkeamat ole missään kohdin tilastollisesti merkittäviä.



KUVIO 4. Seurakyselyyn vastanneiden seurojen jäsenmäärä verrattuna kaikkien kaupungin tukemien seurojen jäsenmäärään (Jyrkiäinen 2004a)

Mielekästä olisi tarkastella kyselyn muidenkin taustamuuttujien osalta samaa asiaa, eli sitä, kuinka kattavasti vastanneiden seurojen näkemysten voi katsoa edustavan kaikkien kaupungin tukemien seurojen mielipiteitä. Muiden kuin jäsenmäärän osalta vertailutiedon kerääminen olisi kuitenkin vaivalloista, muttei suinkaan mahdotonta. Mikäli kyselyssä olisi kysytty taustamuuttujina myös seurojen sukupuolijakaumaa, vastaajan sukupuolta sekä liikuntaseuran kaupunginosaa, olisi mahdollista myös niiden osalta päätellä vastausten edustavuutta suhteessa kaikkiin tuettuihin seuroihin. Kun tutkimus uusitaan parin vuoden sisällä, kannattaa myös muiden taustamuuttujien kuin vain jäsenmääräjakauman perusteella tarkastella vastausten edustavuutta – eli edustavatko vastaukset kaikkien vai ainoastaan joidenkin taustamuuttujien osalta kaikkien Helsingin tukemien seurojen tarpeita.

Tärkeää on se, että kuinka paljon tai vähän seuroissa on nuorisojäseniä. Vaikka seurojen avustamisen perusteet hieman muuttuvat vuodesta toiseen, jakaantuu seurojen yksi avustamismuoto eli toiminta-avustus aina perusavustukseen ja nuorisoavustukseen. Esim. vuonna 2003 toiminta-avustuksista jaettiin perusavustuksena 30 prosenttia ja nuoriso-avustuksena 70 prosenttia. Perusavustuksen ja nuorisoavustuksen suuruuteen vaikuttavat tietyt kriteerit. (ks. Helsingin kaupungin liikuntalautakunnan esityslista nro 1-4 2003.) Nuorisoavustuksen olemassaolon pääasiallisena syynä on kaupungin halu tukea erityisesti nuorten alle 19-vuotiaiden liikunnan harrastamista eli kohdistaa julkisia varoja mahdollisimman paljon nuorten liikuntaan. Eli on tärkeä tietää, kuinka paljon kyselyyn vastanneissa seuroissa on alle 19-vuotiaita. Kysymyksessä neljä seura-aktiiveilta tiedusteltiin juuri tätä. Vaihtoehtoina olivat 25 prosenttia tai vähemmän, 26–50 prosenttia, 51–75 prosenttia ja 75 prosenttia tai enemmän. Vastausjakauma näkyy kuviossa 5.



Kuvio 5. Kuinka monta prosenttia seurojen jäsenistä on alle 19-vuotiaita (n=289)

Ensimmäiseen kategoriaan lukeutuu 49 % (141), toiseen 17 % (50), kolmanteen 16 % (47) ja neljanteen 18 % (51) vastauksista. Valitettavasti tässä kohdin ei ole olemassa vertailutietoa sen suhteen, että edustavatko kyselyyn vastanneet seurat ikäjakaumansa (alle 19- v./yli 19-v.-suhde) puolesta kaikkia kaupungin avustamia seuroja.

Sen sijaan seurojen liikuntamuodoista on saatavissa vertailutietoja (kysymys 5). Vertailua en silti tee, sillä eri seurat ovat varmasti ymmärtäneet tämän kysymyksen toisistaan poikkeavilla tavoilla. Kysymykseen on ollut esim. mahdollista ilmoittaa vain seuran keskeiset lajit tai kaikki ne lajit, joita vähänkin käytetään päälajien oheisharjoittelumuotoina. Saattaa olla niinkin, että osa seuroista on halunnut ilmoittaa mahdollisimman monta eri lajia kuvitellen sen jotenkin vahvistavan seuransa asemaa liikuntaviraston silmissä. Esitän lajijakautaman asettamalla vastausten yleisimmät lajit taulukon 1 tavalla järjestykseen. Prosenttiluku lajiryhmän perässä kertoo kyseisen lajin prosentuaalisen harrastuneisuuden seurojen keskuudessa, eli sen, kuinka monta prosenttia seuroista on ilmoittanut kyseisen lajin kuuluvan omaan lajivalikoimaansa.

TAULUKKO 1. Yleisimmät seuroissa harrastettavat lajiryhmät

1. jalkapallo ja futsal	21 %
2. salibandy ja sähly	19 %
3. lentopallo ja beachvolley	14 %
4. voimistelu, baletti ja aerobic	14 %
5. koripallo	8 %
6. itämaiset taistelulajit	8 %
7. tanssilajit	7 %
8. yleisurheilu	7 %
9. vesiliikuntalajit	7 %
10. nyrkkeily, kickboxing, thainyrkkeily	6 %
11. kaukalopallo	5 %
12. painonnosto ja muu voimailu	5 %

Taulukon 1 lajiryhmät ovat saaneet vähintään 5 prosenttia kyselyn vastauksista. Vaikka taulukon jakauma vastaa eri lajiryhmien saamia prosentuaalisia osuuksia seurojen vastauksista, on järjestykseen syytä suhtautua varauksella. Esim. voimistelulajien, baletin ja aerobic-muotojen ryhmään kuuluu suuri määrä eri liikuntamuotoja. Tai esim. eri tanssilajeja on vastauksissa runsaasti. Näin ollen jotkut yksittäiset lajit (joita yllä ei näy ja jotka ovat saaneet esim. 4 prosenttia vastauksista) saattavat todellisuudessa olla harrastetumpia lajeja kaupungin seuroissa, kuin joku edellisten lajiryhmien yksittäinen laji. Sen sijaan jalkapallo, salibandy/sähly, lentopallo, koripallo ja kaukalopallo ovat tosiasiasakin suurimmat yksittäiset lajit kyselyyn vastanneiden seurojen keskuudessa.

## 5 HELSINGIN LIIKUNTASEURAKYSELY 2004

Tässä luvussa analysoin seurakyselyn varsinaisia vastauksia liittyen seurojen odotuksiin, tarpeisiin ja yhteistyömahdollisuuksiin liikuntaviraston suhteen. Paikoitellen vertaan vastauksia yleisempiin teoreettisiin näkemyksiin tai liikuntatoimen viranhaltijoiden katsantokantoihin samoista asioista.

### 5.1 SEUROJEN NÄKEMYKSET AVUSTUSPERUSTEISTA

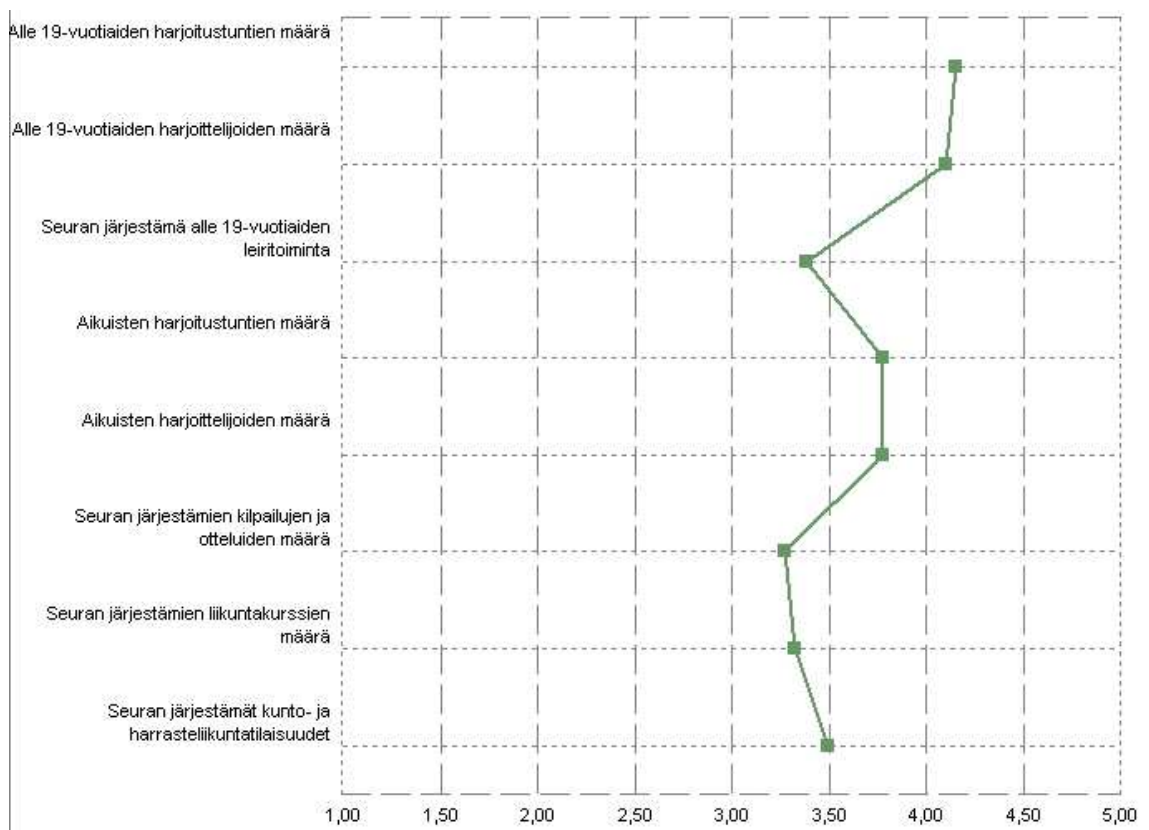
Seuroja pyydettiin arvioimaan avustusten jakoperusteiden tärkeyttä. Mieli pidettä kysyttiin kaikista niistä kohdista, jotka luvussa 2.2 esittelin avustusten jakoperusteina. Vastaajat saivat rastiittaa mielipiteensä kahdeksan eri jakoperusteen tärkeydestä. Taulukossa 2 on avustusten prosentuaalinen jakauma ja kuviossa 6 niiden keskiarvokäyrä.

TAULUKKO 2. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: vastausten prosentuaalinen jakauma

	Ei lainkaan tärkeä (arvo:1)	Ei kovin tärkeä (arvo:2)	Melko tärkeä (arvo:3)	Tärkeä (arvo:4)	Erittäin tärkeä (arvo:5)	En osaa sanoa (arvo:0)	Yhteensä
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä (avg:4,15)	1 %	7 %	11 %	34 %	42 %	5 %	100 %
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä (avg:4,11)	1 %	6 %	14 %	35 %	39 %	5 %	100 %
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritoiminta (avg:3,39)	4 %	21 %	19 %	27 %	18 %	11 %	100 %
Aikuisten harjoitustuntien määrä (avg:3,78)	1 %	8 %	22 %	43 %	21 %	4 %	100 %
Aikuisten harjoittelijoiden määrä (avg:3,78)	1 %	8 %	23 %	42 %	22 %	5 %	100 %
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä (avg:3,27)	8 %	19 %	24 %	25 %	17 %	7 %	100 %
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä (avg:3,32)	3 %	19 %	31 %	24 %	15 %	8 %	100 %
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet (avg:3,50)	4 %	14 %	25 %	29 %	18 %	10 %	100 %
<b>Yhteensä</b>	3 %	13 %	21 %	33 %	24 %	7 %	



Seurat pitävät melko tärkeänä, tärkeänä tai erittäin tärkeänä alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä-jakoperustetta (87 %). Vahvan kannatuksen saa myös alle 19-vuotiaiden määräkriteeri (88 %). Enemmän hajontaa on nuorten leiritoiminnan kohdalla. Sekä aikuisten harjoitustuntien että harjoittelijoiden määrä saavat seurojen tuen. Edellistä avustuskriteeriä pitää melko tärkeänä, tärkeänä tai erittäin tärkeänä yhteensä 86 prosenttia ja jälkimmäistä 87 prosenttia vastaajista. Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrää koskevat vastaukset jakautuvat melko tasaisesti neljän keskimmäisen vastausvaihtoehdon välille. Näin on myös liikuntakurssien määrän suhteen. Sen sijaan melko tärkeä, tärkeä ja erittäin tärkeä painottuvat vahvemmin kunto- ja harrasteliikuntatilaisuuksien kohdalla, jolloin ei lainkaan tärkeä, ei kovin tärkeä ja ei osaa sanoa saavat vähäisempää kannatusta.



KUVIO 6. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: keskiarvojakauma (n=268)

Seurojen vastaukset jakautuvat keskiarvojen 4,15 ja 3,27 välille. Vastaajien voi tulkita kannattavan liikuntaviraston avustusperusteita arvosanalla tärkeä –, sillä vastausten keskiarvojen keskiarvo on 3.66. Keskihajontoja tarkasteltaessa (taulukko 3) suurin mielipiteiden hajoaminen tapahtuu seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrän kohdalla. Eli se on sellainen avustusten jakoperuste, jonka mielekkyyttä aiheuttaa suurinta erimielisyyttä vastaajien keskuudessa. Aikuisten harjoitustuntien määrän kohdassa mielipiteet jakaantuvat vähiten.

TAULUKKO 3. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: vastausten keskihajonnat (n=292)

	Kaikki vastaajat	
	N=292	
	Keskiarvo	Keskihajonta
	<b>3,66</b>	<b>1,04</b>
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	4,15	0,96
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	4,11	0,95
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritoiminta	3,39	1,17
Aikuisten harjoitustuntien määrä	3,78	0,93
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	3,78	0,94
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	3,27	1,22
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä	3,32	1,08
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet	3,50	1,10

Entä onko taustamuuttujilla vaikutusta siihen, kuinka seurat arvioivat avustusten jakoperusteiden tärkeyttä. Ensimmäisenä tarkastelen vastausten jakautumista seurojen kokoluokkien mukaan (vrt. seurojen kokojaottelu jäsenmäärän mukaan: kysymys 3). Taulukossa 4 on eri kokoluokkiin kuuluvien seurojen vastausten keskiarvot.

Tarkastelen keskiarvoja sen mukaan, kuinka monen jakoperusteen kohdalla kukin seurojen kokoluokka antaa korkeimman ja kuinka monen jakoperusteen kohdalla matalimman keskiarvon kaikista neljästä seurojen kokoluokasta. Vähintään 400 jäsenen seurat saavuttavat korkeimman keskiarvon kolmessa kohdassa kahdeksasta mahdollisesta sekä toiseksi korkeimmat seuramat (300–399 jäsentä) yhdessä kohdassa. Keskipitkiset seuramat (200–299 jäsentä) saavuttavat korkeimman keskiarvon kolme kertaa, joista kerran samalla arvolla pienimpien seurojen (jäseniä 99 tai vähemmän) kanssa. Korkeimman keskiarvon pienimmät seuramat

saavat edellisen lisäksi vielä toisenkin kerran sekä toiseksi pienimmät seurat (100–199 jäsentä) eivät saa yhtään korkeinta keskiarvoa

TAULUKKO 4. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: eri kokoisten seurojen vertailu (n=292)

	<b>Kaikki vastaajat</b>	<b>99 tai vä- hemmän</b>	<b>100 - 199</b>	<b>200 - 299</b>	<b>300- 399</b>	<b>400 tai enemmän</b>
	<b>N=292</b>	<b>N=104</b>	<b>N=78</b>	<b>N=33</b>	<b>N=18</b>	<b>N=57</b>
	<b>3,66</b>	<b>3,52</b>	<b>3,67</b>	<b>3,83</b>	<b>3,64</b>	<b>3,81</b>
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	4,15	3,88	4,15	4,39	4,33	4,41
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	4,11	3,88	4,06	4,39	4,17	4,36
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritoiminta	3,39	3,27	3,31	3,64	3,65	3,47
Aikuisten harjoitustuntien määrä	3,78	3,87	3,81	3,87	3,50	3,64
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	3,78	3,85	3,72	3,84	3,59	3,77
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	3,27	3,02	3,36	3,59	3,18	3,44
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä	3,32	3,06	3,32	3,46	3,33	3,70
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet	3,50	3,30	3,66	3,46	3,41	3,71

Alimman keskiarvon pienimmät seurat saavat peräti kuudessa kohdassa kahdeksasta mahdollisesta. Loput kaksi matalinta keskiarvoa kuuluvat 300–399 jäsenen seuroille. Näin ollen korkeimmat keskiarvot jakautuvat melko tasaisesti, mutta matalimmat keskiarvot keskittyvät pienimpien seurojen kategoriaan. Pienimmät seurat antavat 75 prosentissa avustusmuotoja alimman keskiarvon. Pienimmän kokoluokan liikuntaseurat suhtautuvat eri avustusmuotoihin keskimäärin kaikista kriittisimmin.

Taulukon 5 sisältämien tietojen avulla tarkastelen sitä, minkälainen vaikutus seurojen ikäjakaumalla on seurojen näkemyksiin avustusten jakoperusteiden tärkeydestä. Luonnollinen olettaus on, että mitä enemmän seurassa on alle 19-vuotiaita, sitä vahvemmin se haluaa nuoria myös tuettavan ja mitä enemmän yli 19-vuotiaita, sitä vahvemmin tuettavan aikuisia (vrt. kysymys 4: seurojen jaottelu nuorisomäärän mukaan.).

TAULUKKO 5. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan (n=292)

	Kaikki vastaajat	25 prosentti. tai vähemmän	26 - 50 prosentti.	51 - 75 prosentti.	76 prosentti. tai enemmän
	N=292	N=141	N=50	N=47	N=51
	<b>3,66</b>	<b>3,52</b>	<b>3,83</b>	<b>3,78</b>	<b>3,71</b>
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	4,15	3,75	4,31	4,56	4,64
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	4,11	3,65	4,35	4,51	4,64
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritoiminta	3,39	3,09	3,54	3,67	3,65
Aikuisten harjoitustuntien määrä	3,78	3,95	4,04	3,49	3,31
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	3,78	3,93	4,15	3,47	3,29
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	3,27	2,90	3,38	3,72	3,67
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä	3,32	3,29	3,31	3,49	3,26
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet	3,50	3,61	3,55	3,37	3,24

Vähiten alle 19-vuotiaita liikuttavat seurat saavat korkeimman keskiarvon yhdessä kohdassa, eli seuran järjestämissä kunto- ja harrasteliikuntatilaisuuksissa. 26–50 prosenttisesti nuoria liikuttavat seurat saavuttavat korkeimman keskiarvon kahdesti: aikuisten harjoitustuntien määrässä ja aikuisten harjoittelijoiden määrässä. Eli koska kyseisissä seuroissa on korkeintaan puolet nuoria, pitävät ne tärkeänä myös aikuisten tukemista. Tulos vastaa lähtöolettamuksia. 51–75 prosentin nuorisoseurat omaavat korkeimmat keskiarvot kolmessa kohdassa: seuran järjestämässä alle 19-vuotiaiden leiritoiminnassa, kilpailujen ja otteluiden määrässä sekä liikuntakurssien määrässä. Ja 76 prosenttia tai enemmän nuoria liikuttavat seurat saavat korkeimman keskiarvon kahdessa kohdassa: alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrässä sekä alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrässä. Eli eniten nuoria liikuttavat seurat haluavat nuoria myös runsaasti tuettavan. Myös toiseksi eniten nuoria liikuttavat seurat saavat yhdessä nuorten tukemismuodossa korkeimman keskiarvon eli alle 19-vuotiaiden leiritoiminnassa.

Sekä 25 prosenttia tai vähemmän että 76 prosenttia tai enemmän alle 19-vuotiaita liikuttavat seurat antavat matalimman keskiarvon neljässä kohdassa. Edellinen saavuttaa alimmat

keskiarvot nuorten harjoitustuntien ja harjoittelijoiden määrässä sekä leiritoiminnassa ja seuran järjestämien otteluiden sekä kilpailujen määrässä. Tulos on johdonmukainen niiden olettamusten kanssa, joiden mukaan aikuisvoittoiset seurat eivät pidä nuorten tukemista kaikista keskeisimpänä avustuskriteerinä. Vähintään 76 prosenttisesti nuoria sisältävät seurat antavat matalimman keskiarvon loppuissa neljässä kohdassa, eli aikuisten harjoitustuntien ja harjoittelijoiden määrässä sekä seuran järjestämien liikuntakurssien ja kunto/harrastetilaisuuksien määrässä. Nuorisoseurat haluavat tukea nuorten liikuntaa, eikä ainakaan yhtä vahvasti aikuisten toimintaa. Kilpailujen, otteluiden sekä liikuntakurssien ja tilaisuuksien perusteella ei vastaavanlaisia johtopäätöksiä voi tehdä.

Mielenkiintoista on verrata eri lajiryhmien seurojen vastauksia kysymyksen 9 suhteen keskenään. Onko eri lajien seurojen kesken havaittavissa eroja suhtautumisessa kaupungin seura-avustusten jakoperusteiden tärkeyteen. Tätä problematiikkaa tarkastelen vertaamalla suurten lajiryhmien vastausten keskiarvoja keskenään liitetaulukossa 6. Suuret lajiryhmät ovat jalkapallo, lentopallo, voimistelu, budolaji, salibandy, koripallo, uinti ja tanssi. (vrt. taulukko 1: yleisimmät seuroissa harrastettavat lajiryhmät).

Tarkasteltaessa taulukkoa 6 korkeimpien ja matalimpien keskiarvojen mukaan voi havaita, että voimistelu ja koripallo saavat molemmat saman korkeimman keskiarvojen keskiarvon (3,82) ja budolajit matalimman (3,54). Voimistelulajien ryhmä arvioi kahdeksasta vaihtoehdosta korkeimman keskiarvon viidessä kohdassa, joista yhdessä samalla keskiarvolla koripallon kanssa. Koripallo saa vielä toisenkin korkeimman keskiarvon ja budolajit sekä vesilajit molemmat yhden. Muut lajit eivät yllä korkeimpiin keskimääräisiin prosentteihin eli eivät pidä mitään avustusten jakoperustetta keskimäärin kaikista lajiryhmistä tärkeimpänä.

Kahdeksasta kohdasta lentopalloilijat arvioivat vähiten tärkeäksi avustusperusteeksi kolme kohtaa, joista yhden samalla keskiarvolla jalkapallon kanssa. Jalkapallo antaa yhteensä kolme alhaisinta keskiarvoa. Budolajit antavat matalimman keskiarvon kahdessa kohdassa, joista toisessa yhdessä uinti/vesilajien kanssa. Tanssilajit antavat yhdessä kohdassa alim-

man keskiarvon eli arvioivat seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrän kaikista kahdeksasta vertailulajista keskimäärin vähiten tärkeäksi avustuskriteeriksi.

Kaiken kaikkiaan voimistelu- ja tanssiseurojen voidaan katsoa edustavan naisten näkemyksiä, sillä kyseisten lajien seurat ovat naisvaltaisia jäsenpohjaltaan. Vertaamalla naisvaltaisia seuroja miesvaltaisiin (eli siis muihin kuin tanssi- ja voimisteluseuroihin) on tarkasteluun mahdollista saada edes hieman mukaan nais versus mies-näkökulmaa. Kyseinen näkökulma on relevantti sen vuoksi, että joillakin naisilla on taipumuksena nähdä liikuntaseurakulttuuri paljolti ”miehisen kilpaurheilun” ilmentymänä (ks. esim. kysymyksen 10 avoimet vastaukset).

Kysymyksessä 10 seuroilta tiedusteltiin kysymyksen 9 jatkoksi, mitä muita avustusten jakoperusteita ne pitävät tärkeinä. Mikäli seurat kysymyksessä 9 eivät puoltaneet osaa tai kaikkia jakoperusteista, saivat he kysymyksessä 10 mahdollisuuden perustella kantojaan tai esittää uudistustoiveita. Mikäli nykyiset jakoperusteet saivat kannatusta, oli kysymyksen 10 kohdalla mahdollista esittää kehittämissuhteita. Kaikkiaan kysymykseen vastasi 119 eri seuran edustajaa.

On selvää, että koska kysymyksessä kysytään avoimesti ”mitä muita avustusten jakoperusteita pidätte tärkeinä”, on kysymykseen saatu runsaasti vastauksia. Usealle vastaukselle on yhteistä se, että niissä halutaan jakoperusteisiin määrän tilalle tai sen lisäksi myös laatukriteereitä. Avustusperusteena tulisi ottaa huomioon ”seuran mahdollisuutta tarjota laadukasta valmennustoimintaa nuorille”, ”toiminnan laatu ja monipuolisuus” tai yksinkertaisesti ”toiminnan laatu”. Yksi vastaaja toteaa, että: ”minusta pitäisi olla tärkeää myös toiminnan laajuus ja laatu, joissakin seuroissa muka järjestetään ´liikuntatapahtumia`, joissa ohjaajat istuvat ja juovat kahvia, antavat lasten temmeltää keskenään, sitten kerätään rahat, ´kun on järjestetty toimintaa´”. Joku vastaaja on taas sitä mieltä, että: ”jos pieni laji – niin kuin miekkailu – ei voida katsoa vain määriä, kehitys yleisesti, onko uusia tulossa mukaan, miten ´laadukas´ toiminta on, pitäisi myös olla kriteeri”.

Vaikka vastaajat esittävät laatua yhdeksi avustusten jakoperusteeksi, eivät he kovin perustellen sitä tee. Vastauksista ei voi olla jäämättä sellaista vaikutelmaa, että laadun arvioinnin perään kuuluttavat pitävät oman seuransa toimintaa laadukkaana. Ainakin heillä on vankka usko siihen, että laadun kriteerien toteutuessa heidän oma seuransa kuuluisi laadukkaiden seurojen joukkoon. Vastauksista ei kuitenkaan paljastu tapoja mitata laadukkuutta. Avustusten jakoperusteet ovatkin ehkä siksi enemmän määrää kuin laatua mittaavia, että edellisen määrittäminen on jälkimmäistä helpompaa. Laadun mittaaminen olisi varmasti hyvä kriteeri avustusten jakamiseksi, mikäli oikeudenmukainen ja yksiselitteinen laadun arviointi olisi mahdollista. Ja vaikka se olisi mahdollista, löytyisi joukosta aina seuroja, joiden mielestä laadun arvioinnin kriteerit ovat vääriä tai sitten arviointi on epäonnistunut. Laadun mukainen avustusten jakaminen ei olisi senkään vuoksi mahdollista, että liikuntatoimen tehtävä ei ole puuttua seurojen toiminnan laatuun, vaan luoda laadukkaalle toiminnalle edellytykset.

Olisiko laadukkaan seuratoiminnan osoitus menestyminen kilpailuissa. Joidenkin seura-aktiivien mielestä avustusten jakoperusteissa pitäisi olla tärkeää ”seuran jäsenten menestyminen kansainvälisissä ja kansallisissa kilpailuissa” tai ”juniorien ja nuorten kansalliset sekä kansainväliset saavutukset”. Yksi seura-aktiivi vastaa kysymykseen: ”seuran menestys kilpailutasolla > Helsinki pr”. Nykyisellään liikuntatoimi ei seurojen kilpailumenestystä korkeampien avustusten muodossa arvosta ja on kyseenalaista, pitäisikö niin edes tehdä. On tärkeä pitää mielessä seura-avustusten ydinajatus, joka painottaa liikunnan välinearvoa kaupunkilaisten hyvinvoinnin toteuttamisessa. Eri lajien ja eri seurojen menestyksen vertaileminen saattaisi olla lähes yhtä vaikeaa kuin laadukkaan seuratoiminnan osoittaminen. Joukossa on sellaisiakin seuroja, joissa on ”mahdollisuus harrastaa lajeja ilman kilpailu- tai menestyksen pakkoa”. Näiden seurojen kannalta avustusten jakaminen menestyksen perusteella olisi huono asia. Harrastuspohjalla liikkuvia seuroja on pääkaupungissa niin runsaasti, että menestyksen mukaisten avustusten jakaminen tuskin toteutuu.

Osa vastaajista ei ole perehtynyt tarkkaan avustusten jakoperusteisiin. Muilla tavoin on vaikea selittää sitä miksi, joku vastaa, että ”olisi kiva tietää tarkat jakoperusteet” tai että ”EOS = ei osaa anoa, emme tunne niitä” (siis seura-avustusten jakoperusteita). Joko kysei-

set seura-aktiivit eivät ole huolella lukeneet sinänsä selkeitä jakoperusteita (ks. luku 2.3) tai sitten he uskovat, että todelliset jakoperusteet piiloutuvat virallisten jakoperusteiden taakse. Yksi vastaaja mm. väittää, että ”emme ole koskaan saaneet kyselyistä huolimatta liikuntavirastolta tietoa avustusten jakoperusteista”.

Suuremman ryhmän muodostavat kuitenkin ne vastaajat, jotka haluavat korostaa oman seuransa ainutlaatuisuutta tai monipuolisuutta, mikä tavallaan liittyy edellä esiin tulleeseen laatuaspektiin. Yhden seuran vastaaja kirjoittaa, että ”seuran ainutlaatuinen työ, kohdallamme: olemme ainoa seura Helsingissä ja koko maassa, joka järjestää ... (tähän yhden liikuntamuodon nimi, jota ei ole syytä paljastaa, koska vastaukset ovat luottamuksellisia)”. Toinen vastauksista painottaa, että ”rahoja pitäisi erityisesti suunnata lajeihin, joilla on vaikeuksia oman lajin markkinoinnissa”. Osuvia toteamuksia ovat myös vastaukset: ”pitäisi tukea mahdollisimman laajaa lajivalikoimaa, myös pienemmät ja harvinaisemmat lajiseurat ansaitsevat tukea”, ”pienille ja uusille seuroille kohdistettua avustusta”, ”myös pienet seurat suhteellisen pienellä jäsenmäärällä tarvitsevat tukea ylläpitääkseen ja kasvattaakseen toimintaansa”. Joukossa on myös vastaajia, joiden mielestä tukea pitää kohdistaa suuria määriä liikuttaville seuroille: ”avustuksia tulee myöntää sellaisille seuroille, jotka vähin resurssein järjestävät paljon liikuntaa suurelle joukolle ihmisiä”.

Usean seuran edustaja esittää ohjaajien tai muiden seura-aktiivien koulutuksen huomioimisesta avustusten jaossa: ”valmentajakoulutus”, ”ohjaajatarve”. Hyvin kouluttamisen huomioimisen tarve näkyy vastauksessa, jonka mukaan avustuksissa olisi tärkeää huomioida ”omien ohjaajien koulutus, joka lisää mahdollisuuksia parantaa seuran tarjoamaa ohjausta tulevaisuudessa”. Moni vastaaja haluaisi avustuspainotuksiin myös tiettyjen vähemmistöryhmien huomioimista: avustuksissa tulisi huomioida mm. ”maahanmuuttajat + syrjäytymisen estäminen”, ”maahanmuuttajien sopeuttaminen”, ”erityisnuorisotyö, pitkäaikaistyöttömät” tai ”vanhusten ja vammaisten tukeminen”.

”Vuokra-avustuksia tulisi jakaa todellisten kulujen mukaan” esittää yksi vastaaja ja toisten mielestä olisi painotettava ”seuran oman varainhankinnan osuutta seuran budjetissa (oltava vähintään 50 %)



budjetit”. Joku taas ehdottaa saatavaksi ”puutteellisten harjoittelumahdollisuuksien johdosta koituvien kustannusten korvaus (matkat ns. mäkipaikkakunnille)” tai ”seuran käyttämät maksulliset liikuntatilat”. Edellisen mukaisia ovat vastaukset, joiden mukaan ”jäsenmäärän kasvu tulisi ottaa huomioon. Lisäksi pitäisi huomioida, onko seuralla paljon yksityisiä (kalliita!) liikuntapaikkoja (kouluja) käytössään”, ”toisilla seuroilla on huomattavasti enemmän liikuntaviraston tiloista myönnettyjä maksuttomia vuoroja”.

Yhden seuran edustajan mukaan ”isojen tekojäärahojen harjoitustuntimäärät pitäisi olla sidottu seurojen rekisteröityjen pelaajien määrään, ei suinkaan fifty-fifty periaatteella”. Joukossa on sellaisiakin vastaajia, joiden mukaan ”pitäisi huomioida että mikä laji on nousussa ja ns. hittilaji...” tai ”eri liikuntalajien välinen arviointi sen kautta mitä muuta tukea laji saa”. Hyvin loogiselta kuulosta esitys, jonka mukaan avustuksissa tulisi painottaa ”toiminnan yleistä aktiivisuutta sekä jäseniltä tai muilta osallistujilta perittyjen maksujen määrää > jos suuret jäsenmaksut, vähemmän avustusta, jos seuralla on liiketoimintaa > vähemmän tai ei lainkaan avustusta; avustuksen on mentävä kuluttajien hyödyksi, ei seurajohdon tai liiton johtokuntien hyväksi, kuten miesvaltaisissa seuroissa ja liitoissa jatkuvasti tapahtuu”. Vastauksesta paistaa katkeruus usean liikuntaseuran kulttuuria hallitsevaa miesvaltaista kilpaurheilua kohtaan.

Aluepolitiikan huomioon ottamista tukiaisten jakamisessa kaipaa muutama vastaaja. Esitykset ovat ytimekkäitä: ”alueen sosiaalinen ´tausta´-toimintakenttä” ja ”alueen sosioekonominen tausta”. Muutamissa vastauksissa korostetaan, että myös lajin kalleus tai välinekustannukset tulisi avustuksissa huomioida: ”harrastuksen/lajin harjoituskustannukset per harrastaja” tai ”osallistuminen nuorten välinehankintoihin (ovat kalliita ja erittäin vaikeasti saatavia)”. Kesäharjoitteluunkin halutaan tukea mm. esittämällä, että ”miekkailussa hallitilaa tarvitaan myös kesällä, kaupungin vuokra-avustusosuus myönnetään kuitenkin vain talvikuukausilta, kesäkuukausien vuokra on todella suuri taloudellinen rasite seuralle”.

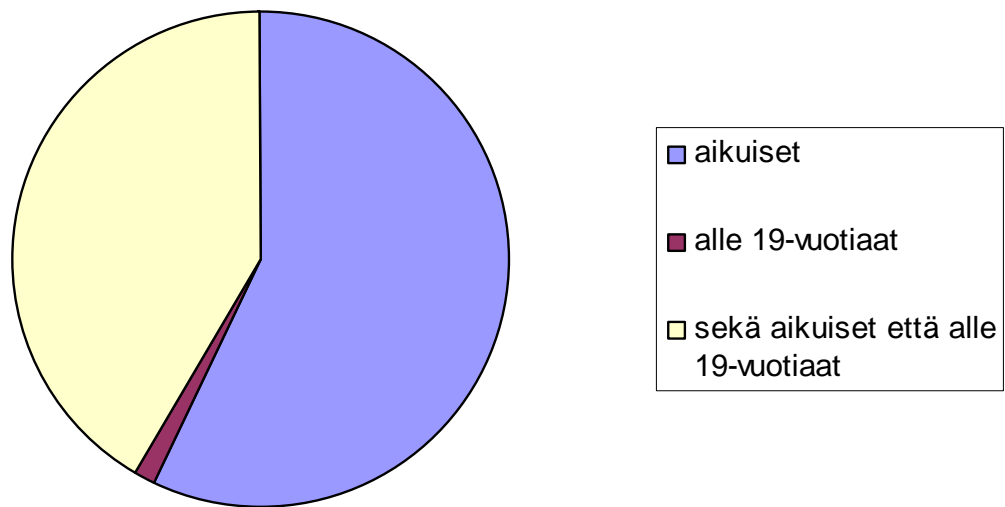
Eriäviä näkemyksiä seurat esittävät sen suhteen, kuinka paljon avustusten tulisi painottua alle ja kuinka paljon yli 19-vuotiaiden liikuntaan. Osa puoltaa aikuisten liikunnan tukemista esittämällä, että ”pitäisi kiinnittää huomiota tavallisten työntekijöiden kunnon ylläpitämi-

seen myöskin”, ”toivoisin aikuisliikunnan ja toiminnan painotukseen lisää” tai ”kyllä seuraa pitäisi tukea vaikka sillä ei ole junnutoimintaa, aikuisten liikuntakin on arvokasta”. Yksi vastaaja sanoo suoraan, että ”ei ole oikein, että aikuisten liikuntatoimintaa syrjitään lapsiin ja nuoriin verrattuna” ja toinen, että ”myös veteraani-ikäisten liikuntamahdollisuuksista pidettävä huolta”. Toisaalta he, jotka kannattavat nuorison tukemista aikuisten kustannuksella, eivät välttämättä ilmaise asiaansa yhtään aremmin: ”aikuisliikuntaan myönnetty avustukset liian suuria, jako pitäisi olla 10 % aikuiset ja 90 % lapset”, ”painotus lasten ja nuorten harrasteliikuntaan ja terveysliikuntaan”, ”autetaan kouluikäisten vanhempia pitämällä lasten jäsenmaksut alhaisina”.

Erilaisia perusteluita löytyy siis sekä vastaan että puolesta, kun halutaan puolustaa nuorten tai aikuisten avustuksia. Jotkut seurakritisoivat koko nuoret-aikuiset-jaottelun käyttökelpoisuutta avustusten jakamisessa. Esim. yksi vastaaja sanoo, ”että avustusten määrittäminen ikäperusteisesti ei suosi moniottelulajia, usein lajin pariin tulevat ovat yli 18-vuotiaita”. Seurojen kesken on siis selviä mielipide-eroja sen suhteen, tulisiko kaupungin tukea vahvemmin lapsia vai yli 19-vuotiaita tai molempia ryhmiä tasaisesti. Koska seurakyselyn laatijat tiesivät jo kyselyn suunnitteluvaiheessa aiheen jakavan mielipiteitä, tiedusteltiin kysymyksessä 11, mille ryhmälle maksujen mahdolliset korotukset tulisi ensisijaisesti kohdistaa. Vastausjakauma selviää kuviosta 7. Tämä kysymys liittyy siihen problematiikkaan, jota selvitin luvussa 3 ”Liikunnan toisen ja kolmannen sektorin haasteet”. Siinä luvussa pyrin kuvaamaan kuntien talouden kiristymistä ja sen vaikutuksia kuntien ja seurojen yhteisöön. Näin ollen kysymyksellä 11 halutaan saada selville, että mikäli maksujen korotuksia on pakko tehdä, niin minkä ikäryhmän seuralaisille niistä olisi vähiten haittaa; eli mikä olisi huonoista vaihtoehdoista vähiten huono.

Vastauksia saatiin tähän kysymykseen 279, joista 57 prosenttia (159) rastitti aikuisten toiminnan, 1 prosentti (4) alle 19-vuotiaiden ja 42 prosenttia (116) sekä aikuisten että alle 19-vuotiaiden toiminnan. Eli vaikka edellisissä avoimissa vastauksissa herätti keskustelua se, minkä ikäisiä seuralaisia tulisi tukea, on kysymyksen 11 vastausjakauma tässä suhteessa selkeä. Vastaajien mukaan mahdollisia maksukorotuksia ei missään nimessä saa kohdistaa pelkästään alle 19-vuotiaiden toimintaan. Mikäli maksukorotuksia on tehtävä, on ne kohdis-

tettava joko yksinomaan aikuisiin tai tasaisesti sekä aikuisin että alle 19-vuotiaisiin. Näin ollen edellisiä avoimia vastauksia voi tulkita siten, että vaikka jotkut vastaajat vaativat myös senioriliikunnan huomioimista, eivät he kuitenkaan välttämättä halua tehdä sitä nuorisoliikunnan kustannuksella.



KUVIO 7. Mille ryhmälle maksujen mahdolliset korotukset tulisi ensisijaisesti kohdistaa (n=279)

## **5.2 LIIKUNTA VIRASTON PALVELUIDEN ARVIOINTI**

Tässä luvussa analysoin vastauksia liittyen siihen, kuinka tärkeänä seurat pitävät tiettyjä liikuntaviraston palveluita ja kuinka hyvin kyseiset palvelut on seurojen mielestä onnistuttu hoitamaan. Luvussa 5.2.1 tarkastelen edellistä ja luvussa 5.2.2 jälkimmäistä problematiikkaa.

### **5.2.1 TÄRKEYS SEUROILLE**

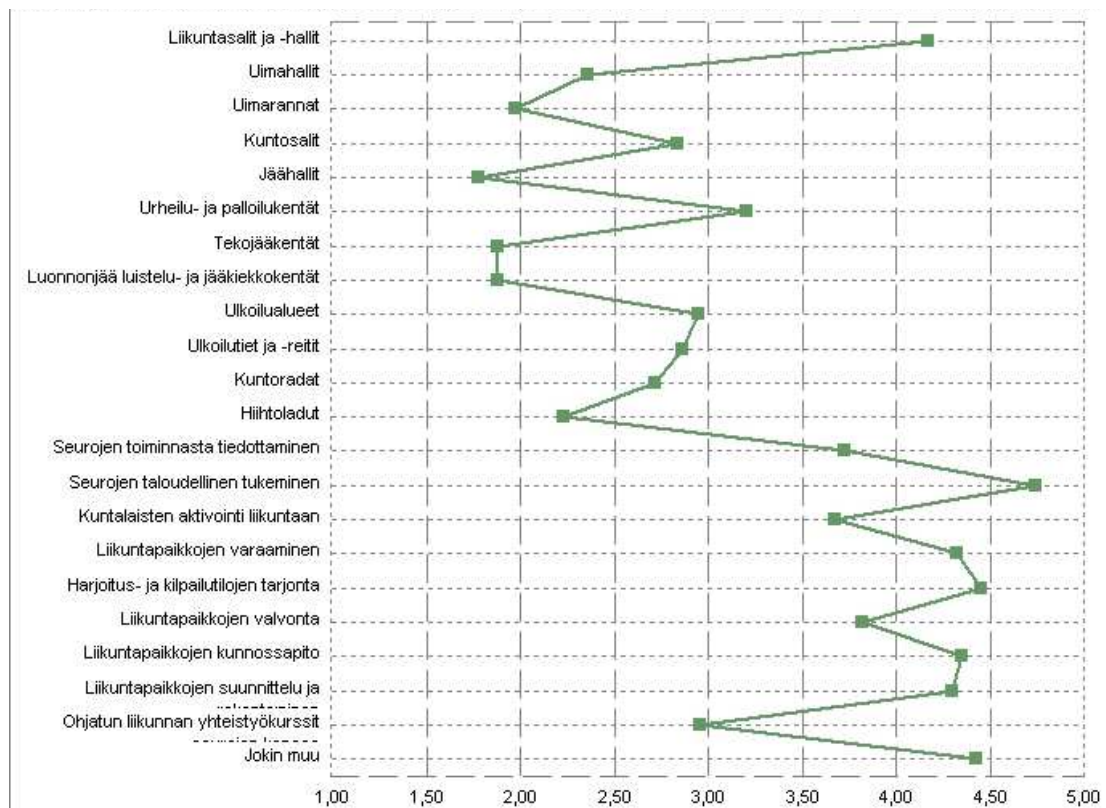
Liitetaulukossa 7 on seurojen prosentuaalinen vastausjakauma kaupungin liikuntaviraston palveluiden ja tehtävien tärkeydestä. Jopa 63 prosenttia seurojen edustajista ei pidä jäähalleja lainkaan tärkeinä. Sama jääkenttien tarpeettomuus usean seuran kannalta tulee esille, kun kysytään tekojääkenttien ja luonnonjääkenttien tärkeyttä. Molempien kohdalla lähes 60 prosenttia seuroista katsoo, että ne eivät ole lainkaan tärkeitä oman seuran kannalta. Jäällä kun ei oikein paljon muuta voi tehdä, kuin harrastaa jääurheilun eri muotoja. Sama tulee paikoittain esille myös tarkasteltaessa seurakyselyn avoimia vastauksia, joissa osa vastaajista suhtautuu jääurheilun tukemiseen kielteisesti tai katsoo, että jääkiekko on erityisasemassa suhteessa muihin lajeihin. Sen sijaan kaksi kolmesta seurasta pitää liikuntasaleja ja -halleja toimintansa pyörittämisen kannalta erittäin tärkeinä.

Jään tapaan seurat eivät pidä hiihtolatuja kovinkaan paljon arvossa oman toimintansa pyörittämisen kannalta, sillä 42 prosenttia vastaa niiden olevan ”ei lainkaan tärkeitä” ja 22 prosenttia ”ei kovin tärkeitä” toimintansa kannalta. Näin kaksi kolmesta vastaajasta kategorisoi ladut ei lainkaan tai ei kovin tärkeiden palveluiden joukkoon. Hiihto ei kuulu pääkaupungissa valtalajien joukkoon.

49 prosenttia eli aika tarkalleen puolet seurojen edustajista ei pidä uimarantoja lainkaan tärkeinä eikä neljäsosa kovin tärkeinä toimintansa kannalta. Sama vesiliikunnan vähäinen tarve seurojen kannalta tulee esiin uimahallivastausten kohdalla, kun 37 prosenttia ei näe niitä lainkaan tärkeinä eikä 27 kovin tärkeinä. Niinpä jopa 74 prosenttia seuroista kategori-

soi uimarannat ja 64 prosenttia uimahallit enemmän tai vähemmän tarpeettomien palveluiden ryhmään oman toimintansa pyörittämisen kannalta.

Kuviossa 8 on liitetaulukon 7 tiedot esitettyinä keskiarvoina siten, että jokainen liikuntaviraston palvelu on saanut tietyn arvon mukaisen pisteen asteikolla 1–5, sen mukaan, mikä on seurojen vastausten keskiarvo kyseisen palvelun tärkeydestä seuroille. Luvut ovat yhden (ei lainkaan tärkeä), kahden (ei kovin tärkeä), kolmen (melko tärkeä), neljän (tärkeä) ja viiden (erittäin tärkeä) keskiarvoja.



KUVIO 8. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: keskiarvojakauma (n= 281)

Edellä esitetyn mukaisesti kaikista alimman keskiarvon saavat jäähallit, heti perässä tekojää- ja luonnonjääkentät. Kaikkien näiden jääpalveluiden keskiarvot jäävät erittäin alas, eli alle kahden. Alhaisia ovat myös uimapalveluiden keskiarvot. Pääpiirteisään kuvion keskiarvot jakautuvat kahtia siten, että ensimmäinen puoli keskiarvoista sijoittuu arvojen 1,78 ja 2,94

välille sekä toinen puoli arvojen 3,67 ja 4,74 välille. Tällöin ensimmäisen puoliskon keskiarvot ulottuvat hieman alle ei kovin tärkeästä ja melko tärkeään. Toisen puoliskon keskiarvot ulottuvat melko tärkeän ja tärkeän puolesta välistä hieman alle erittäin tärkeään.

Ensimmäinen osa keskiarvoista sijoittuu jäähallien ja ulkoilualueiden välille ja toinen osa kuntalaisten liikuntaan aktivoinnin ja seurojen taloudellisen tukemisen välille. Ainostaan kuntalaisten aktivointi liikuntaan sijoittuu edellisten kategorioiden välille, saaden keskiarvoluvun 3,67. Aivan omassa kastissaan on luonnollisesti seurojen taloudellinen tukeminen, joka ainoana ylittää rajan 4,5 ja vieläpä selvästi (4,74). Kyseinen keskiarvo 4,74 on yhtä kuin hieman alle erittäin tärkeä. Lähestulkoon kaikki vastaajat ovat siis sitä mieltä, että seurojen taloudellinen tukeminen kaupungin taholta on seuratoiminnan kannalta erittäin tärkeää.

TAULUKKO 8. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: keskihajonnat (n=292)

	Kaikki vastaajat	
	N=292	
	Keskiarvo	Keskihajonta
	<b>3,26</b>	<b>1,21</b>
Liikuntasalit ja -hallit	4,17	1,34
Uimahallit	2,36	1,44
Uimarannat	1,98	1,30
Kuntosalit	2,84	1,32
Jäähallit	1,78	1,32
Urheilu- ja palloilukentät	3,20	1,56
Tekojääkentät	1,88	1,37
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	1,88	1,32
Ulkoilualueet	2,94	1,39
Ulkoilutiet ja -reitit	2,87	1,40
Kuntoradat	2,71	1,29
Hiihtoladut	2,23	1,38
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,72	1,05
Seurojen taloudellinen tukeminen	4,74	0,62
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,67	1,08
Liikuntapaikkojen varaaminen	4,32	1,02
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	4,46	0,99
Liikuntapaikkojen valvonta	3,82	1,11
Liikuntapaikkojen kunnossapito	4,35	0,96
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	4,30	0,96
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,96	1,12
Jokin muu	4,43	1,34

Voimakkaimmin vastaajien näkemykset jakaantuvat urheilu- ja pallokenttien tärkeyden suhteen, jossa keskihajonta on 1,56 (taulukko 8). Vähiten mielipiteet jakaantuvat seurojen taloudellisen tuen tärkeydessä (0,62). Taloudellinen tuki on kaikille seuroille lähes yhtä tärkeää. Edelleen mielenkiintoista on se, että minkälainen vaikutus eri taustamuuttujilla on siihen, kuinka vastaajat arvottavat kysymyksen 6 eri kohtia. Ensimmäisenä tarkastelen, onko seurojen jäsenmäärällä vaikutusta vastauksiin. Taulukossa 9 on eri kokoisten seurojen (vrt. kysymys 3: seurojen luokittelu niiden jäsenmäärän mukaan) vastausten keskiarvot eri sarakkeissa sekä ylhäällä harmaalla pohjalla kaikkien vastausten keskiarvojen keskiarvot.

TAULUKKO 9. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: eri kokoiset seurat (n=292)

	<b>Kaikki vastaajat</b>	<b>99 tai vä- hemmän</b>	<b>100 – 199</b>	<b>200 – 299</b>	<b>300- 399</b>	<b>400 tai enemmän</b>
	<b>N=292</b>	<b>N=104</b>	<b>N=78</b>	<b>N=33</b>	<b>N=18</b>	<b>N=57</b>
	<b>3,26</b>	<b>3,16</b>	<b>3,24</b>	<b>3,17</b>	<b>3,30</b>	<b>3,47</b>
Liikuntasalit ja -hallit	4,17	4,18	4,32	3,84	3,50	4,37
Uimahallit	2,36	2,11	2,31	2,33	3,06	2,70
Uimarannat	1,98	2,06	2,10	1,89	1,82	1,77
Kuntosalit	2,84	2,66	2,78	2,81	2,78	3,24
Jäähallit	1,78	1,82	1,67	1,82	2,06	1,76
Urheilu- ja palloilukentät	3,20	3,19	3,16	2,93	3,00	3,46
Tekojääkentät	1,88	1,92	1,74	1,96	2,12	1,90
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	1,88	1,95	1,68	2,03	2,06	1,92
Ulkoilualueet	2,94	2,82	2,82	2,97	3,18	3,22
Ulkoilutiet ja -reitit	2,87	2,81	2,84	2,69	2,78	3,17
Kuntoradat	2,71	2,69	2,56	2,83	2,17	3,07
Hiihtoladut	2,23	2,14	2,29	2,18	1,89	2,45
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,72	3,53	3,68	3,77	3,94	4,04
Seurojen taloudellinen tukeminen	4,74	4,65	4,80	4,73	4,50	4,91
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,67	3,45	3,73	3,48	3,72	4,07
Liikuntapaikkojen varaaminen	4,32	4,30	4,39	4,23	4,11	4,40
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	4,46	4,38	4,47	4,40	4,56	4,57
Liikuntapaikkojen valvonta	3,82	3,69	3,82	3,73	4,06	4,04
Liikuntapaikkojen kunnossapito	4,35	4,19	4,48	4,22	4,56	4,47
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	4,30	4,14	4,27	4,25	4,65	4,53
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,96	2,67	3,07	2,83	3,06	3,36
Jokin muu	4,43	4,27	4,25	3,86	5,00	4,91

Eri kokoisten seurojen kaikkien vastausten keskiarvojen keskiarvot ovat melko lähellä toisiaan. Niiden perusteella seuran jäsenmäärällä ei näytä olevan merkittävää vaikutusta vastauksiin. Keskiarvojen keskiarvot jakautuvat suhteellisen tasaisesti kaikkien seurojen keskiarvojen keskiarvon molemmille puolin: kolmen seurakokoluokan keskiarvot ovat alle ja kahden yli arvon 3,26.

Seuraavaksi perehdyn vastauksiin kysymyksen 6 eri alakohtien mukaan. Tarkastelen asiaa erittelemällä, minkä kokoisten seurojen kategoria on antanut kunkin palvelumuodon kohdalla suurimman ja pienimmän arvosanakeskiarvon. Ensinnäkin suurimpien seurojen kategoria (jäseniä 400 tai enemmän) on antanut korkeimman arvosanakeskiarvon 13 palvelumuodossa 21 mahdollisesta. Näin ollen suurimpien seurojen ryhmä antaa korkeimman keskiarvon noin 62 prosentissa kaikista liikuntaviraston seurapalveluista. Lisäksi 7 kohdassa 21 mahdollisesta eli kolmasosassa toiseksi suurimpien seurojen kategoria (300–399) antaa korkeimman keskiarvon. Tämä merkitsee sitä, että kaksi suurimman jäsenmäärän seurakategoriaa yhdessä antavat systemaattisesti korkeimmat keskiarvot, minkä voi myös päätellä niiden korkeista keskiarvojen keskiarvoista (3,47 ja 3,30). Näin suuret liikuntaseurat ovat pääkaupungissa taipuvaisia näkemään liikuntaviraston palvelut keskimäärin tärkeämpinä kuin muun kokoluokan seurat.

Sen sijaan selvästi hajontaa on nähtävissä silloin, kun tarkastellaan, minkä kokoluokan seurat antavat eniten matalimpia keskiarvoja. Kaikki seurakoot antavat matalimman keskiarvon jonkun palvelun kohdalla, tosin suurimmat seurat ainoastaan yhdessä kohdassa. Alle sadan jäsenen kokoiset seurat antavat matalimman keskiarvon neljän palvelun kohdalla, 100–199 jäsenen seurat kymmenessä kohdassa (yhdessä palvelussa samalla keskiarvolla alimman kokoluokan seurojen kanssa), 200–299 jäsenen seurat kahdessa kohdassa ja 300–399 jäsenen seurat viidessä kohdassa. Kaikki kokoluokat pitävät jotain liikuntaviraston seurapalvelumuotoa vähemmän tärkeänä.

Seurojen alle 19-vuotiaiden osuudella voi myös olettaa olevan vaikutusta liikuntaviraston palveluiden tärkeyteen (taulukko 10) Lähtökohtana on seurojen jaottelu sen mukaan, kuinka monta prosenttia niissä on alle 19-vuotiaita (vrt. kysymys 4). Ne seurat, joiden jäsenistä



on alle 19-vuotiaita 76 prosenttia tai enemmän, saavuttavat korkeimman keskiarvon 13 palvelun kohdalla 21 mahdollisesta: noin 62 prosentissa palveluista. Ne seurat, joissa alle 19-vuotiaita on 51–75 prosenttia, antavat korkeimman keskiarvon kolmessa palvelussa ja 26–50 prosenttia nuorisojäseniä omaavat seurat samoin. Vähiten alle 19-vuotiaita liikuttavat seurat antavat korkeimman keskiarvon kahden palvelun kohdalla. Painotusta on siihen suuntaan, että oikein runsaasti nuorisojäseniä omaavat seurat pitävät liikuntaviraston palveluita tärkeämpinä kuin ne seurat, joissa alle 19-vuotiaita on alle 76 prosenttia. Toisaalta sillä ei vaikuta olevan merkitystä korkeisiin arvosanoihin, onko seurassa 51–75, 26–50 tai 25 prosenttia tai vähemmän alle 19-vuotiaita.

TAULUKKO 10. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan (n=292)

	Kaikki vastaajat N=292	25 prosentti. tai vähemmän N=141	26 - 50 prosentti. N=50	51 - 75 prosentti. N=47	76 prosentti. tai enemmän N=51
	<b>3,26</b>	<b>3,13</b>	<b>3,35</b>	<b>3,17</b>	<b>3,48</b>
Liikuntasalit ja -hallit	4,17	3,96	4,23	4,28	4,60
Uimahallit	2,36	2,29	2,37	2,49	2,41
Uimarannat	1,98	1,98	2,21	2,02	1,75
Kuntosalit	2,84	2,45	3,00	3,11	3,49
Jäähallit	1,78	1,73	1,63	1,86	1,98
Urheilu- ja palloilukentät	3,20	2,91	3,22	3,55	3,69
Tekojääkentät	1,88	1,83	1,84	1,93	2,00
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	1,88	1,86	1,79	1,98	1,94
Ulkoilualueet	2,94	2,99	2,96	2,80	2,90
Ulkoilutiet ja -reitit	2,87	2,88	2,98	2,84	2,71
Kuntoradat	2,71	2,47	2,94	3,00	2,90
Hiihtoladut	2,23	2,29	2,27	2,27	1,98
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,72	3,58	3,70	3,81	4,08
Seurojen taloudellinen tukeminen	4,74	4,62	4,71	4,93	4,96
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,67	3,61	3,87	3,65	3,67
Liikuntapaikkojen varaaminen	4,32	4,15	4,39	4,31	4,72
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	4,46	4,19	4,60	4,55	4,94
Liikuntapaikkojen valvonta	3,82	3,57	3,89	3,85	4,37
Liikuntapaikkojen kunnossapito	4,35	4,18	4,48	4,22	4,82
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	4,30	4,04	4,57	4,28	4,78
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,96	2,80	3,07	2,98	3,31
Jokin muu	4,43	4,40	5,00	1,00	4,50

Matalia keskiarvoja tuntuu ennustavan oikein vähäinen alle 19-vuotiaiden määrä seurassa. Ne seurat, joissa on nuorisojäseniä 25 prosenttia tai vähemmän, antavat matalimmat keskiarvot peräti 15 palvelun kohdalla eli noin 71 prosentissa palveluista. 26–50 prosenttia nuoria liikuttavat seurat antavat matalimmat arvosanat kahdessa kohdassa, 51–75 prosenttia liikuttavat yhdessä ja 76 tai enemmän liikuttavat seurakolmessa palvelussa. Joten mikäli seurassa on neljännes tai vähemmän alle 19-vuotiaita, on todennäköistä, että kyseinen seura antaa liikuntaviraston palveluiden tärkeydestä alhaisen arvosanan.

Entä onko eri lajien seuroilla toisistaan eriäviä näkemyksiä viraston palveluiden tärkeyden suhteen. Lähestyn kyseistä ongelmaa samojen lajien avulla, kuin luvussa 5.1, jossa vertasin eri lajiryhmien seurojen näkemyksiä seura-avustusten jakoperusteista. Olen siis valinnut tarkasteluun suuria lajiryhmiä: jalkapallon, lentopallon, salibandyn ja koripallon sekä voimistelun, uinnin, tanssin ja budolajit, joita vertaan kaikkiin lajeihin (liitetaulukko 11).

Liitetaulukkoa 11 tarkasteltaessa huomaa, että koripallo saavuttaa korkeimman keskiarvojen keskiarvon (3,68) ja budolajit matalimman (2,78). 21 palvelusta uinti- tai vesilajit saavuttavat korkeimman keskiarvon kahdessa, voimistelulajit viidessä, koripallo yhdeksässä, lentopallo viidessä, jalkapallo yhdessä ja salibandy yhdessä kohdassa. Luonnonjään kohdassa saman korkeimman keskiarvon saavuttavat lentopallo, salibandy ja koripallo vaihtoehdosta uinti/vesilajit, voimistelu ja jalkapallo saavat kukin matalimman keskiarvon yhden kerran sekä tanssilajit ja salibandy molemmat kaksi kertaa. Budolajit saavat matalimman keskiarvon peräti 14 kohdassa. Koripallo ja lentopallo eivät saa yhdessäkään kohdassa alhaisinta keskiarvoa. Korkeimmat ja matalimmat keskiarvot kertovat siis siitä, mitä liikuntaviraston palveluita eri lajiryhmät pitävät keskimäärin eniten ja vähiten tärkeinä verrattuna muihin vertailuryhmiin.

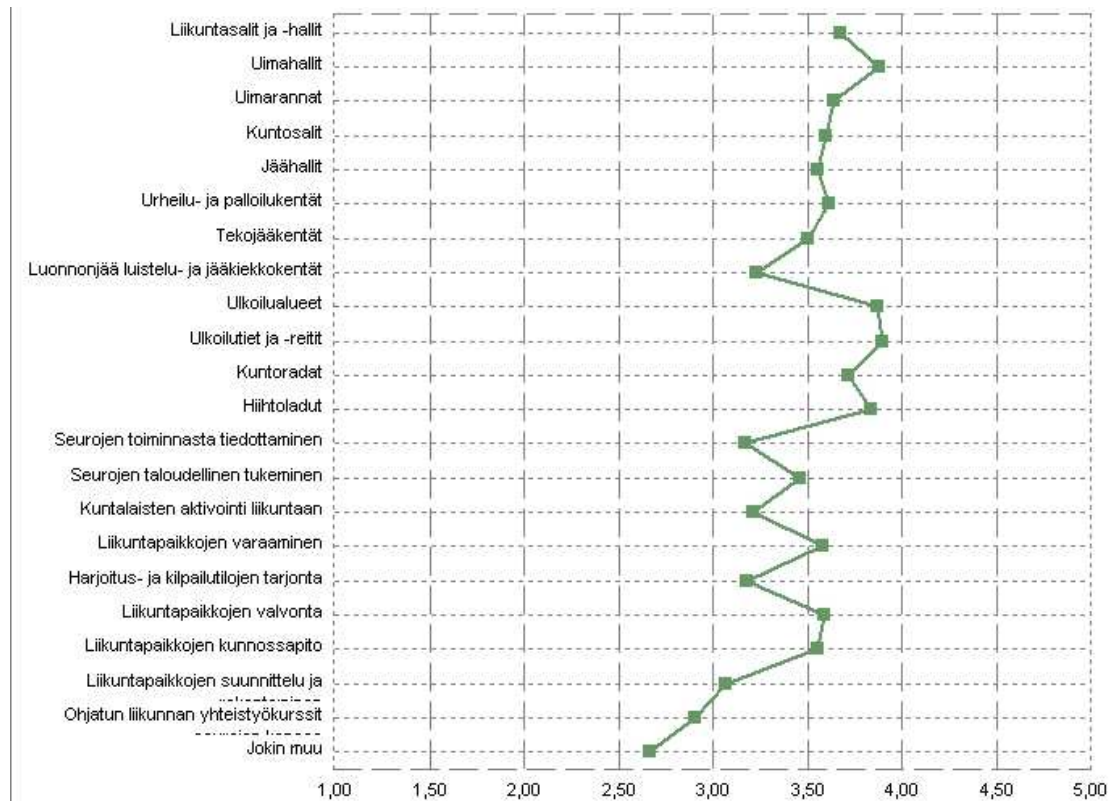
## 5.2.2 ONNISTUMINEN PALVELUIDEN TUOTTAMISESSA

Tässä luvussa keskitän tarkasteluni kysymykseen 7, eli siihen, miten Helsingin liikuntavirasto on seurojen mielestä onnistunut hoitamaan kysymyksessä kuusi esitettyjä tehtäviä. Liitetaulukossa 12 on seurojen prosentuaalinen vastausjakauma (koska taulukko vie koko sivun, puuttuu kyseiseltä liitteen sivulta taulukon otsikko: ks. sivu 117) ja kuviossa 9 vastausten keskiarvot. Seurojen tuli vastata ”en osaa sanoa”, mikäli he eivät ole käyttäneet kysyttyä palvelua.

En osaa sanoa-vastaukset ovat kautta linjan saaneet varsin korkeat vastausprosentit lukuun ottamatta seurojen taloudellista tukemista. On luonnollista, että taloudellisen tukemisen kohdalla en osaa sanoa-vastauksia on annettu todella vähän, sillä seurakysely toteutettiin kaupungilta tukea saaville seuroille. Taloudellisen tuen merkitys on seuroille ensiarvoisen tärkeää. Sen sijaan monen muun vastauksen korkea en osaa sanoa-kategorian vastausprosentti kieli siitä, että usea seura ei käytä kyseisiä palveluita.

Liikuntavirasto saa palveluidensa hoitamisessa myönteistä palautetta – kysyttiinpä sitten esim. liikuntasalien ja -hallien hoitamisessa ja liikuntapaikkojen kunnossapidossa tai seuroille tärkeässä taloudellisessa tukemisessa onnistumista. Uima-, jää-, ja hiihtopalveluiden suuret en osaa sanoa-vastausprosentit selittyvät sillä, että useat seurat eivät käytä tai pidä tärkeinä kyseisiä palveluita. Kaiken kaikkiaan liikuntavirasto on seurojen mielestä onnistunut hoitamaan palvelut hyvin, mistä saa lisätodistuksen, kun edellisen taulukon vastaukset esitetään keskiarvoina

Kuvion 9 käyrä vaihtelee melko pienellä välillä. Jokin muu saa pienimmän arvon (2,67), minkä jälkeen toiseksi pienin keskiarvo on ohjatun liikunnan yhteistyökursseilla seurojen kanssa (2,91). Kaikki muut keskiarvot sijoittuvat arvojen 3,07 (liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen) ja 3,90 (ulkoilutiet ja reitit) välille. Liikuntaviraston kannalta on myönteistä se, että jokin muu-kategoriaa ja ohjatun liikunnan yhteistyökursseja lukuun ottamatta kaikki muut keskiarvot alkavat kolmosella: ne palvelut virasto on hoitanut vähintään kohtalaisesti



KUVIO 9. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: keskiarvojakauma (n=240)

Toinen näkökulma samaan asiaan on se, että seurojen mielestä liikuntavirasto ei ole onnistunut hoitamaan yhtäkään palvelua hyvin tai erittäin hyvin. Tästä kertoo se, että yksikään keskiarvo ei ala nelosella tai viitosella. Liikuntavirasto ei ole seurojen mielestä onnistunut hoitamaan sille kuuluvia tehtäviään hyvin tai erittäin hyvin. Olisi periaatteessa mahdollista olettaa, että noin suuresta listasta löytyisi edes jokin palvelu, joka seurojen keskiarvon mukaan on hoidettu paremmin kuin hyvin. Toisaalta, keskiarvoja voi pitää korkeina, sillä useista on lähellä neljää. Tämän ajattelutavan mukaan liikuntaviraston voi katsoa hoitaneen sille kuuluvia seurapalveluitaan systemaattisesti ”lähes hyvin”.



Liikuntaviraston seurapalveluiden kehittämisen kannalta relevantteja ovat kuvion ääripäät. ”Kehitä osaamista-kategorian” sisälle sijoittuvat ne palvelut, jotka ovat seuroille keskimäärin hyvin tärkeitä, mutta jotka liikuntavirasto on vastaavasti onnistunut hoitamaan keskimääräistä heikommin. Kategoriassa kontrasti palveluiden tärkeyden ja onnistumisen välillä on suuri niin päin, että liikuntatoimi ei ole onnistunut vastaamaan odotuksiin. Kategorian sisältämistä ongelmista tilojen tarjonta ja rakentaminen saattavat kuitenkin olla vaikeasti voitettavissa nykyisillä resursseilla. Sen sijaan kuntalaisten aktivointi liikuntaan ja seurojen toiminnasta tiedottaminen lienevät ratkaistavissa olevia ongelmia.

”Säilytä, ei lisäpanostusta-kategoriaan” kuuluvat ne toiminnot, joissa tärkeyden ja laadun välinen epäsuhta on edelliseen kategoriaan nähden toisinpäin. Tämän ruudun palvelut ovat seuroille keskimäärin vähemmän tärkeitä, mutta vastaavasti liikuntatoimi on hoitanut niiden vaatimat tehtävät varsin hyvin arvosanoin. Kyseiset palvelut ovat sellaisia, jotka ovat joillekin lajeille elinehto ja lopuille niistä ei ole juurikaan hyötyä. Vaikkei tämän kategorian palveluita kannata heikentää, lienee silti mahdollista ainakin hieman siirtää voimavaroja muihin palveluihin. Sen sijaan ”vetädy asteittain-kategoriasta” saattaa olla järkevää vähentää panostusta ja siirtää sitä muualle, sillä luonnonjäiden tärkeys on suhteellisesti paljon alhaisempi kuin liikuntaviraston panostus niiden hoitamiseen.

Mielenkiintoisia ovat myös kaksi kuvion tummintaa kategoriaa eli ”säilytä ja panosta” ja ”luovu, siirrä muualle”. Sisäliikuntasalit ja -hallit ovat seuroille kaikki kaikessa ja niiden kohdalla liikuntatoimi on pystynyt menestyksekkäästi vastaamaan suuriin vaatimuksiin. Sen sijaan tällä hetkellä mikään palvelu ei saa niin alhaista arvoa sekä tärkeydessä että panostuksessa, että liikuntavirastolla olisi varaa luopua kyseisestä palvelusta ja jättää se muiden tahojen hoidettavaksi.

Seuraavaksi seurapalveluiden laadun arviointi jatkuu tarkastelemalla vastausten keskihajontoja (taulukko 13). Poimin taulukosta suurimmat ja pienimmät hajonnat.

TAULUKKO 13. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: vastausten keskihajonnat (n=292)

	Kaikki vastaajat N=292	
	Keskiarvo	Keskihajonta
	<b>3,47</b>	<b>0,79</b>
Liikuntasalit ja -hallit	3,68	0,83
Uimahallit	3,88	0,67
Uimarannat	3,64	0,74
Kuntosalit	3,60	0,76
Jäähallit	3,55	0,92
Urheilu- ja palloilukentät	3,62	0,79
Tekojääkentät	3,50	0,88
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	3,23	0,81
Ulkoilualueet	3,88	0,64
Ulkoilutiet ja -reitit	3,90	0,66
Kuntoradat	3,72	0,67
Hiihtoladut	3,84	0,74
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,17	0,75
Seurojen taloudellinen tukeminen	3,46	0,87
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,21	0,72
Liikuntapaikkojen varaaminen	3,58	0,83
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	3,18	0,91
Liikuntapaikkojen valvonta	3,59	0,76
Liikuntapaikkojen kunnossapito	3,55	0,80
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	3,07	0,84
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,91	0,87
Jokin muu	2,67	0,84

Jäähallien kohdalla esiintyy vahvimmin eripuraisuutta siitä, kuinka onnistuneesti liikuntavirasto on onnistunut niiden vaatimat palvelut hoitamaan. Kaiken kaikkiaan kysymyksen 7 alakohdissa keskiarvojen vaihtelu on kuitenkin melko pientä verrattuna palveluiden tärkeyteen. Ulkoilualueiden hoidon onnistuminen saa pienimmän keskihajonnan, eli sen kohdalla vastaajien mielipiteet jakaantuvat vähiten kaikista kysymyksen 7 vaihtoehtoista.

Taulukko 14 vastaa siihen, onko eri kokoisilla seuroilla erilaiset käsitykset liikuntaviraston palveluiden onnistumisesta. Tarkastelen asiaa selvittämällä, minkä kokoluokat seurat ovat antaneet korkeimpia ja minkä kokoluokan seurat matalimpia keskiarvoja eri palveluiden onnistumisen kohdalla (vrt. seurojen kokojaottelu jäsenmäärän mukaan: kysymys 3).

TAULUKKO 14. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: eri kokoisten seurojen vertailu (n=292)

	Kaikki vastaajat	99 tai vä- hemmän	100 - 199	200 - 299	300- 399	400 tai enemmän
	N=292	N=104	N=78	N=33	N=18	N=57
	<b>3,47</b>	<b>3,39</b>	<b>3,46</b>	<b>3,47</b>	<b>3,26</b>	<b>3,61</b>
Liikuntasalit ja -hallit	3,68	3,69	3,65	3,72	3,77	3,66
Uimahallit	3,88	3,78	3,95	4,08	3,73	3,88
Uimarannat	3,64	3,32	3,65	4,10	3,80	3,80
Kuntosalit	3,60	3,64	3,50	3,42	3,50	3,73
Jäähallit	3,55	3,33	3,17	3,44	3,75	4,00
Urheilu- ja palloilukentät	3,62	3,39	3,83	3,75	3,30	3,81
Tekojääkentät	3,50	3,67	3,50	2,71	3,50	3,78
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	3,23	3,30	3,18	2,83	3,14	3,42
Ulkoilualueet	3,88	3,75	3,90	3,95	3,67	4,03
Ulkoilutiet ja -reitit	3,90	3,75	3,95	3,82	3,90	4,13
Kuntoradat	3,72	3,62	3,75	4,00	3,50	3,71
Hiihtoladut	3,84	3,78	3,81	3,86	4,00	3,83
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,17	3,07	3,15	3,27	3,19	3,29
Seurojen taloudellinen tukeminen	3,46	3,51	3,45	3,26	3,50	3,48
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,21	3,09	3,26	3,36	3,17	3,25
Liikuntapaikkojen varaaminen	3,58	3,61	3,50	3,54	3,33	3,71
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	3,18	3,15	3,17	3,11	3,13	3,29
Liikuntapaikkojen valvonta	3,59	3,53	3,78	3,48	3,13	3,65
Liikuntapaikkojen kunnossapito	3,55	3,53	3,63	3,52	3,06	3,67
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	3,07	3,03	3,02	3,21	2,69	3,21
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,91	2,74	2,90	3,00	3,00	3,00
Jokin muu	2,67	2,25	2,50	3,00	0,00	3,00

Ne seurat, joissa on vähintään 400 jäsentä, antavat korkeimman keskiarvon 12 palvelun kohdalla, 300–399 jäsenen seurat kolmen palvelun kohdalla, 200–299 jäsenen seurat kuuden palvelun kohdalla, 100–199 kokoiset seurakahden ja alle sadan kokoluokan seurayhden palvelun kohdalla. Muutamassa kohdissa saman korkeimman keskiarvon on antanut kaksi tai kolme seuraa. Näin ollen seurat, joissa on 400 jäsentä tai enemmän, valloittavat korkeimman keskiarvon noin 57 prosentissa palveluista. Eli usea kookas seura katsoo liikuntaviraston hoitaneen tehtävänsä korkeimman keskiarvon mukaan. Toinen seurojen kokoluokka, johon korkeat keskiarvot painottuvat, on keskikokoisten (200–299) seurojen luokka.



Pienimmän keskiarvon antaa useimmin 300–399 jäsenen seurat (7 kohtaa) ja toiseksi useimmin pienimmät alle 100 jäsenen seurat (6 kohtaa). Edelleen 200–299 jäsenen seurat antavat pienimmän keskiarvon viisi ja 100–199 kokoluokan seurat kolme kertaa. Suurimmat seurat (jäseniä 400 tai enemmän) eivät anna yhdenkään palvelun kohdalla alinta keskiarvoa. Joten alimmat keskiarvot jakautuvat melko tasaisesti seurojen eri kokoluokkien kesken. Seurojen jäsenmäärän perusteella ei siis oikein voi ennustaa, että antaako seura liikuntavirastolle palvelujen hoitamisesta matalan arvosanan. Sen sijaan suuri jäsenmäärä näyttäisi ennustavan todennäköisyyttä antaa virastolle palvelujen hoitamisesta korkean arvosanan.

Luvussa 5.2.1 oli havaittavissa, että seuran suuri jäsenmäärä ennustaa todennäköisyyttä nähdä kaupungin seurapalvelut tärkeinä. Tässä kohdin on taas havaittavissa, että suuret seurat näkevät myös liikuntaviraston palvelut keskimäärin paremmin hoidetuiksi kuin pienemmät seurat. Syynä molempiin on todennäköisesti se, että mitä enemmän seurassa on jäseniä, sitä enemmän se saa kaupungilta suoraa ja epäsuoraa tukea. Aivan pienet seurat jäävät kokonaan taloudellisen tuen ulkopuolelle, sillä kaupungin tukipolitiikka tukee vahvasti nuorisotoimintaa. (Jyrkiäinen 2004b.)

Taulukon 15 avulla perehdyn siihen, onko eri määriä alle 19-vuotiaita liikuttavilla seuroilla erilaiset käsitykset liikuntaviraston palveluiden onnistumisesta. Tarkastelen korkeimpia ja matalimpia keskiarvoja seurojen alle 19-vuotiaiden osuuden mukaan. (vrt. kysymys 4: seurojen ikäjakaumuksen luokitus).

Vähiten alle 19-vuotiaita (25 % tai vähemmän) liikuttavat seurat saavat korkeimman keskiarvon ainoastaan yhden palvelun kohdalla, ja senkin jakaen eniten nuoria liikuttavien seurojen kanssa. Toiseksi vähiten nuoria (26–50 %) liikuttavat seurat saavuttavat korkeimman keskiarvon yhdeksän palvelun kohdalla, joista yhdessä 51–75 prosenttia nuoria sisältävän seuran kanssa. Kyseinen toiseksi eniten nuoria liikuttava ryhmä saa korkeimman keskiarvon yhdeksässä kohdassa ja eniten nuoria (alle 19-vuotiaita 76 % tai enemmän) liikuttava ryhmä neljän palvelun kohdalla. Näin eniten korkeita keskiarvoja saavat 26–50 % ja 51–70 % nuoria liikuttavat seurat. Alhaisimpia keskiarvoja 25 tai alle-ryhmä saa seitsemän

palvelun kohdalla, yhdessä toisen ryhmän kanssa. Ja 26–50-ryhmä jää alhaisimpiin keskiarvoihin viidessä palvelussa. 51–75-ryhmällä on alhaisin keskiarvo neljässä kohdassa ja 76 tai enemmän-ryhmällä viiden palvelun kohdalla (yhdessä palvelussa jakaen sijan vähiten nuoria liikuttavan ryhmän kanssa). Koska alhaiset keskiarvot jakaantuvat tasaisesti, ei minikään alle 19-vuotiaiden osuuden voi katsoa edesauttavan seuran kriittistä suhtautumista liikuntaviraston palveluita kohtaan.

TAULUKKO 15. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan (n=292)

	Kaikki vastaajat	25 prosentti. tai vähemmän	26 - 50 prosentti.	51 - 75 prosentti.	76 prosentti. tai enemmän
	N=292	N=141	N=50	N=47	N=51
	3,47	3,44	3,56	3,49	3,46
Liikuntasalit ja -hallit	3,68	3,71	3,61	3,63	3,71
Uimahallit	3,88	3,85	3,73	4,00	3,90
Uimarannat	3,64	3,61	3,46	3,80	3,77
Kuntosalit	3,60	3,46	3,60	3,74	3,68
Jäähallit	3,55	3,40	4,25	3,57	3,57
Urheilu- ja palloilukentät	3,62	3,44	3,81	3,79	3,69
Tekojääkentät	3,50	3,50	3,75	3,22	3,50
Luonnonjää luistelu- ja jääkiek- kokentät	3,23	3,13	3,70	2,89	3,25
Ulkoilualueet	3,88	3,81	4,00	4,00	3,81
Ulkoilutiet ja -reitit	3,90	3,90	3,97	4,00	3,74
Kuntoradat	3,72	3,72	3,83	3,68	3,67
Hiihtoladut	3,84	3,90	4,00	3,50	3,70
Seurojen toiminnasta tiedottami- nen	3,17	3,19	2,98	3,18	3,26
Seurojen taloudellinen tukeminen	3,46	3,46	3,21	3,62	3,56
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	3,21	3,19	3,21	3,26	3,21
Liikuntapaikkojen varaaminen	3,58	3,63	3,65	3,59	3,39
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjon- ta	3,18	3,18	3,09	3,34	3,10
Liikuntapaikkojen valvonta	3,59	3,47	3,59	3,65	3,80
Liikuntapaikkojen kunnossapito	3,55	3,50	3,57	3,59	3,63
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	3,07	3,09	3,08	3,14	2,96
Ohjatun liikunnan yhteistyökurs- sit seurojen kanssa	2,91	2,90	3,13	2,60	3,06
Jokin muu	2,67	2,75	3,00	3,00	2,20

Liitetaulukossa numero 16 on esitettyä eri lajiryhmien vastauksia liikuntaviraston palveluiden onnistumisesta. Kun kaikkia lajeja ei huomioida, yksittäisistä lajiryhmistä korkeim-

man yleiseskiarvon saavuttaa voimistelu (3,61) ja matalimman budolajit (3,11). Kyseiset keskiarvot kertovat, kuinka hyvin kaikki liikuntaviraston palvelut on lajiryhmän mielestä keskimäärin onnistuttu hoitamaan. 21 palveluvaihtoehdosta voimistelu saavuttaa korkeimman keskiarvon seitsemässä, budolajit kahdessa, tanssi kolmessa, uinti kuudessa, lentopallo kahdessa ja koripallo yhdessä kohdassa. Jalkapallo ja salibandy eivät yllä korkeimpiin keskiarvoihin yhdenkään palvelun kohdalla. Kaikista kahdeksasta lajiryhmästä budolajit saavat pienimmän keskiarvon peräti 13 kohdassa, joista yhdessä samalla keskiarvolla tanssin kanssa. Tanssi saa matalimman keskiarvon kahdessa, uinti yhdessä, jalkapallo neljässä, koripallo yhdessä ja lentopallo yhdessä kohdassa. Voimistelu ja salibandy eivät matalimpia keskiarvoja saa.

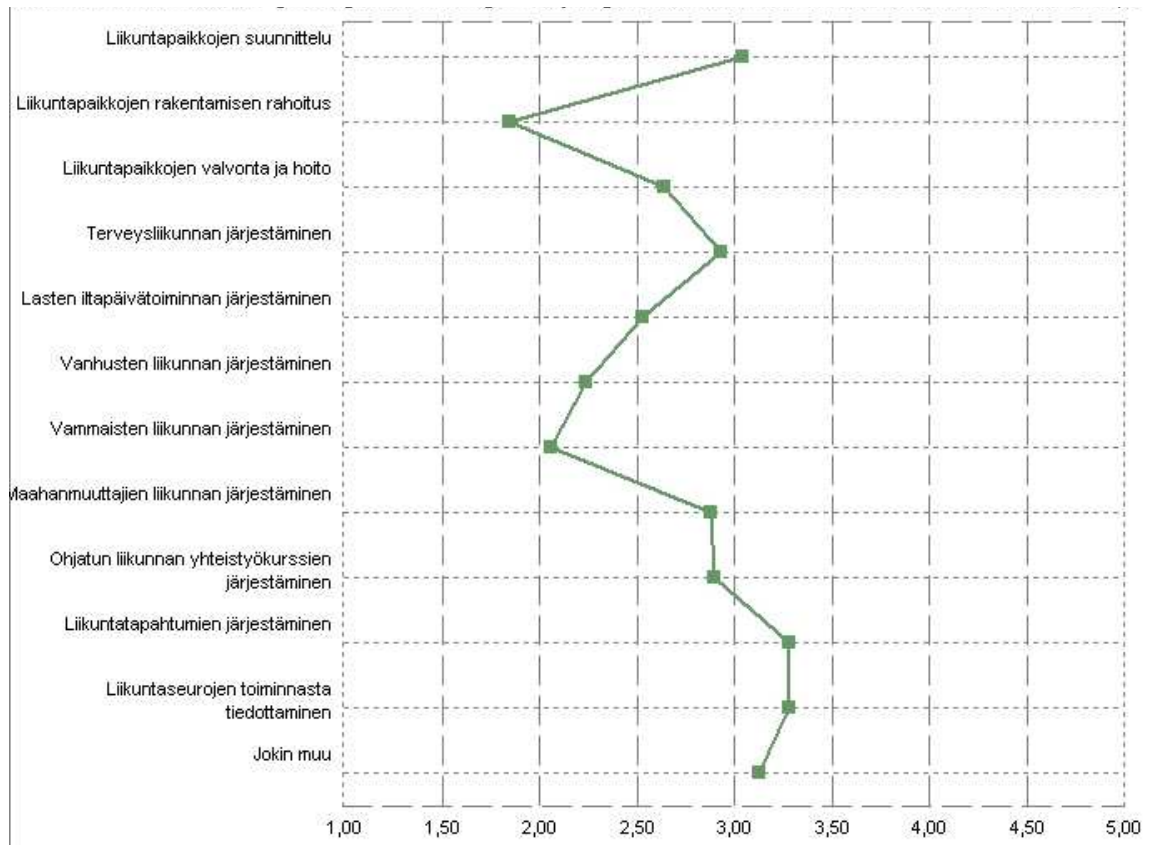
### 5.3 YHTEISTYÖN TIIVIYS

Tässä luvussa tarkastelen seurojen arvioita mahdollisuuksistaan yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa annetuissa vaihtoehtoissa (taulukko 17 ja kuvio 11) Kysymyksen 8 voi ymmärtää yhteistyön aloittamisella, ylläpitämisellä tai tiivistämisellä.

TAULUKKO 17. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: prosentuaalinen vastausjakauma

	Erittäin huonot mahdollisuudet (arvo:1)	Huonot mahdollisuudet (arvo:2)	Kohtuulliset mahdollisuudet (arvo:3)	Hyvät mahdollisuudet (arvo:4)	Erittäin hyvät mahdollisuudet (arvo:5)	En osaa sanoa (arvo:0)	Yhteensä
Liikuntapaikkojen suunnittelu (avg:3,04)	9 %	21 %	24 %	19 %	11 %	16 %	100 %
Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitus (avg:1,85)	38 %	25 %	11 %	4 %	2 %	20 %	100 %
Liikuntapaikkojen valvonta ja hoito (avg:2,64)	15 %	21 %	32 %	13 %	4 %	15 %	100 %
Terveysliikunnan järjestäminen (avg:2,93)	11 %	13 %	27 %	17 %	7 %	25 %	100 %
Lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen (avg:2,53)	21 %	17 %	19 %	13 %	5 %	24 %	100 %
Vanhusten liikunnan järjestäminen (avg:2,24)	23 %	22 %	16 %	6 %	4 %	28 %	100 %
Vammaisten liikunnan järjestäminen (avg:2,06)	26 %	25 %	13 %	4 %	3 %	30 %	100 %
Maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen (avg:2,88)	12 %	14 %	26 %	12 %	9 %	27 %	100 %
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestäminen (avg:2,90)	11 %	14 %	29 %	12 %	9 %	25 %	100 %
Liikuntatapahtumien järjestäminen (avg:3,29)	7 %	10 %	34 %	28 %	11 %	11 %	100 %
Liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen (avg:3,29)	5 %	12 %	33 %	30 %	9 %	11 %	100 %
Jokin muu (avg:3,13)	6 %	0 %	2 %	2 %	6 %	85 %	100 %
<b>Yhteensä</b>	16 %	17 %	24 %	14 %	7 %	22 %	

Vastausten keskiarvoista alimman kannatuksen saa liikuntapaikkojen rakentamisen rahoituksessa tapahtuva yhteistyö ja korkeimman kannatuksen sekä liikuntatapahtumien järjestäminen että seurojen toiminnasta tiedottaminen. Siinä mielessä kyseiset keskiarvot tuntuvat luonnollisilta, että seuroille ei ole rahaa mutta niillä on vapaaehtoisresursseja. Tämä on yhteneväinen jo sen aikaisemmin esiin tulleen seikan kanssa, jonka mukaan seurojen tehtävä ei ole rahoittaa liikuntaedellytyksiä. Vaikka seuroilla ei ole ylimääräistä rahaa, on niillä inhimillisiä resursseja, joiden avulla ne voivat mm. osallistua liikuntatapahtumien järjestämiseen ja omasta toiminnasta tiedottamiseen. Liikuntaseurat eivät luo liikuntapaikkoja, vaan vapaaehtoistyövoimansa avulla järjestävät liikuntatapahtumia, tiedottamista ja valmennusta.



KUVIO 11. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: keskiarvojakauma (n=252)

Seurojen keskimääräiset mahdollisuudet yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa ovat kaikilla potentiaalisilla yhteistyöalueilla rajalliset. Tätä voi perustella ainakin kahdella eri tavalla. Ensinnäkin vastausten keskiarvojen keskiarvo on 2,695 eli noin 2,7, mikä on hieman alle kohtalaiset mahdollisuudet. Toiseksi, keskiarvojen korkein arvosana (sama sekä tapahtumissa että tiedottamisessa) on 3,29 (hieman yli kohtalaisten mahdollisuuksien). Vastakkainen näkökulma samaan problematiikkaan on se, että sekä keskiarvojen keskiarvo että korkein keskiarvo voisivat olla paljon alhaisempiakin. Näin ajatellen seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön kaupungin kanssa eri yhteistyöalueilla ovat kohtuulliset tai kohtalaiset.

Korkein vastausten hajonta on kohdassa ”lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen” (kun jokin muu-kohtaa ei huomioida) ja matalin kohdassa ”liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen”. Edellisen palvelun kohdalla seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön viraston kanssa vaihtelevat eniten ja jälkimmäisen kohdalla vähiten (Taulukko 18).

TAULUKKO 18. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: vastausten keskihajonnat (n=292)

	Kaikki vastaajat	
	N=292	
	Keskiarvo	Keskihajonta
	<b>2,73</b>	<b>1,20</b>
Liikuntapaikkojen suunnittelu	3,04	1,20
Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitus	1,85	1,03
Liikuntapaikkojen valvonta ja hoito	2,64	1,08
Terveysliikunnan järjestäminen	2,93	1,17
Lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen	2,53	1,26
Vanhusten liikunnan järjestäminen	2,24	1,16
Vammaisten liikunnan järjestäminen	2,06	1,08
Maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen	2,88	1,22
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestäminen	2,90	1,19
Liikuntatapahtumien järjestäminen	3,29	1,06
Liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen	3,29	1,02
Jokin muu	3,13	1,89

Taulukon 19 avulla tarkastelen eri taustamuuttujien vaikutuksia seurojen mahdollisuuksiin yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa. Ensimmäisenä tarkastelen eri kokoisten seurojen vas-

tausten keskiarvoja, eli sitä, voiko seuran jäsenmäärällä katsoa olevan jotain vaikutusta yhteistyömahdollisuuksiin kaupungin kanssa (ks. seurojen jäsenmääräjaottelu: kysymys 3).

TAULUKKO 19. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: eri kokoisten seurojen vertailu (n=292)

	<b>Kaikki vastaajat</b>	<b>99 tai vä- hemmän</b>	<b>100 – 199</b>	<b>200 – 299</b>	<b>300- 399</b>	<b>400 tai enemmän</b>
	<b>N=292</b>	<b>N=104</b>	<b>N=78</b>	<b>N=33</b>	<b>N=18</b>	<b>N=57</b>
	<b>3,66</b>	<b>3,52</b>	<b>3,67</b>	<b>3,83</b>	<b>3,64</b>	<b>3,81</b>
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	4,15	3,88	4,15	4,39	4,33	4,41
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	4,11	3,88	4,06	4,39	4,17	4,36
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritoiminta	3,39	3,27	3,31	3,64	3,65	3,47
Aikuisten harjoitustuntien määrä	3,78	3,87	3,81	3,87	3,50	3,64
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	3,78	3,85	3,72	3,84	3,59	3,77
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	3,27	3,02	3,36	3,59	3,18	3,44
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä	3,32	3,06	3,32	3,46	3,33	3,70
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet	3,50	3,30	3,66	3,46	3,41	3,71

Suurimpien seurojen (jäseniä 400 tai enemmän) ryhmä saa korkeimman keskiarvon kaikissa muissa kohdissa paitsi maahanmuuttajien liikunnassa: suurimmilla seuroilla on keskimäärin paras mahdollisuus yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa kymmenellä yhteistyöalueella yhdestätoista mahdollisesta. Lisäksi pienimmät seurukset (jäseniä 99 tai vähemmän) saavat seurakokojen matalimman keskiarvon kaikissa potentiaalisissa yhteistyöalueissa. Näin ollen suurimmilla seuroilla on muita seurakokoja paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa kaikilla muilla yhteistyöalueilla paitsi maahanmuuttajien liikunnassa. Ja pienimmän kokoluokan seuroilla on huonoimmat mahdollisuudet yhteistyöhön kaikilla potentiaalisilla yhteistyöalueilla.

Taulukko 20 vastaa siihen, onko eri määriä alle 19-vuotiaita liikuttavilla seuroilla erilaiset mahdollisuudet yhteistyöhön liikuntatoimen kanssa (vrt. seurojen jäsenmääräluokittelu: kysymys 3).

TAULUKKO 20. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: seurojen alle 19-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden mukaan (n=292)

	Kaikki vastaajat	25 prosentti. tai vähemmän	26 – 50 prosentti.	51 - 75 prosentti.	76 prosentti. tai enemmän
	N=292	N=141	N=50	N=47	N=51
	2,73	2,65	2,81	2,76	2,65
Liikuntapaikkojen suunnittelu	3,04	2,99	2,88	3,15	3,23
Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitus	1,85	1,74	1,83	2,14	1,89
Liikuntapaikkojen valvonta ja hoito	2,64	2,47	2,52	3,00	2,88
Terveysliikunnan järjestäminen	2,93	2,84	2,95	3,05	3,08
Lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen	2,53	2,12	2,38	2,86	3,33
Vanhusten liikunnan järjestäminen	2,24	2,25	2,49	2,26	1,94
Vammaisten liikunnan järjestäminen	2,06	2,03	2,00	2,10	2,14
Maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen	2,88	2,80	2,80	2,94	3,11
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestäminen	2,90	2,70	2,70	3,21	3,24
Liikuntatapahtumien järjestäminen	3,29	3,13	3,20	3,64	3,46
Liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen	3,29	3,18	3,00	3,71	3,49
Jokin muu	3,13	3,60	5,00	1,00	0,00

Ne seurat, jotka liikuttavat 76 prosenttia tai enemmän alle 19-vuotiaita, saavat korkeimman keskiarvon kuudessa palvelussa. Seuraavaksi eniten nuoria (alle 19-vuotiaita 51–75 %) liikuttavilla seuroilla on korkeimmat keskiarvot eli parhaat mahdollisuudet yhteistyöhön neljällä yhteistyöalueella. 26–50 prosenttia nuoria liikuttavat seurakunnat saavuttavat korkeimman keskiarvon ainoastaan yhdellä yhteistyöalueella sekä vähiten nuoria liikuttavat seurakunnat eivät saavuta johtoasemaa yhdelläkään yhteistyöalueella. Näin on olemassa painotusta siihen suuntaan, että keskimäärin runsaammin nuorisojäseniä omaavilla seuroilla (joissa alle 19-vuotiaita on yli 50 %) on paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa eri yhteistyöalueilla.

Vähiten nuoria liikuttava seuraluokka omaa alimman keskiarvon eli mahdollisuuden yhteistyöhön seitsemällä yhteistyöalueella sekä 26–50 prosenttia sisältävä luokka viidellä yhteistyöalueella. Toiseksi eniten nuorisojäseniä omaavat seurakunnat eivät saa ainuttakaan alinta keskiarvoa ja eniten nuoria liikuttavat seurakunnatkin vain yhdellä yhteistyöalueella. On siis havait-



tavissa, että keskimäärin vähän nuoria liikuttavilla seuroilla (joissa nuoria alle 51 %) on runsaasti nuoria liikuttavia seuroja heikommat mahdollisuudet yhteistyöhön viraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla.

Suurten lajiryhmien välisiä eroja yhteistyömahdollisuuksien suhteen tarkastelen liitetaulukon 21 avulla. Vertailulajiryhminä ovat jo tutkimuksen aikaisemmista vaiheista tutut kahdeksan suurta lajia. Tarkastelen jälleen keskiarvojen ääripäitä eli korkeimpia ja matalimpia keskiarvoja. Kahdeksasta eri lajiryhmästä korkeimman keskiarvojen keskiarvon saavuttavat budolajit (3,18) ja matalimman lentopallo (2,27). Kaikista yhdestätoista yhteistyöalueesta budolajit antavat korkeimman keskiarvon viidessä, uinti/vesilajit ja tanssilajit molemmat yhdessä, voimistelu ja koripallo molemmat kahdessa kohdassa. Jalkapallo, salibandy ja lentopallo eivät saavuta yhtään korkeinta keskiarvoa eli suurinta keskimääräistä mahdollisuutta yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa millään yhteistyöalueella. Lentopallo antaa alhaisimman keskimääräisen mahdollisuuden yhteistyöhön viidessä, tanssi kahdessa, salibandy ja jalkapallo molemmat kolmessa kohdassa. Kahdessa kohdassa jalkapallo ja salibandy antavat saman alhaisimman keskiarvon.

### **5.3.1 SUUNNITTELU, RAHOITUS, VALVONTA JA HOITO**

Liikuntapaikkojen suunnittelussa seurat pitävät mahdollisuuksiaan yhteistyön aloittamiseen tai sen jatkamiseen (riippuen seurasta) liikuntaviraston kanssa kohtalaisina. Suurimman prosentuaalisen osuuden vastauksista saavan kohtalaisten mahdollisuuksien (24 %) lisäksi huonot ja hyvät mahdollisuudet saavat kelpo osuudet vastauksista. Suunnittelun kohdalla vastausprosentti laskeutuu kohtalaisten mahdollisuuksien molemmilla puolilla melko tasaisesti. 16 prosenttia ei osaa päättää kantaansa. Keskiarvo on 3,04 prosenttia eli aika tarkalleen kohtalaiset mahdollisuudet.

Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitukseen seuroilla ei ole mahdollisuuksia, sillä lähes 2/3 vastauksista painottuu erittäin huonojen ja huonojen mahdollisuuksien kategoriaan. Keskiarvo jää alhaiseksi (1,85), eli lähes huonoihin mahdollisuuksiin. Toisaalta viidesosa

vastaajista empii eli ei osaa ottaa asiaan kantaa. Korkeammaksi keskiarvo nousee liikuntapaikkojen valvonnan ja hoidon kohdalla (2.64), jossa vastauksien hajonta on melko suurta. Suurimman prosenttiosuuden vastausvaihtoehdoista saa kohtalaiset mahdollisuudet, mutta muuten vastausten painotus on enemmän kielteisen kuin myönteisen suhtautumisen puolella.

Helsingin kaupungin liikuntapoliittisessa ohjelmassa on esitetty suuntaviivat ja painopisteet kaupungin liikuntapaikkarakentamiselle. Suunnittelu alkaa yleensä toiminnallisen yleissuunnitelman tekemisellä. Yleissuunnitelma tehdään pääsääntöisesti yhteistyönä alueella toimivien hallintokuntien (eli eri virastojen) kesken. Joissain tapauksissa asukkaiden edustajakin on mukana suunnittelua ohjaavassa työryhmässä. Yleensä asukkaiden osallistuminen tapahtuu kuitenkin asukasiltojen merkeissä, joihin kutsutaan myös liikuntaseurojen edustajia, vaikka osallistuminen on ollut melko laimeaa. Asukastilaisuudet pyritään sovitamaan niin, että maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma asemakaavan tekemiseksi sopii samaan prosessiin. (Salaterä 2004.)

Suunnitteluryhmässä ovat mukana liikuntaviraston osastojen avainhenkilöt, jotka ovat jatkuvassa kontaktissa käyttäjien kanssa. Heidän kokemuksien kautta liikuntapaikkasuunnitelmiin välittyvät myös käyttäjien tarpeet. Koska Helsingissä on valtava määrä seuroja, ei niiden kaikkien edustajia ole mahdollista ottaa mukaan suunnitteluryhmään. Suoraan suunnitteluryhmässä ei tällä hetkellä ole yksittäisiä seuroja mukana, eikä seuroilla siihen välttämättä edes voimavaroja riittäisi. Toisaalta yleissuunnitelmien hyväksyttäminen liikuntalautakunnassa takaa asiaan vihkiytyneiden luottamushenkilöiden perehtymisen asiaan. Tieto käyttäjien tahdosta välittyy myös edustuksellisen demokratian ja mm. seurojen kirjeiden kautta suunnitteluprosessiin. (Salaterä 2004.)

Liikuntapaikkoja Helsinkiin rakentaa liikuntaviraston lisäksi usea taho. Varsinaiseen liikuntaan tarkoitettut alueet toteuttaa liikuntavirasto ja puistoihin rakennettavat liikuntapaikat rakennusvirasto. Koulupihojen liikuntapaikat toteuttaa opetusvirasto ja päiväkotien sosiaalivirasto. Kaupunkienemmistöiset yhtiöt ja säätiöt toteuttavat lähinnä sisäliikuntatiloja. Seurojen kanssa yhteistyössä kaupunki on toteuttanut kaksi juniorijalkapallohallia ja yhden

lämmitettävän jalkapallokentän, jolloin seurat ovat itse maksaneet pienen osan hankkeen rakennuskustannuksista. Korvaukseksi seurat ovat saaneet haluamiaan harjoitusvuoroja kyseisiltä kentiltä. Esim. Ruskeasuon salibandyhallin aikaansaamiseksi kaupunki teki yhteistyötä seuran ja hallia pyörittävän yhdistyksen kanssa: tilat kunnostettiin yhteistyössä. Myös Liikuntamyyllyn rakentamisessa seurat tai ennemminkin niiden yläpuolinen organisaatiotaso olivat kiinteästi mukana. Sama organisaatiotaso on ollut mukana suunnittelemassa Eläintarhan urheilukentän peruskorjausta ja muutostöitä valmistauduttaessa vuoden 2005 yleisurheilun MM-kisoihin. (Salaterä 2004.)

Liikuntavirasto on sopinut seurojen kanssa mm. urheilukenttien iltavalvonnasta ja valvontatehtävistä, uimarantojen valvontatehtävistä sekä urheilukenttien ja luistinratojen hoitotehtävistä. Osa viraston ulkoliikuntaosaston seurojen kanssa tekemistä hoito- ja/tai valvontasopimuksista on kesäajan ja osa talviajan kattavia. Osa tehtävistä on puhtaita valvontatehtäviä, etenkin iltaisin kello 16.00–21.00 tapahtuvana aikana. Päivisin kenttiä ja luistinratoja hoitaa tällöin liikuntaviraston henkilökunta. Osa tehtävistä on valvontatehtäviä, jolloin valvontaa on kentällä ainoastaan varatun toiminnan aikana. Jotkut tehtävät sisältävät sekä hoito- että valvontatehtäviä, jolloin työaika on 7.00–21.00. Seurojen hoito-osuus on vajaa kymmenen prosenttia liikuntaviraston valvonta- tai hoito-/kunnossapitopaikoista. (Alajääski 2004.)

Kesä- ja talvikaudella liikuntavirasto palkkaa 50–80 tilapäistä työntekijää urheilu- ja luistinkenttien kunnossapito- sekä valvontatehtäviin. Mikäli virasto pystyisi tekemään seurojen kanssa enemmän tilapäisiä hoitosopimuksia, saataisiin varsinaiset palkkakustannukset vähemmän. Seurat saavat työstä saman tuntipalkan kuin tilapäistyöhön palkattu henkilökunta. Niinpä seurat saavat työstä vähän taloudellista tukea, varsinkin jos ne työskentelevät talkoohengellä. Kaikkiaan seurojen halukkuus valvonta- ja hoitotehtäviin ei ole kovin innostunutta. Sama laimea innostuneisuus on tullut aikaisemmin esille mm. jalkapalloseurojen kohdalla. Seurat ovat myös hieman lipsuneet valvontatehtävien hoidossa: mm. välillä valvontatehtäviä on ollut suorittamassa alaikäisiä, kun vanhemmat eivät syystä tai toisesta ole olleet hoitamassa tehtäviään. Tällä hetkellä on realistista saada seura tai kaksi vuodessa

osallistumaan valvontatehtäviin ja sitoutumaan niiden hoitamiseen asiallisesti. (Alajääski 2004.)

### **5.3.2 TERVEYS – JA ILTAPÄIVÄLIIKUNTA**

Terveysliikunta-termin muodikkeudesta huolimatta on vaikea vielä tänäkään päivänä tarkkaan sanoa, mitä kyseisellä termillä tarkoitetaan. Termin todellista olemusta pohdittiin viimeksi vuoden 2004 liikuntapoliittisilla neuvottelupäivillä. Mm. Liikuntatieteellisen seuran puheenjohtaja Pauli Vuolle pohti sitä, kuinka terveysliikunta eroaa kuntoliikunnasta. Vuolle itse lanseerasi kuntoliikunta-termin vuoden 1967 neuvottelupäivillä. Terveysliikunnasta väitelleen Timo Ståhlin selvitysten jälkeenkin Vuolle samaistaa termit terveys- ja kuntoliikunta. Kaikista kriittisimmin terveysliikunta-termin ovat kuitenkin suhtautuneet itse terveysalan ihmiset, joiden mielestä kaikki liikunta lienee terveellistä: tuskin on olemassa terveydellisesti neutraalia liikuntaa. (Aaltonen 2004.) Helsingin kaupungissakin terveysliikuntatermiä on käytetty lukuisissa eri merkityksissä, joten terveysliikunnasta huolehtimisen voidaan katsoa kuuluvan lähes kaikkien sen eri osastojen tehtäviin. Koska usean eri liikuntamuodon voidaan katsoa olevan terveysliikuntaa, ovat kaikki viraston palvelut sen edistämistä.

Myös Helsingin seurakyselyyn vastanneet seura-aktiivit saattavat ymmärtää terveysliikunta-termin toisistaan poikkeavilla tavoilla. Neljäsosa heistä ei osaa sanoa, kuinka hyviä mahdollisuuksia heidän edustamallaan seuralla on yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa terveysliikunnan järjestämisessä. Yli neljännes (27 %) esittää mahdollisuudet kohtalaisina eli ei huonoina eikä hyvinä: keskiarvo on 2,93 eli lähes kohtalaiset mahdollisuudet. Lasten iltapäiväliikunnassa seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön ovat keskimäärin 2,54/5 eli huonojen ja kohtalaisten mahdollisuuksien välimaastossa. Noin neljäsosa (24 %) ei osaa sanoa seuransa kantaa sekä noin viidesosa (21) pitää mahdollisuuksia erittäin huonoina ja 17 huonoina.

Vuonna 1998 Nuori Suomi aloitti operaation nimeltä Liikkuva Iltapäivä, jonka tavoitteeksi asetettiin ala-asteikäisten päivittäisen liikunnan lisääminen ja yksin vietettyjen iltapäivien vähentyminen. Liikkuvan Iltapäivän paikallistuen tavoitteena on edistää 6–12-vuotiaiden eli ala-aste- ja esiopetusikäisten lasten liikkumista ja vähentää yksinäisiä iltapäiviä. Nuori Suomi, lääninhallitukset ja liikunnan aluejärjestöt jakavat opetusministeriön sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa iltapäivätoiminnan järjestäjille raha- ja välinetukea. Nuori Suomi ja liikunnan aluejärjestöt antavat liikuntapäiväkerhojen ohjaajille myös koulutusta sekä liikunnan aluejärjestöt järjestävät teemailtoja ja seminaareja ohjaajille. (Forsström 2001, 28–29.)

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan laki astui voimaan elokuun alussa vuonna 2004. Niinpä kunnat alkoivat saada opetusministeriön kautta valtionosuutta ensi- ja toisluokkalaisten sekä erityisoppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaan. Mukaan saatiin 359 kuntaa. Kunnat saavat järjestää toiminnan itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa, ostaa sen järjestöiltä, yhdistyksiltä tai seurakunnilta ja vastuu toiminnan lainmukaisuudesta on kunnalla. Helsingissä olisi kerhotoimintaa jouduttu tänä vuonna supistamaan ilman valtionosuutta. Pääkaupungissa valtaosa toiminnasta tapahtuu kaupungin omissa kerhoissa, jotka kuuluvat sekä opetus- että nuorisotoimen että sosiaaliviraston alaisuuteen. (Grönholm 2004, 6.)

Helsingin liikuntavirasto on järjestänyt lasten iltapäivätoimintaa yhteistyössä liikuntaseurojen ja vammaisjärjestöjen kanssa. Liikuntavirasto koordinoi ja seurat toteuttivat toiminnan. Toiminnan rahoitus on tullut kaupungin Terve ja turvallinen-neuvottelukunnalta. Liikuntajärjestöt ovat saaneet ohjaajapalkkiota 12 euroa tunnilta. Tilavuokrat on sovittu opetusviraston kanssa siten, ettei niistä aiheudu kustannuksia ja liikuntavälineitä on hankittu sopimuksen mukaan. Rahoitus päättyi viime vuonna eli kevätkaudella kyseistä toimintaa ei enää järjestetty. Nyt rahoitusta saadaan Etelä-Suomen lääninhallitukselta, vaikka sen määrä ei kovin suuri olekaan. Niinpä kovin kattavaa toimintaa ei ole mahdollista järjestää. Mutta kaikki järjestettävä toiminta toimii samalla tavoin kuin aikaisemmin, eli liikuntavirasto koordinoi ja seurat toteuttavat toimintaa. (Nyström 2004.)

### 5.3.3 VANHUKSET, VAMMAISET JA MAAHANMUUTTAJAT

Vanhusten liikuttamisen yhteistyömahdollisuuksille seurat antavat keskiarvon 2,24 ja vammaisten liikuttamisen yhteistyömahdollisuuksille keskiarvon 2,06. Molemmissa myös erittäin huonojen ja huonojen mahdollisuuksien saamat osuudet vastauksista ovat tilastollisesti merkittäviä, edellisessä 45 % ja jälkimmäisessä 51 %. Eli niistä vastaajista, jotka osaavat ilmaista seuransa kannan, noin puolet pitää seuransa yhteistyömahdollisuuksia sekä vanhusten että vammaisten liikuttamisessa erittäin huonoina tai huonoina. Maahanmuuttajien liikuntayhteistyöstä ei osaa sanoa kantaansa 27 prosenttia vastaajista. Muuten maahanmuuttajien liikuntayhteistyön vastausprosentit jakaantuvat melko tasaisesti.

Suomalaisessa liikuntalainsäädännössä on alusta lähtien painotettu kuntien ja liikuntajärjestöjen keskeistä asemaa liikuntakulttuurissamme. Erityisryhmien liikunnan kannalta tämä on ollut tärkeää, koska Suomessa ikäihmisten ja vammaisten liikunnalla ei ole ollut vahvoja järjestöjä. Nimenomaan kuntien liikuntatoimen merkitys on ollut erityisryhmille muuta väestöä suurempi, vaikka jo muutenkin liikuntatoimen merkitys kansalaisille on Suomessa useaa muuta maata merkittävämpi. Lainsäädännöllisesti perusta kuntien liikuntatoimen piirissä järjestettävälle erityisliikunnalle luotiin 1980-luvulla, josta lähtien kunnissa on myös ollut oma erityisryhmien liikunnasta vastaava liikunnanohjaaja. Erityisliikunnan toteutus onkin jäänyt paljolti kuntien liikuntatoimen vastuulle. (Koivumäki 2001, 150, 154.)

Suomalaisissa liikuntaseuroissa maahanmuuttajia on varsinkin eteläisen Suomen kasvukeskuksissa, joissa valtaosa heistä asuu. Kuitenkin ainoastaan pieni osa seuroista järjestää nimenomaan maahanmuuttajille tarkoitettua liikuntaa. Parhaiten maahanmuuttajien integroiminen muuhun yhteiskuntaan tapahtuukin juuri silloin, kun he osallistuvat seurojen toimintaan samoin ehdoin kuin suomalaiset. Pelkästään maahanmuuttajille tarkoitettuja liikuntaryhmiä ei myöskään moni itse maahanmuuttajista toivo. (Cortes Tellez 2001, 168–171.)

Helsingin liikuntavirasto ei ole järjestänyt vanhusten liikuntaa yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Sen sijaan se järjestää itse eläkeläisille liikuntatoimintaa. Vuosi 2005 tulee olemaan senioriliikunnan vuosi ja virastossa on tekeillä senioriliikunnan kehittämissuunnitel-

ma. Virasto järjestää vammaisille liikuntatoimintaa sekä itse että yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa. Seurojen kanssa virasto on järjestänyt pienimuotoisesti joitakin kursseja yhteistyössä vuosien varrella, mm. Helsingin Kisaveikkojen kanssa vuosittain kehitysvammaisten yleisurheilua. Sekä vammaisten että vanhusten liikunta vaatii ohjaamisen erityisosaamista ja koulutettuja ohjaajia. (Nyström 2004.)

Liikuntaviraston maahanmuuttajien liikuntaa koordinoi ja ohjaa maahanmuuttajien liikunnanohjaaja. Rahoitus on ns. Urban-rahoitusta, joka on kohdistettu Itä-Helsingin Myllypuro-Kontula-alueelle. Kuitenkaan virasto ei ole tehnyt varsinaista maahanmuuttajamääritelmiä. Maahanmuuttajatoiminnan tavoitteena on integroida maahanmuuttajat normaalin liikunta-seuratoiminnan piiriin. Seurojen kanssa yhteistyötä ei maahanmuuttajaliikunnassa ole kovinkaan paljon tehty ja tarvetta on melko vaikea arvioida. Kokemuksen mukaan ensi alkuun voisi perustaa liikuntaryhmiä, joissa maahanmuuttajat tutustuvat monipuolisesti eri liikuntamuotoihin. Omia ryhmiä tarvitsevat muslimit ja heistä etenkin naiset. Toisaalta maahanmuuttajien aktivoiminen liikuntaan on ollut vaikeaa. (Nyström 2004.)

### **5.3.4 KURSSIT, TAPAHTUMAT JA TIEDOTTAMINEN**

Keskimäärin seurojen mahdollisuudet ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestämisessä liikuntatoimen kanssa saa arvon 2,9 eli mahdollisuudet ovat lähes kohtalaiset. Sen sijaan tapahtumien järjestäminen ja seurojen toiminasta tiedottaminen saavat kaikista yhteistyö-alueista korkeimmat keskiarvot, molemmat 3,29. Kummassakin seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön ovat selvästi yli kohtuullisten mahdollisuuksien.

Helsingin liikuntavirasto järjestää joitakin yhteistyökurssseja seurojen kanssa lähinnä koulujen loma-aikoina. Esim. vuoden 2004 talvilomalla yhteistyössä järjestettiin telinejumppaa ja tennistä sekä kesäkurssina melontaa, purjehdusta, yleisurheilua, telinejumppaa ja rytmistä voimistelua. Yhteistyökurssseja ei voi lisätä, mikäli vuotuinen määräraha ei nouse. Liikuntatapahtumia järjestää pääasiallisesti viraston lähiöliikunta Myllypuron, Kontulan, Kurkimäen, Maunulan ja Pihlajamäen alueilla. Tällöin tapahtumien järjestämisessä on ollut mukana

myös alueen liikuntaseurat muiden tahojen lisäksi. Eli liikuntatapahtumia järjestää lähiöliikunta, joka huomioi alueiden liikuntaseurat. (Nyström 2004.)

Tiedon siirtäminen ja viestintä seurojen sisällä ovat usein seuroille ongelmallisia haasteita. Tahtoa viestintään kyllä on, muttei aina tarvittavaa aikaa eikä resurssejakaan. Suurimmat ongelmat liittyvät kuitenkin tiedon vastaanottamiseen, sillä vapaaehtoiselta saapuviin tiedotteisiin suhtaudutaan usein ns. virallista postia väheksyvämmin. Toisaalta mm. ns. puhelinerinki on osoittautunut monessa seurassa toimivaksi ratkaisuksi tiedotteiden perille saamiseksi. Ja nykytekniikka helpottaa tiedottamista huomattavasti. Kuitenkin varsinkin seuran ulkopuolelta tulevat viestit leviävät usein heikosti koko jäsenistön tietoisuuteen. (Koski 1994, 104.)

Vahvimmin seuroissa kuitenkin yleensä laiminlyödään ulkoinen viestintä. Harvan seuran kohdalla on edes mahdollista puhua markkinoinnista tai imagon luomisesta. Myönteinen julkinen kuva ja laaja tunnettuus eivät kuitenkaan synny itsestään. Myönteistä on se, että seurat pyrkivät näkymään ainakin paikallislehdissä, mikä palvelee sekä seuran ulkoista että sisäistä viestintää. Seuran ulkoisen viestinnän onnistumisella on tärkeä merkitys myös seuran sisäiseen dynamiikkaan. Niinpä hyvin hoidetulla viestinnällä on merkitystä seurojen toimivuuden kannalta. Kilpaseurojen markkinointi on enemmän ulkoisen kuvan luomista ja siten taloudellisten resurssien luomista; itse toimintaa ei sinällään markkinoida. Kuntoseurat taas keskittyvät jäsenistönsä informoimiseen ja eivät välttämättä aktiivisesti markkinoi itse toimintaansa ulkopuolisille. Kuitenkin kuntoseurojen toiminta on usein avointa muillekin kuin vain seuran jäsenille. (Koski 1994, 105.)

Liikuntavirastossa seurojen toiminnasta tiedottaminen on lähinnä yhteystiedoista tiedottamista. Internetsivujen lisäksi virasto on mm. messuja varten kerännyt tietopaketteja lapsille liikuntaa järjestävistä seuroista. Luonnollisesti seurojen yhteystietoja kysellään virastosta myös puhelimitse ja sähköpostitse. Vuonna 2004 virasto on julkaissut omilla internetsivutoillaan liikuntalautakunnalta tapahtuma-avustusta saavien seurojen liikuntatapahtumat. Lisäksi virasto viestittää erilaisissa yhteistyö- ja sidosryhmätilaisuuksissa sekä julkaisuissa seurojen toiminnasta. Vapaaehtois pohjalta toimivat seurat kokevat usein tiedottamisvoima-



varansa riittämättömiksi, minkä vuoksi ne toivovat liikuntavirastolta lisätiedottamista. Kuitenkaan nykyresursseilla liikuntatoimella ei ole mahdollisuutta lisätä seurojen toiminnasta tiedottamista uusilla keinoilla. Jatkossa viraston internetsivut on se foorumi, jonka kautta virasto tiedottaa seurojen yhteystietoja. (Kaljunen 2004.) Vuonna 2003 ”tiedotus- ja markkinointiyhteistyö tehostui, kun toista kertaa jaettuun liikuntatapahtumien avustukseen sisältyi myös viraston näkyvyyden huomioiminen tapahtuman yhteydessä” (Toimintakertomus 2003, 2).

## 5.4 TARPEET, TOIVEET JA VAATIMUKSET

Tässä luvussa analysoin avointen kysymysten 12, 13 ja 14 vastauksia. Luvussa 5.4.1 selvittän seurojen toiveita liikuntapaikkarakentamisen (kysymys 12) ja luvussa 5.4.2 kehittämistoimenpiteiden (kysymys 13) suhteen. Luku 5.4.3 on omistettu seurojen yleistä palautetta (kysymys 14) varten.

### 5.4.1 LIIKUNTAPAIIKKARAKENTAMINEN

Maamme liikuntatoimen viranhaltijoiden arviot liikuntapaikkarakentamisen määrästä lähitulevaisuudessa ovat osoituksena siitä, että uusien liikuntapaikkahankkeiden määrä on pysynyt melkein vuosien 1995 ja 1997 arvioiden tasolla. Mitä suuremmasta kunnasta on kyse, sitä enemmän liikuntapaikkahankkeita keskimäärin tulee käynnistymään. Hankkeiden määrä on palannut takaisin 1980-luvun lopun tasolle, sillä laman jälkeen lääneille ja opetusministeriölle osoitettujen avustushakemusten määrä kääntyi takaisin nousuun (huolimatta vuosittaisten hakemusten määrässä tapahtuneista suurista vaihteluista). Uusien rakennushankkeiden osuus on peruskorjaushankkeita suurempi kaikissa kuntakokoluokissa (Seppälä 2002, 51–52.)

Yleisesti kuntien into rakentaa uusia liikuntapaikkoja on hiipunut. Valtion rakentamisavustuksia haettiin vuodelle 2004 253 kappaletta, kun edellisenä vuonna lääninhallitukset saivat 315 anomusta. Kireässä taloustilanteessa kunnat ovat alkaneet karsia liikuntapaikkojen rakentamista. Kuitenkin liikuntapaikkojen rakentamissuunnitelmien määrän voidaan katsoa olevan kunnissa yllättävänkin korkealla: vaikka kuntien liikuntainfrastruktuuri alkaa jo olla pitkälti rakennettu, on niissä edelleen suuri tarve uusille liikuntapaikoille. Siitä huolimatta kunnat ja valtio ovat yksimielisiä siitä, että voimavaroja on jatkossa käytettävä vahvemmin liikuntapaikkojen ylläpitoon kuin niiden rakentamiseen. (Hakola 2004)

On selvää, että kun pääkaupungin seuroilta kysytään nimenomaisia liikuntapaikkarakentamistoiveita, ovat ne vastanneet kysymykseen kiitettävällä ahkeruudella. Taulukossa 22 on kerättyä yhteen seurojen toiveet ulkoliikuntapaikkojen ja taulukossa 23 sisäliikuntapaikko-

jen suhteen. Kaikkiaan 238 eri vastaajaa esitti yhden tai useampia rakentamistoiveita. Taulukoiden 22 ja 23 sisältämien ehdotusten lisäksi seurat esittivät jonkin verran muita toivomuksia, kuten liikuntapaikkojen peruskorjausta ja käytön tehostamista. Liikuntapaikkojen peruskorjaus ja tilojen käytön tehostaminen saavat yhteensä 12 mainintaa ja yksittäisten liikuntapaikkojen ehostaminen 7 mainintaa

TAULUKKO 22: Seurojen esittämät ulkoliikuntapaikkojen rakentamiskohteet (Jyrkiäinen 2004a)

<b>Liikuntapaikka</b>	
Liikuntapuisto	3
Yleisurheilukenttä	2
Beachvolleyskenttä	1
Jalkapallokenttä	12
Pesäpallo-/am.jalkapallostadion	1
Pesäpallokenttä	1
Baseballkenttä	1
Maahockeykenttä	1
Tenniskenttä	2
Petanquekenttä (puistoihin)	1
Lämmitettävä hiekkatekonurmikenttä	2
Tekojääkenttä ja pikaluistelurata	4
Luistelurata	2
Hiihtoreittejä, hiihtourheilukeskus	3
Hyppyrämäki	2
Alppihiitokeskus	1
Ulkoampumarata	3
Laskuvarjohyppyalue	1
Kenttäratastatusrata	1
Golfin harjoituspaikka	1
Ulkoilureittejä	1
Maastopyöräilyrata	1
Uimala/avantouintipaikka	1
Avantouintipaikka	1
Kevytveneliiska veneille	1
Purjehduskeskus	1
Kanaviin souturatoja	1
<b>Yhteensä</b>	<b>52</b>

Seurojen rakentamistoivomuksista on ulkoliikuntapaikkoja 52 ja sisäliikuntapaikkoja 163. Jalkapallon suosio näkyy sekä ulko- että sisäliikuntatilojen toivomuslistassa. Jalkapallokentän rakentaminen on saanut 12 ja jalkapallohallin peräti 24 mainintaa. Kaupungin jalkapal-

loseurat haikailevat siis mahdollisuuksia parantaa lajin talviharjoittelumahdollisuuksia. Sekä jalkapallohalleista että -kentistä on pulaa eli niitä ei ole koskaan tarpeeksi.

Taulukko 23. Seurojen esittämät sisäliikuntapaikkojen rakentamiskohteet (Jyrkiäinen 2004a)

**Liikuntapaikka**

Kuntosali	2
Monitoimihalli	19
Liikuntasaleja	6
Liikuntahalli	12
Palloiluhalli	16
Salibandyhalli	9
Koripallohalli	2
Käsipallokenttä	3
Jalkapallohalli	24
Futsalkenttä	5
Tennishalli	1
Sulkapallohalli	1
Pesäpallon sisäharjoitustila	1
Beachvolleysisäkenttiä	3
Squashalli	1
Jäähalli	12
Pikaluiisteluhalli	2
Keilahalli	1
Kampailulajikeskus	12
Painisali	1
Voimailuhalli	1
Tanssisali	2
Chearleadereille harjoittelutila	1
Rytmisen voimistelun harjoitustila	1
Telinevoimistelutila	2
Uimahalli	10
Syvä allas	2
Yleisurheilun sisähalli	2
Liikuntakeskus(melonta, soutu)	2
Miekkailusali	1
Sisäämapumarata	1
Sisävelodromi	2
Hiihtoputki/lumetettu hiihtolatu	3
<b>Yhteensä</b>	<b>163</b>

Monitoimihalli saa 19 mainintaa ja uimahalli 10. Etenkin monitoimihallit ovat järkeviä toivomuskohteita, sillä niistä hyötyvät useat lajit, kuten mm. Liikuntamyllyn monitoimikeskuksen kohdalla on tapahtunut. Seurojen kannattaakin varmasti taistella oman lajinsa tilan

sisältävän monitoimihallin puolesta, sillä sellaisen toteuttaminen lienee kaupungin taholta yksittäisten lajien rakennuskohteita kannattavampaa. Jäähallimainintojen määrä on 12. Yhtä paljon toivotaan kamppailulajien suorituspaikkoja, sillä kaupungissa on useita kamppailulajiseuroja. Liikuntapaikkojen peruskorjausta kannattavat varmasti kaikki seurat, mutta rakentamiskohteista kysyttäessä sen mainitsee vain seitsemän seuraa.

#### **5.4.2 KEHITTÄMISTOIMENPITEET**

Kysymyksessä 13 vastaajilta kysyttiin, että ”mitä kehittämistoimenpiteitä Helsingin kaupungin liikuntaviraston pitää käynnistää? Mainitkaa seuranne kannalta kolme tärkeintä kehittämistoimenpidettä”. Vastauksia annettiin runsaasti siten, että osa vastasi vain lyhyesti ja osa antoi pidempiä vastauksia. Koska kehittämistoimenpiteellä voidaan tarkoittaa lähes mitä toimenpidettä tahansa, ovat seurojen vastaukset osin samoja kuin kyselyn muiden avointen kysymysten kohdissa. Vastauksissa on runsaasti rakennustoimenpide-ehdotuksia tiettyjä lajeja sekä sisä- ja talviharjoittelua varten. Koska liikuntarakentamiselle on edellä varattu oma lukunsa, en enää tässä yhteydessä viittaa niihin vastauksiin, joissa rakentamiskohteita on esitetty. Näin myös siksi, että mikäli vastaajat ovat tämän kysymyksen kohdalla ehdottaneet tiettyjä rakentamishankkeita, ovat he mitä todennäköisimmin tehneet niin myös varsinaisia rakentamishankkeita kysyttäessä (ks. luku 5.4.1). Yhteensä 205 seuraa vastasi kysymykseen.

Varsinaisten liikuntapaikkojen lisäksi useassa vastauksessa toivotaan liikuntapaikoille lisäpalveluita: ”eläintarhakenttä 8-rataiseksi, takasuoralle mahdollisuus ajanottolaitteiden kiinnittämiseen, lämmitettävä rinki moukaririnkiin”, ”Paloheinän hiihtostadionvarustuksen kehittäminen”, ”ajanotto ja toimitsijatilat”, ”veneiden talvitelakointialueiden lisääminen”, ”säilytystilat (lukolliset) seurakohtaisesti harjoittelupaikkoihin esim. lajeissa tarvittavien aseiden säilytykseen”. Myös katsomoita toivotaan: ”sisäpalloiluhallit, jossa myös pienet katsomot”, ”pysyvä katsomo Tuomarinkylän ratsastuskentälle”. Myös viraston työntekijöitä kohtaan odotukset ovat korkealla: ”kenttien hoito paremmaksi”, ”kenttien henkilökunnan aktivointi tekemään ne toimenpiteet, jotka heille kuuluvat”.

Useassa vastauksessa toistuvat samat teemat. Seurat kaipaavat aikaisempaa laadukkaampaa yhteistyötä viraston kanssa. Yhden vastauksen mukaan virastolle tekisi hyvää ”seurojen toimihenkilöihin tutustuminen”, ilmeisesti siksi, että virasto olisi paremmin perillä seuran tarpeista. Usea muukin vastaus mainostaa yhteistyön onnistumisen tärkeyttä: ”yhteistyö seurojen kanssa”, ”lisää yhteisiä hankkeita seurojen kanssa”. Kyselyyn vastanneet joko ilmoittavat tai eivät ilmoita tarkkaa aluetta, jolla yhteiselo tulisi parantaa. Yleisesti ottaen vastaukset yhteistyön tarpeesta liikkuvat yleisellä tasolla ilmaa tarkkaa kuvausta siitä, min-käläinen itse toimenpiteen tulee olla asiantilan kohentamiseksi. Seurojen puolesta vastaajat esittävät tavoitteita, jotka viraston pitäisi asettaa tavoitteeksi. He asettavat tavoitteita ilman konkreettisia toimenpide-ehdotuksia ja odottavat liikuntaviraston keksivän keinot kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin on muidenkin, kuin vain yhteistyöehdotusten kohdalla.

Myös tiedottamista sen eri muodoissaan olisi kehitettävä: ”liikuntaseurojen tarjonnasta tiedottaminen”, ”tiedottamisessa vielä paljon kehittämistä”. Edelleen liikuntatilojen käyttövuorojen varausjärjestelmässä on kohentamisen varaa. Varausjärjestelmää kritisoidaankin monessa eri mielessä: ”salivuorojen jakopolitiikka erikoinen, vuorot tulisi jakaa joka vuosi uudelleen, eikä antaa samoja vuoroja”, ”ihmettelemme, että saamme vastauksen, että ´vuoroja ei ole vapaana´, vaikka kaikki ovat uuden hakemuksen tehneet”, ”kaupungin vuoroja myönnetty pääosin vain 1/seura, mistä esim. 10 joukkueen seurat kärsivät pienten kaveriporukoiden kustannuksella, pois varmasti junioreilta isoissa seuroissa”. Yksi vastaaja esittää kehittämistoimenpiteitä seuraavasti: ”byrokratia pois, hölmöä varaila samoja paikkoja joka vuosi, hölmöä täytellä avustuskuponkeja mielin määrin joka vuosi, hölmöä varaila alasarjan matseihin (koripallo) kilpailuaikoja, jotka ovat samat kuin harjoitusajat”.

Muutamissa vastauksissa puututaan pääsyyn liikuntapaikoille tai sieltä pois: ”pysäköinti-paikkoja lisää venesatamien läheisyyteen”, ”paikat suunniteltava julkisen liikenteen ehdoilla”, ”pysäköintijärjestelyt lähellä rantaa”. Myös koulujen liikuntatilojen käyttömahdollisuudet nousivat selvästi esiin aineistosta: ”eri virastojen välisten raja-aitojen poistaminen (opetusvirasto)”, ”koulujen liikuntatilat tehokkaaseen käyttöön”, ”koulujen tilat osin hyvät mutta riittämättömät”, ”salivuorojen (koulujen) jakaminen pois rehtoreilta”. Koulujen lisäk-

si myös lasten iltapäivätoiminta tuotiin esille: ”iltapäivätoiminnan tukeminen”, ”mielestäni ala-asteiden iltapäivätoimintaa yhdessä seurojen kanssa olisi hyvä jatkaa – erittäin onnistunut toiminta”.

### 5.4.3 PALAUTE

Seurakyselyn viimeinen kysymys tiedusteli, että ”mitä muuta palautetta haluatte antaa Helsingin kaupungin liikuntavirastolle”. Koska seuroilta on jo kyselyn aikaisemmissa vaiheissa kysytty mm. liikuntapaikkarakentamisesta ja kehittämistoimenpiteistä, on osa seuroista toistanut tässä palauteosiossa niissä vastauksissa esittämiään tarpeita. Näin ollen kyselyn kaikissa avoimissa vastauksissa toistuvat aika paljon samat vastaukset – riippumatta siitä, mitä seuroilta kulloinkin on kysytty. Koska edellä on käsitelty seurojen toiveita liikuntapaikkarakentamisen sekä tiettyjen lajien huomioimisen suhteen, en tässä luvussa tuo enää kyseisiä tarpeita esille, vaikka seurat olisivat myös niitä tässäkin luvussa esittäneet. Pysin poimimaan tähän ne tarpeet, joita seurat eivät ole aiempien kysymysten kohdissa esittäneet. Palautetta on antanut yhteensä 151 seuraa.

Seurat antavat liikuntavirastolle runsaasti myönteistä palautetta: ”kiitos hyvästä yhteistyöstä, resurssit huomioon ottaen”, ”asiakaspalvelu toimii hyvin ja on palveluallista”, ”olemme olleet tyytyväisiä yhteistoimintaan Helsingin kaupungin kanssa, aina löytyy tietysti parannettavaa”. Ja edelleen positiivista palautetta: ”toistaiseksi Helsinki on lähes kiitettävästi pystynyt järjestämään tarvitsemamme harjoitus-/kilpailumahdollisuudet”, ”seuramme osalta kiitos hyvästä yhteistyöstä, joka on jo jatkunut useita vuosia”, ”salijaoissa ja varauksissa helppo kysellä ja saada kysymyksiin vastauksia”, ”Helsinki on hyvä paikka asua ja harrastaa liikuntaa”, ”kiitos yhteistyöstä nuorten SM-kisojen järjestelyjen osalta”, ”mukava ja yhteistyökykyinen henkilökunta, asiat pystytään hoitamaan joustavasti ilman ylimääräistä byrokratiaa”, ”kiitos että uimaseurat saavat keskenään sopia harjoitusvuoroista”, ”yhteistyö seurojen kanssa on mielestäni viime vuosina käynyt huomattavasti joustavammaksi ja paremmaksi, ainakin meidän seurassa on tunne, että liikuntavirastossa ollaan aidosti kiinnostuneita seurojen tarpeista”.

Liikuntavirasto saa seuroilta paljon myös kielteistä palautetta, joka koskee useita eri asioita: ”seura-avustusten hakuun vaadittavan paperimäärän ja byrokraattisuuden vähentäminen”, ”negatiivinen asia: junioreidenkin vakiovuoroilla pelattavat otteluvuorot ovat maksullisia 11.04 lähtien > todella ikävä suuntaus, joka maksaa ja samalla aiheuttaa resurssien sitomista byrokraatiaan niin liikuntavirastossa kun seuroissakin”, ”liikuntamylllyn vuoroja turha anoa, kun ei vuorot riitä junioreille”, ”viikonlopputurnauksen järjestäminen mahdotonta järjestää Helsingissä, ei saa vuoroja”, ”vielä kaipaisin enemmän rohkeutta ja jämäkkyyttä päätöksentekoon, vaikuttaa siltä, että edelleen päätöksenteossa on turhaa pelkoa, politikointia ja tarpeetonta asioiden lykkäämistä loputtomaan jatkoharkintaan.”, ”salibandy paremmin huomioon, kuitenkin lähes suurin nuorison laji”<sup>7</sup>

Jonkin verran kritiikkiä vastauksissa saa liikuntatilojen sulkeminen: ”stadionin itäsiiven vuokraamisesta luopuminen on erittäin huono asia Helsingin seudun budoseuroille, sen sijalle olisi ehdottomasti saatava korvaava tila, kaupunki tukee suuria ja enemmän julki-suutta saavia liikuntalajeja ja urheilutiloja, mutta ei meitä budolajien harrastajia saa unoh-taa, lajien harrastaminen on sopivista tiloista täysin riippuvainen”. Tai jonkun toisen mu-kaan ”stadionin sulkeminen on todella huono asia monelle seuralle, varsinkin kun mitään korvaavia tiloja ei tule, seurojen toiminnalle liikuntapaikat ovat ensiarvoisen tärkeitä, tämä on seuramme kannalta ehdottomasti tärkein liikuntaviraston funktio, johon pitää kiinnittää huomiota, liikunnan harrastaminen seuroissa ihmisille paljon edullisempaa kuin kaupalliset liikuntapalvelut, kansanterveydellisesti tilojen vähentäminen on huono ratkaisu pidemmän päälle.” Myös jotkut muut vastaajat ovat samoilla linjoilla: ”liikuntaviraston toimeenpane-mat supistukset ovat vähintäänkin arvelluttavia, olympiastadionin liikuntatilat on säilytettä-vä liikuntaviraston alaisuudessa ja näin ollen kaupunkilaisten käytössä”.

Osa vastaajista tuo esille mahdollisuutensa yhteistyöhön liikuntaviraston kanssa, eli saman seikan, mikä on tullut jo aikaisemmin esille: ”yhteistyö Helsingin kaupungin liikuntaviras-

---

<sup>7</sup> Salibandy saa tukea Helsingin liikuntajohtaja Anssi Rauramolta, jonka mukaan juuri salibandy on kärsinyt kaupungin lajeista eniten vääryyttä: ”harrastajia on niin paljon, että pelaamista koulujen saleissa ja tarpeen syntyessä Arena Centerissä pystytään nyt tukemaan yhteensä vain noin kymmenellä eurolla tunti”. (Tuohimaa 2004, C.)



ton kanssa olisi mukava toteuttaa terveystiikunnan, vanhusten liikunnan, maahanmuuttaja-liikunnan ja lasten iltapäivätoiminnan järjestämiseksi yhdessä”. Joku vastaajista taas esittää, että ”koulujen liikuntasalit jaettaisiin koon mukaan, ettei isossa salissa airobikkaisi tai voimistelisi n. 10 naista, pienessä salissa vipeltää n. 30 junioria, pitäisi olla toisin päin, lisäksi sekahallit (koulujen salit) ja urheilukentät olisivat lähiseudun käytössä, eikä toiselta puolelta kaupunkia tulevien”. Yhden seuran edustaja kirjoittaa, että ”jos saisimme oman ja toimivan harjoitustilan, olisimme valmiit tekemään työtä ja investoimaan (mahdollisuuksiemme mukaan) harjoitustilaan, sillä edellytyksellä, että voisimme olla varmoja, että tila on käytössä pidemmän ajan, olemme varmoja, että seuran jäsenmäärä vähitellen myös kasvaisi ja voisimme myös maksaa enemmän vuokraa”.

Joidenkin seurojen mielialoja kuvaavat seuraavat vastakkaiset näkemykset samasta asiasta: ”liikuntaviraston vakiovuorot jakoon tasapuolisesti, nyt samat seurat saavat pitää useita tunteja etuoikeutetusti vuodesta toiseen, tiedän seuroja joilla on 2–3 juniorijoukkuetta ja 2–3 harjoitusvuoroa, HIFK:lla on 12 juniorijoukkuetta, mutta vain 2 viraston vuoroa”, tai ”virasto voisi harkita avustusten muuttamista jatkuviksi, jos seuran tiedot/toiminta ei ole oleellisesti muuttunut, virastolta voisi tulla ns. ehdotelma, jonka sitten voisi korjata jos tarvitsee.”

Paikoittain kritiikkiä annetaan koskien jääkiekon koettua valta-asemaa kaupungissa: ”jääkiekkoa tuetaan suhteettomasti, Paloheinän jäähalli otettiin ns. ilmaiskäytön piiriin, kustannus 200 000 euroa per vuosi, tämä tapahtui tammikuussa 2004, kun rahasta on huutava pulaa, vastaavia ei tapahdu jalkapallon puolella, vaikka harrastajia on paljon enemmän, päinvastoin harjoituspaikkatukia seuroille leikataan koko ajan”. Toinen vastaaja käy kynänsä kautta suorastaan kuumana: ”kun teette kentille tilat, ette voi antaa kaikkia arenacenterin hallintaan ja tukea monopolia, törkeätä, teidän kuuluisi tukea seuroja ja meitä veronmaksajia, eikä monopolifirmoja, miettikää nyt, ensin me maksamme veroilla hallit, sitten te vuokraatte meidän maksamat hallit arenacenterille, joka tekee vielä voittoa, kun meidän on pakko maksaa törkeät vuokrat heille, ei niiden hallien kuulu tehdä voittoa, vaan palvella meitä, niiden maksajia, jos me pyydämme 2. divisioonassa 1–2 euroa sisäänpääsymaksun, niin vuoromme maksu muuttuu 3 kertaa suuremmaksi, pojat maksavat muutenkin 600 euroa ja

matkat kaudessa eli n. 1000 euroa ja kaupunki estää meiltä..., hävetkää, näinkö te todella tuette seuroja, helppo huomata miksi Helsingistä on kaikki muu urheilu kuin jääkiekko kuolemassa!

Toisaalta seurat kyllä arvostavat kaupungin tukea: ”pitäkää tiukasti kiinni hienosta periaatteesta harjoitustilojen vuokrien korvaamisesta”, ”liikuntaan pitäisi saada ennaltaehkäisevän sosiaali- ja terveystoiminnan rahoja”, ”tärkeintä olisi huolehtia kohtuuhintaisten liikuntapaikkojen (salien) saatavuudesta, raha-avustus on toissijainen harrastusvuorojen määrään nähden”, ”olemme kiitollisia siitä, että tällainen mahdollisuus on, saada tukea harrastustoimintaan ja kaupunki vielä järjestää paikan missä harrastaa”. Liikuntaviraston kannalta kuulostaa varmasti kannustavalta myös seuraava palaute: ”älkää lopettako liikuntaseurojen tukemista, siellä tehdään paljon vapaaehtoistyötä, jota ei voi korvata maksullisilla palveluilla, näin säästetään paljon varoja julkisesta terveydenhuollosta, kohtuullisella avustamisella saadaan aikaan hyviä liikuntapalveluja, kaikkeen palvelutuotantoon ei sovi ulkoistamisen konsepti, avustus on samalla tunnustus seuroille niiden tekemästä arvokkaasta työstä terveyden edistämisessä”.

## 6 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena on ollut selvittää Helsingin liikuntaseurojen tarpeita ja yhteistyömahdollisuuksia kaupungin liikuntaviraston kanssa. Seuroille lähetettiin kysely, jossa tiedusteltiin liikuntaviraston palveluiden tärkeydestä ja onnistumisesta, yhteistyön mahdollisuuksista sekä avustuskriteerien tärkeydestä. Avoimien kysymysten kohdalla seurat saivat antaa palautetta ja purkaa mahdollisia patoutumiaan viraston palveluita kohtaan. Kyselyn tulosten perusteella liikuntavirasto kehittää kaupungin seurapalveluita. Jatkossa seurakysely on tarkoitus toistaa muutaman vuoden välein.

Tutkimuksen teoriaosuudessa selvitin aluksi kuntien ja seurojen yhteistyön keskeisiä kehitysvaiheita, rahoitusta ja Helsingin seura-avustusten jakoperusteita. Sen jälkeen toin esille niitä haasteita, joita kyseinen yhteistyö on viime vuosina joutunut kohtaamaan. Muutospaineiden jälkeen valaisin osapuolten keinoja sopeutua muutoksiin. Tutkimuksen teoriaosuu- den tarkoitus oli periaatteessa kolmijakoinen. Ensinnäkin sen tavoitteena oli toimia aihepii- rin johdantona. Toisena pyrkimyksenä oli luoda seurakyselylle vertailupohjaa muualta maastamme. Kolmanneksi, teorian avulla on ollut mahdollista jäsentää ja ohjata empiirisen tutkimuksen kysymyksenasetteluita.

Tutkimuksen empiirisen osion aloitti seura-avustusten arviointi, jolloin vastaajat saivat arvioida kaupungin nykyisten avustuskriteerien mielekkyyttä. Kaiken kaikkiaan seurat arvostavat avustuskriteereistä erityisesti alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrän ja liikkujien määrän kriteereitä. Eniten seurojen kesken on hajontaa kilpailujen ja otteluiden avustuskriteerien järkevyyden suhteen ja vähiten aikuisten harjoitustuntien suhteen. Melko korkean arvostuksen saavat osakseen aikuisten vastaavat kriteerit. Keskimäärin seurat kannattavat avustuskriteereitä arvosanalla 4 –/5, mikä on yhtä kuin lähes tärkeä, eli arvostus kaupungin avustuskriteereitä kohtaan on keskimäärin aika korkealla. Jäsenmäärältään pienimmät seur- rat suhtautuvat eri avustusmuotoihin keskimäärin kaikista kriittisimmin.

Vastaajien mukaan mahdollisia maksukorotuksia ei tule kohdistaa pelkästään alle 19- vuotiaiden liikuntaan. Mikäli maksukorotuksia on tehtävä, on ne suunnattava joko yksin-

omaan aikuisten tai sekä aikuisten että nuorten liikuntaan. Vaikka osa seura-aktiiveista vaatii myös senioriliikunnan nykyistä vahvempaa huomioimista, eivät he halua tehdä sitä nuorisoliikunnan kustannuksella.

Osa vastaajista esittää avustuskriteereihin laadullisia mittareita, vaikka he eivät tarkkaan esitä sitä, kuinka seuratoiminnan laatua mitattaisiin. Jotkut seura-aktiivit taas kaipaavat seuran kilpamenestyksen tai ainutlaatuisen huomioimista avustuksissa. Joidenkin mukaan ohjaajien ym. kulujen pitäisi myös olla avustuskriteereissä huomioituina, samoin kuin ”todellisten kulujen”. Jotkut vastaajat taas kannattavat pienseurojen ja osa taas suurseurojen vahvempaa tukemista. Vastauksista nousivat esille myös mm. vähemmistöryhmien ja aluepolitiikan huomioimishalut. Kyselyn taustakysymyksiin kannattaakin seuraavalla kerralla lisätä kysymys, jossa kysytään seuran toiminnan sijainnista Helsingissä. Silloin on mahdollista verrata kaupungin eri alueiden seurojen vastauksia, sillä suuressa kaupungissa tulee liikunnan aluepolitiikkakin ottaa huomioon.

Seuroille liikuntasalit ja -hallit ovat erittäin tärkeitä, mikä on luonnollista pitkän ja kylmän talven vuoksi. Tärkeänä seurat pitävät liikuntaviraston palveluista myös liikuntapaikkojen varaamista, tarjontaa, kunnossapitoa ja suunnittelua sekä kuntalaisten aktivoimista liikuntaan ja seuratoiminnasta tiedottamista. On selvää, että kaupungin taloudellinen tuki on kaikille seuroille tärkeää. Vastausten jakautuminen on suurinta urheilu- ja pallokenttien kohdalla: niistähän ei liene paljon apua esim. voimistelu- ja kamppailulajeille, mutta sitäkin enemmän mm. jalkapallolle. Jäsenmäärältään kookkaat seurat ovat taipuvaisia näkemään kaupungin palvelut pienempiä seuroja tärkeämpinä. Tämä johtunee siitä, että kookkaissa seuroissa on ainakin absoluuttisesti enemmän nuorisojäseniä, joita kaupunki tukee yli 19-vuotiaita vahvemmin.

Tarkasteltaessa palveluiden onnistumista voi havaita, että liikuntavirasto saa aivan kelpo palautetta, vaikka se ei yllä minkään palvelun hoitamisen kohdalla todella huippuarvosanoihin. Liikuntatoimi on onnistunut hoitamaan salit ja hallit hyvin. Kehittämiskohteita ovat tilojen tarjonta, suunnittelu, rakentaminen sekä seurojen toiminnasta tiedottaminen ja kaupunkilaisten aktivointi liikuntaan. Ja mitä kookkaampi seura on kyseessä, sitä todennäköi-

semmin se näkee, että kaupungin palvelut on hoidettu hyvin. Syy lienee sama kuin edellisessä kappaleessa: koska kookkaissa seuroissa on ainakin absoluuttisesti paljon nuoria, saavat ne myös palveluita, tukia ja tiloja runsaasti.

Seurojen yhteistyömahdollisuudet kaupungin liikuntatoimen kanssa ovat heikot liikuntarakentamisen rahoituksessa sekä vammaisten liikunnan järjestämisessä. Tämä on melko luonnollista, sillä seuroilla ei ole ylimääräistä rahaa, erityisosaamista, eikä varmasti liiaksi ylimääräisiä ohjaajiaakaan. Sen sijaan liikuntatapahtumien järjestämisessä sekä toiminnasta tiedottamisesta yhteistyömahdollisuudet ovat hyvät, sillä kumpikaan ei vaadi läheskään samantasoisia voimavaroja kuin liikuntapaikkojen rakentaminen ja erityisohjaajien hankkiminen vammaisliikuntaan. Suurin erimielisyys seurojen kesken vallitsee siitä, riittävätkö yhteistyöresurssit lasten iltapäiväliikuntaan. Pienintä hajonta on tiedottamisen kohdalla. Jäsenmäärältään kookkailla ja runsaasti nuorisojäseniä liikuttavilla seuroilla on keskimäärin parhaat mahdollisuudet yhteistyöhön liikuntatoimen kanssa eri yhteistyöalueilla. Vastaavasti pienillä ja vähän nuoria liikuttavilla seuroilla mahdollisuudet ovat heikommat.

Liikuntapaikkarakentamistoiveista kysyttäessä toivotaan sisäliikuntatiloja ulkoliikuntatiloja enemmän. Jalkapallohalli saa 24 mainintaa ja jalkapallokentän rakentaminen 12. Myös 12 mainintaan yltyvät sekä kamppailulajikeskus sekä jääkiekkohalli. Monitoimihallin rakentamista ehdotetaan 19 kertaa. Pääpiirteissään on ilmeistä, että kukin seura esittää oman lajinsa tarpeita vastaavia tiloja, minkä vuoksi rakentamishdotuksia on runsaasti.

Kehittämissuhteita ja palautetta seurat antavat runsain mitoin. Oheislaitteita ja -palveluita liikuntatiloihin sekä henkilökunnan entistä ahkerampaa otetta liikuntapaikoilla esitetään runsaasti. Seurat pohtivat myös yhteistyön parantamista liikuntaviraston ja seurojen kanssa sekä tiedotuksen eri muotojen kehittämistä. Samoin vuorojen jakoperusteet saavat ennalta arvattavissa määrin paljon palstatilaa vastauksissa sekä myös koulutilojen käyttö. Osa kritisoi jonkun tietyn lajin suosimista ja olympiastadionin itäsiiven liikuntatilojen sulkemista. Kaiken kaikkiaan seurat antavat sekä kielteistä että myönteistä palautetta todella runsaasti. Suurin osa seuroista on paneutunut kyselyyn vastaamiseen kiitettävällä an-

taumuksella, sillä avointen kysymysten kohdissa vastaukset ovat paikoittain todella runsaan pituisia. Seurakyselylle on ollut kaupungissa kysyntää.

Kaupungin liikuntaseurojen tarpeita huomioitaessa on pidettävä mielessä se, että seurat ovat vain yksi liikkujaryhmä – vaikkakin iso ja merkittävä sellainen – kaupungin muiden liikkujien joukossa. Kaupungin tehtävä on tarjota peruspalveluita myös niille ryhmille, jotka eivät kuulu liikuntaseuroihin. Näin ollen on kyseenalaista se, kuinka pitkälle kaupungilla on voimavaroja tai edes haluja vastata seurojen kaikkiin vaatimuksiin. Kyse on kaupungin liikuntapolitiikan suunnasta: mm. siitä, panostetaanko vahvemmin uusien liikuntatilojen rakentamiseen vai vanhojen kunnostamiseen. Pyrkimys täyttää seurojen kaikki vaatimukset johtaisi helposti mahdottomaan noidankehään. Kyse ei ole ainoastaan kaupungin voimavaroista, vaan myös siitä, mitä kaupunki haluaa seuroille viestittää. Viestinnän ytimenä tulisi olla ajatus siitä, että kaupunki kyllä haluaa vastata seurojen tarpeisiin, kunhan se ei tapahdu muiden seurojen eikä liikkujaryhmien kustannuksella.

Kaupungin on liikuntapolitiikallaan ylläpidettävä liikunnan peruspalveluita ja hyvinvointia sekä luotava olosuhteet eri lajien vapaaehtoiselle kansalaistoiminnalle. Helsingin liikuntapolitiikan periaatteena on tukea vahvasti nimenomaan liikuntaseurojen toimintaa, sillä niiden tukeminen on ”keskeisin tapa turvata lasten ja nuorten mahdollisuudet liikkua”. Näin siksi, että kaupungin 3–19-vuotiaista 47 prosenttia harrastaa liikuntaa seuroissa vapaa-aikanaan. (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010.) Eri seurojen, lajien ja liikkujaryhmien tasapuolinen kohtelu ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö kaupunki välillä asettaisi eri ryhmien tarpeita tärkeysjärjestykseen. Itse asiassa liikuntapolitiikassa on kyse juuri siitä, että päättäjillä on kaupunkilaisten mandaatti toteuttaa kaikkien kaupunkilaisten kannalta järkevintä mahdollista liikuntapolitiikkaa. Priorisoinnissa ei välttämättä toteuteta ainoastaan painavien eturyhmien tarpeita, vaan se voi tapahtua myös suurten eturyhmien kustannuksella pienten eturyhmien hyväksi.

Helsingin kaupungin liikuntapoliittisen ohjelman tavoitteena onkin, että kaupungin liikuntasuunnittelussa luodaan edellytykset myös pienten lajien harrastamiselle. Samalla halutaan ottaa huomioon eri lajien harrastajamäärät ja ohjata voimavaroja runsasta kysyntää omaa-

viin toimintoihin. Kaupungin voimavarojen rajallisuudesta johtuen kaikki liikunta ei kuitenkaan voi millään tapahtua kaupungin tukemana ja sen omistamilla liikuntapaikoilla. Monipuolisen liikuntapaikkavalikoiman säilyttäminen kaupungissa edellyttää myös suurta määrää yksityisiä liikuntapaikkoja. Liikuntapaikkarakentamista Helsingissä rajoittaa rahan puutteen lisäksi se, että kaupungissa on varsin vähän vapaata rakennusala. Tästä syystä kaupunki joutuu jatkossa harkitsemaan yhä vahvemmin jo olemassa olevien kiinteistöjen muuttamista liikuntatiloiksi monitoimihalli Liikuntamyyllyn tapaan. (ks. Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010.) Liikuntamyylly on mainio esimerkki sellaisesta monitoimihallista, josta hyötyvät useat eri lajit. Liikuntaseurojen kannattaakin jatkossakin ”lobbata” nimenomaan monitoimihallien puolesta, sillä ne on helpommin toteutettavissa, koska niiden avulla on mahdollista tyydyttää usean eri lajin tarpeet. Yksittäisten urheilulajien rakentamiskohteet ovat vaikeammin toteutettavissa.

Kaupungin haasteena on saada pienten ja vähän aikuisia liikuttavien seurojen tyytyväisyys palveluihin ja yhteistyön tiivistämismahdollisuudet yhtä hyväksi kuin nuorisovaltaisten ja kookkaiden seurojen kohdalla on jo tällä hetkellä. Edelliseen liikuntatoimi voisi periaatteessa vaikuttaa mahdollisten lisävoimavarojen avulla, mutta jälkimmäinen ei ole ainoastaan kaupungista kiinni. Pienissä seuroissa on ylipäättänsä niukasti voimavaroja mihinkään ylimääräiseen. Kaupungin lienee hyväksyttävä se tosiasia, että mm. liikuntarakentamiseen ja vammaisten liikunnan järjestämiseen seuroilla ei ole voimavaroja. Liikuntatoimen ja seurojen on jatkossakin keskityttävä yhteistyöhön seuroille ominaisilla ja luonnollisilla alueille. Suurissa seuroissa on runsaasti junioreita, minkä vuoksi yhteistyötä kannattaa keskitää mm. liikuntatapahtumien järjestämiseen sekä toiminnasta tiedottamiseen.

Seurojen avoimissa vastauksissa esittämien kehittämissuositusten toteuttamisen mahdollisuudet riippuvat siitä, sopivatko kyseiset tavoitteet yhteen kaupungin muun liikuntapolitiikan kanssa. Osa seurojen esittämistä kehittämissuosituksista on mahdollista toteuttaa halvalla ja ainoastaan uudelleen järjestelyillä. Tällaisia uudistuksia olisivat mm. liikuntapaikkojen henkilökunnan asenteen kohentaminen, seurojen ja liikuntatoimen toiminnasta tiedottamisen kehittäminen sekä liikuntavuorojen jakoperusteiden järkipäristäminen kouluissa ja muissa kaupungin tiloissa. Sen sijaan esim. liikuntapaikkojen ja niiden oheispalveluiden

rakentaminen, jo suljettujen liikuntatilojen uudelleen avaaminen sekä kaikkien lajien täydellisen tasa-arvoinen kohtelu ovat vaikeampia haasteita. Rajallisten voimavarojen vallitessa kaupungin liikuntapolitiikan tavoitteenasettelut ja valinnat ratkaisevat sen, mitkä seurojen tarpeet on mahdollista toteuttaa.



## LÄHTEET

### Kirjallisuus

- Borodulin, Katja (1997). Koulujen sisäliikuntatilojen käyttö. Teoksessa Kunta liikuttajana. Tutkimus liikunnan tilasta, tiloista ja tulevaisuudesta. Suomen Kuntaliitto.
- Cortes Tellez, Mikko (2001). Liikunta ja etniset suhteet. Teoksessa Kimmo Aaltonen (toim.) Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä. Tietosanoma Oy.
- Forsström, Piritta (2001). Perustietoa liikuntatoimesta. Suomen Kuntaliitto.
- Heikkala, Juha (2000). Liikunnan järjestökentän muutokset ja toimintaympäristö. Teoksessa Hannu Itkonen, Juha Heikkala, Kalervo Ilmanen & Pasi Koski Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152.
- Helander, Voitto (1998). Kolmas sektori. Käsitteistöstä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. Gaudeamus Gummerus Kirjapaino Oy.
- Helander, Voitto & Laaksonen, Harri (1999). Suomalainen kolmas sektori. Rakenteellinen erittely ja kansainvälinen vertailu. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010. Helsingin kaupungin liikuntaviraston julkaisuja, sarja A. 2001.
- Ilmanen, Kalervo (1994). Ensimmäisenä liikkeellä. Helsingin kaupungin liikuntatoimi 1919–1994. Helsingin kaupungin liikuntavirasto.
- Ilmanen, Kalervo (1996). Kunnat liikkeellä. Kunnallinen liikuntahallinto suomalaisen yhteiskunnan muutoksessa 1919–1994. Jyväskylän Yliopisto.
- Ilmanen, Kalervo (2000a). Kansalaistoiminnan ja julkishallinnon kohtaaminen. Teoksessa Hannu Itkonen, Juha Heikkala, Kalervo Ilmanen & Pasi Koski Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152.
- Ilmanen, Kalervo (2000b). Maakunnan monet viritykset. Teoksessa Hannu Itkonen, Juha Heikkala, Kalervo Ilmanen & Pasi Koski Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152.

- Ilmanen, Kalervo & Itkonen, Hannu (2000). Kansalaisten liikuttajat. Kansalaistoimijat ja kunnat liikuntapalvelujen tuottajina Pohjois-Karjalassa. Itä-Suomen lääninhallituksen liikuntatoimi, Pohjois-Karjalan liikunta (POKALI) ry., Joensuun yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos.
- Koivumäki, Kari (2001). Liikunnan erityisryhmät. Teoksessa Kimmo Aaltonen (toim.) Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä. Tietosanoma Oy.
- Koskenranta, Hilikka & Puronaho, Kari & Joenmäki, Päivi (1997). Liikuntaseura – palveluja kunnalle, elämyksiä kuntalaisille. Saako kunta vastinetta liikuntaseurasijoituksilleen ? Suomen Kuntaliitto.
- Koski, Pasi (1994). Liikuntaseura toimintaympäristössään. Jyväskylän yliopisto.
- Koski, Pasi (2000). Millä tavoin kansalaisaktiivisuus toteutuu liikunnassa. Teoksessa Mari Miettinen (toim.) Haasteena huomisen hyvinvointi – miten liikunta lisää mahdollisuuksia. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu 2 tutkimuskatsaus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124.
- Koski, Pasi & Heikkala, Juha (1998). Suomalaisten urheiluorganisaatioiden muutos. Jyväskylän yliopisto, liikunnan sosiaalitieteiden laitos, tutkimuksia No 63/1998.
- Mäkelä, Pertti (1998). Kunnallinen vapaa-aikatoimi – palvelun tuottajasta sponsoriksi. Raportti KuntaSuomi 2004-kuntien kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimelle suunnatuista kyselyistä. Suomen Kuntaliitto.
- Puronaho, K & Lämsä, J. & Tuunainen, S & Pätsi, M. & Vääntinen, K. & Pakarinen, K. & Matilainen, P (2001). Keskisuurten kaupunkien liikuntatalous. Suomen Kuntaliitto.
- Seppälä, Vesa-Matti (2002). Yhteisapelillä tuloksiin. Liikuntatoimi – yhteistyössä yli toimirajojen. Palvelujen erilaiset tuottamistavat opetus- ja sivistystoiminnoissa. Suomen Kuntaliitto.
- Toimintakertomus (2003). Helsingin kaupungin liikuntavirasto.

### **Lehtiartikkelit**

- Aaltonen, Pekka (2004) Mitä ihmeen terveyslääkettä ? Helsingin Sanomat 10.3.2004, Urheilu.
- Grönholm, Pauliina (2004). Lähes kaikki halukkaat koululaiset päässeet iltapäiväkerhoon. Koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäminen kunnissa kirjavaa. Helsingin Sanomat 10.8.2004 , Kotimaa, 6.

- Hakola, Tero (2004). Kuntien rahapula hillitsee liikuntapaikkojen rakentamista. Avustushakemuksia jätetty selvästi aiempaa vähemmän. Helsingin Sanomat 10.3.2004, Urheilu.
- Ilmanen, Kalervo (1999). Kun kenttä nurmettuu. Selviytyjiä, sinnittelijöitä ja syrjäytyjiä. Liikunta ja tiede, 2/99, 16–19.
- Kujala, Antero (2002). Valtionapu on vain pisara valtameressä. Kunnat rahoittavat 96 prosenttia julkisesta liikuntarahasta. Sportpro, joulukuu 5/2002, 10–13.
- Pertti Alaja SLU:n kuntahankkeen vetäjäksi (2003). Helsingin sanomat 29.8.2003, Urheilu, 13.
- Puronaho, Kari & Borodulin, Katja & Koskenranta, Hilikka & Vuori, Sanna (1999). Kunta, seura ja liikuntatalous: Samassa veneessä eri suuntiin ? Liikunta ja tiede 2/1999, 4–9.
- Tuohimaa, Pasi (2004). Helsingin liikuntajohtaja haluaa keskustelua urheilun tukipaketista. Anssi Rauramo: Lajit eivät ole kaupungissa tasa-arvoisessa asemassa. Helsingin Sanomat 2.9.2004, Kaupunki.
- Valtonen, Hannu (2002). Enemmän rahaa, enemmän liikuntaa, enemmän hyvinvointia ? Liikunta ja tiede 2/2002, 24–29.

### **Muut asiakirjat**

- Haettavat avustukset (2004). Liikuntalautakunnalta vuonna 2004 haettavat avustukset. Kirje 7.1.2004. Helsingin kaupungin liikuntavirasto.
- Hanke numero 12. Liite. Helsingin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010.
- Helenius, Urpo (2004). Liikuntapäällikkö, Hyvinkää. Kirje Jani Sierilälle. Saate 19.2.2004.
- Helsingin liikuntalautakunnan esityslista nro 1–4 (2003) Helsingin kaupunki. Liikuntaseurojen sekä vammais- ja eläkeläisjärjestöjen toiminta-avustukseen ositetun määrärahan jakoperusteiden vahvistaminen vuodeksi 2003, 10.6.2003.
- Jyrkiäinen, Pekka (2004a). Helsingin kaupungin liikuntaviraston suunnittelija Pekka Jyrkiäisen tekemiä tiivistelmiä liikuntaseurakysely 2004:n tuloksista.

Toiminta-avustukset (2004). Toiminta-avustusten jakaminen liikuntaseuroille sekä vammais- ja eläkeläisjärjestöille. Liikuntalautakunnan esityslista 15.6.2004. Helsingin kaupungin liikuntavirasto.

Toiminta-avustusten vahvistaminen (2004). Liikuntaseurojen sekä vammais- ja eläkeläisjärjestöjen toiminta-avustukseen ositetun määrärahan jakoperusteiden vahvistaminen vuodeksi 2004. Helsingin kaupungin liikuntalautakunnan pöytäkirjanote 8/2004, 25.5.

Vierimaa, Kari (2004). Liikuntapaikkamestari, Hyvinkään kaupunki. Kirje Jani Sierilälle. Saate 19.2.2004.

### Sähköpostiviestit

Aapro, Simo (2004). Talouspäällikkö. Helsingin liikuntavirasto.  
[simo.aapro@hel.fi](mailto:simo.aapro@hel.fi) 25.8.2004.

Alajääski, Kari (2004). Osastopäällikkö, ulkoliikuntaosasto,  
Helsingin kaupungin liikuntavirasto. Lähettäjä [birgit.ekblom@hel.fi](mailto:birgit.ekblom@hel.fi) 10.8.

Björkwall, Jan (2004). Erityisasiantuntija. Suomen Kuntaliitto.  
[jan.bjorkwall@Kuntaliitto.fi](mailto:jan.bjorkwall@Kuntaliitto.fi) 17.3. ja 31.8.2004.

Jyrkiäinen, Pekka (2004b). Suunnittelija, Helsingin kaupungin liikuntavirasto.  
[pekka.jyrkiainen@hel.fi](mailto:pekka.jyrkiainen@hel.fi) 18.3 ja 11.10.2004.

Kaljunen, Raija (2004) Viestintäpäällikkö. Helsingin kaupungin liikuntavirasto.  
[raija.kaljunen@hel.fi](mailto:raija.kaljunen@hel.fi) 27.8.2004.

Koivula, Juha (2004). Varkauden vapaa-aikatoimenjohtaja.  
[juha.koivula@varkaus.fi](mailto:juha.koivula@varkaus.fi) 1.4.2004.

Kytösalmi, Teijo (2004) Vapaa-aikatoimenjohtaja, Imatra.  
[teijo.kytosalmi@imatra.fi](mailto:teijo.kytosalmi@imatra.fi) 5.2.2004.

Lammetvuori, Raimo (2004). Mikkelin kaupungin liikuntatoimi.  
[raimo.lammetvuori@mikkeli.fi](mailto:raimo.lammetvuori@mikkeli.fi) 10.3.2004.

Lanki, Tommi (2004). Liikuntatoimenjohtaja, Lahden kaupunki.  
[tommi.lanki@lahti.fi](mailto:tommi.lanki@lahti.fi) 26.1.2004.

Nyström, Maria (2004). Vs. osastopäällikkö, liikunnanohjausosasto.  
Helsingin kaupungin liikuntavirasto. [maria.nystrom@hel.fi](mailto:maria.nystrom@hel.fi) 11.8.2004.

- Oinonen, Marja-Leena (2004). Liikuntamarkkinointisihteeri, Jyväskylän liikunta- palvelukeskus. [marja-leena.oinonen@jkl.fi](mailto:marja-leena.oinonen@jkl.fi) 5.4.2004.
- Paavola, Pekka P. (2004). Va. liikuntatoimenjohtaja, Tampereen liikuntatoimi. [pekka.p.paavola@tt.tampere.fi](mailto:pekka.p.paavola@tt.tampere.fi) 12.3.2004.
- Pönkkö, Pentti (2004). Kajaanin vapaa-aikatoimenpäällikkö. [pentti.ponkko@kajaani.fi](mailto:pentti.ponkko@kajaani.fi) 10.3.2004.
- Rinne, Kimmo (2004). Porin kaupungin vapaa-aikaviraston johtaja. [kimmo.rinne@pori.fi](mailto:kimmo.rinne@pori.fi) 22.1.2004.
- Salatera, Antti (2004). Suunnittelupäällikkö. Helsingin liikuntavirasto. [antti.salatera@hel.fi](mailto:antti.salatera@hel.fi) 25.8.2004.
- Sjöholm, Kari (2004). Erityisasiantuntija. Suomen Kuntaliitto. [kari.sjoholm@Kuntaliitto.fi](mailto:kari.sjoholm@Kuntaliitto.fi) 17.3.2004.
- Tolonen, Hannu (2004). Ylitarkastaja, Opetusministeriö. [hannu.tolonen@minedu.fi](mailto:hannu.tolonen@minedu.fi) 23.8.2004.



## Kysely helsinkiläisille liikuntaseuroille

Hyvä liikuntaseuran edustaja

Helsingin kaupungin liikuntavirasto selvittää tällä kyselyllä liikuntaseurojen mielipiteitä ja kehittämisajatuksia liikuntaviraston palveluista ja tehtävistä. Tavoitteena on selvittää:

- liikuntaseurojen arviot liikuntaviraston palveluiden ja tehtävien tärkeydestä
- miten liikuntavirasto on onnistunut hoitamaan liikuntapalveluita
- millaisia yhteistyömahdollisuuksia liikuntaseuroilla on liikuntaviraston kanssa
- liikuntaseurojen arviot liikuntaseura-avustusten jakoperusteista
- mille ryhmälle mahdolliset liikuntatilojen maksujen korotukset pitää kohdistaa
- mitä liikuntapaikkoja pitää rakentaa Helsinkiin
- mitä muita kehittämis ehdotuksia liikuntaseuroilla on

Kysely lähetetään liikuntaseurojen avustushakemusten yhteydessä yli 400 helsinkiläiselle liikuntaseuralle, jotka saavat avustusta Helsingin kaupungilta.

Kyselyyn vastaaminen kestään noin 15 - 20 minuuttia. Pyydämme Teitä vastaamaan kyselyyn **30.1.2004 mennessä** ja palauttamaan sen oheisessa vastauskuoressa, jonka postimaksu on maksettu.

Jokaisen seuran vastaus on tärkeä, jotta Helsingin liikuntaolosuhteita ja –mahdollisuuksia voidaan kehittää palvelemaan liikuntaseuroissa harrastavia ja muita helsinkiläisiä mahdollisimman hyvin. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Minkään yksittäisen seuran nimi ei tule esille tulosten käsittelyssä.

Vastausaineistosta tehdään pro gradutyö Jyväskylän yliopistoon liikunnan sosiaalitieteiden laitokselle. Opinnäytetyötä ohjaa dosentti Kalervo Ilmanen Jyväskylän yliopistosta. Tulokset julkaistaan kesällä 2004.

Lisätietoja Helsingin kaupungin liikuntavirastossa järjestöasiansihteerillä Ulla Maria Elo puhelin 310 87439, sähköpostiosoite: ulla.elo@hel.fi sekä suunnittelijalla Pekka Jyrkiäinen, puhelin 310 87438, sähköpostiosoite: pekka.jyrkiainen@hel.fi

Anssi Rauramo  
liikuntajohtaja



	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Melko tärkeä	Tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
Ulkoilualueet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ulkoilutiet ja -reitit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuntoradat	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Hiihtoladut	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seurojen taloudellinen tukeminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen varaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen valvonta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen kunnossapito	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jokin muu, mikä?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**7. Arvioikaa seuranne kannalta miten hyvin Helsingin kaupungin liikuntavirasto on onnistunut hoitamaan seuraavia palveluja ja tehtäviä. Jos seuranne ei ole käyttänyt kysyttyä palvelua, vastatkaa "En osaa sanoa". Rastiä yksi vaihtoehto per rivi.**

	Erittäin huonosti	Huonosti	Kohtalaisesti	Hyvin	Erittäin hyvin	En osaa sanoa
Liikuntasalit ja -hallit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Uimahallit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Uimarannat	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuntosalit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jäähallit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Urheilu- ja palloilukentät	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tekojääkentät	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ulkoilualueet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ulkoilutiet ja -reitit	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuntoradat	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Hiihtoladut	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seurojen taloudellinen tukeminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen varaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen valvonta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen kunnossapito	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jokin muu, mikä?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**Liikuntaseurojen ja Helsingin kaupungin liikuntaviraston yhteistyö**



**8. Arvioikaa seuranne mahdollisuuksia yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa seuraavissa asioissa. Rastita yksi vaihtoehto per rivi.**

	Erittäin huonot mahdollisuudet	Huonot mahdollisuudet	Kohtuulliset mahdollisuudet	Hyvät mahdollisuudet	Erittäin hyvät mahdollisuudet	En osaa sanoa
Liikuntapaikkojen suunnittelu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntapaikkojen valvonta ja hoito	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Terveysliikunnan järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vanhusten liikunnan järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vammaisten liikunnan järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntatapahtumien järjestäminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jokin muu, mikä?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

## Talous ja kehittäminen

**9. Arvioikaa seuraavien Helsingin kaupungin liikuntaviraston nykyisten liikuntaseura-avustusten jakoperusteiden tärkeyttä. Rastita yksi vaihtoehto per rivi.**

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Melko tärkeä	Tärkeä	Erittäin tärkeä	En osaa sanoa
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leirit toiminta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Aikuisten harjoitustuntien määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seuran järjestämien liikuntakurssien määrä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatilaisuudet	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**10. Mitä muita avustusten jakoperusteita pidätte tärkeinä?**

---



---



---



---



---



---



---

11. Jos Helsingin kaupungin liikuntavirasto joutuu määrärahojen supistuessa korottamaan liikuntatilojen vuokria, niin mille ryhmälle maksujen korotus tulisi ensisijaisesti kohdistaa? Valitse vain yksi annetuista vaihtoehdoista.

- Aikuisten toimintaan
- Alle 19 vuotiaiden toimintaan
- Sekä aikuisten että alle 19 vuotiaiden toimintaan tasapuolisesti

12. Mikä liikuntapaikka tulee rakentaa Helsinkiin seuraavan viiden vuoden aikana?

---

---

---

---

---

13. Mitä kehittämistoimenpiteitä Helsingin kaupungin liikuntaviraston pitää käynnistää? Mainitkaa seuranne kannalta kolme tärkeintä kehittämistoimenpidettä.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

14. Mitä muuta palautetta haluatte antaa Helsingin kaupungin liikuntavirastolle?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Kiitos vastauksesta!**

Palauta vastaus **30.1.2004 mennessä** vastauskuoressa, jonka postimaksu on maksettu.

## LIITE 2: LIITETAULUKOT

Taulukko 6. Helsingin kaupungin liikuntaviraston seura-avustusten jakoperusteiden tärkeys: eri lajiryhmien mukaan

	Kaikki jalkapall. vastaajat		lentopall.	voimistel.	budolajit	salibandy	koripallo	uinti	tanssi
	N=292	N=60	N=40	N=41	N=24	N=54	N=24	N=21	N=19
	3,66	3,64	3,60	3,82	3,54	3,71	3,82	3,77	3,64
Alle 19-vuotiaiden harjoitustuntien määrä	4,15	4,15	3,94	4,45	3,68	4,27	4,38	4,24	4,05
Alle 19-vuotiaiden harjoittelijoiden määrä	4,11	4,19	3,94	4,30	3,95	4,20	4,30	4,14	4,06
Seuran järjestämä alle 19-vuotiaiden leiritointa	3,39	3,55	3,06	3,31	3,09	3,40	3,54	3,70	3,19
Aikuisten harjoitustuntien määrä	3,78	3,72	3,92	4,18	3,70	3,78	3,79	3,70	4,00
Aikuisten harjoittelijoiden määrä	3,78	3,67	3,83	4,17	3,70	3,84	3,71	3,75	4,00
Seuran järjestämien kilpailujen ja otteluiden määrä	3,27	3,38	3,33	2,97	2,77	3,45	3,75	3,35	2,44
Seuran järjestämien liikuntakursien määrä	3,32	3,06	3,06	3,26	3,77	3,24	3,43	3,45	3,63
Seuran järjestämät kunto- ja harrasteliikuntatiloisuudet	3,50	3,39	3,74	3,88	3,68	3,50	3,65	3,83	3,75

Taulukko 7. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: vastausten prosentuaalinen jakauma

	Ei lainkaan tärkeä (arvo:1)	Ei kovin tärkeä (arvo:2)	Melko tärkeä (arvo:3)	Tärkeä (arvo:4)	Erittäin tärkeä (arvo:5)	En osaa sanoa (arvo:0)	Yhteensä
Liikuntasalit ja -hallit (avg:4,17)	9 %	7 %	7 %	10 %	66 %	1 %	100 %
Uimahallit (avg:2,36)	37 %	27 %	11 %	8 %	15 %	3 %	100 %
Uimarannat (avg:1,98)	49 %	25 %	7 %	7 %	9 %	3 %	100 %
Kuntosalit (avg:2,84)	19 %	24 %	21 %	22 %	13 %	2 %	100 %
Jäähallit (avg:1,78)	63 %	16 %	3 %	4 %	10 %	4 %	100 %
Urheilu- ja palloilukentät (avg:3,20)	19 %	19 %	12 %	14 %	32 %	3 %	100 %
Tekojääkentät (avg:1,88)	59 %	16 %	5 %	6 %	10 %	4 %	100 %
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät (avg:1,88)	57 %	18 %	5 %	7 %	9 %	4 %	100 %
Ulkoilualueet (avg:2,94)	20 %	19 %	21 %	20 %	17 %	2 %	100 %
Ulkoilutiet ja -reitit (avg:2,87)	22 %	19 %	21 %	19 %	16 %	3 %	100 %
Kuntoradat (avg:2,71)	23 %	19 %	28 %	18 %	10 %	2 %	100 %
Hiihtoladut (avg:2,23)	42 %	22 %	14 %	10 %	11 %	3 %	100 %
Seurojen toiminnasta tiedottaminen (avg:3,72)	2 %	12 %	24 %	34 %	27 %	1 %	100 %
Seurojen taloudellinen tukeminen (avg:4,74)	1 %	0 %	4 %	13 %	81 %	0 %	100 %
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan (avg:3,67)	4 %	9 %	25 %	34 %	24 %	2 %	100 %
Liikuntapaikkojen varaaminen (avg:4,32)	4 %	3 %	8 %	26 %	57 %	3 %	100 %
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta (avg:4,46)	2 %	6 %	4 %	18 %	67 %	2 %	100 %
Liikuntapaikkojen valvonta (avg:3,82)	5 %	8 %	18 %	36 %	31 %	2 %	100 %
Liikuntapaikkojen kunnossapito (avg:4,35)	3 %	2 %	8 %	28 %	57 %	1 %	100 %
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen (avg:4,30)	2 %	4 %	9 %	30 %	53 %	2 %	100 %
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa (avg:2,96)	8 %	28 %	25 %	23 %	9 %	7 %	100 %
Jokin muu (avg:4,43)	7 %	0 %	0 %	4 %	44 %	45 %	100 %
<b>Yhteensä</b>	21 %	14 %	13 %	18 %	30 %	3 %	

Taulukko 11. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden tärkeys: eri lajiryhmien mukaan

	Kaikki vastaajat	jalkapall.	lentopall.	voimistel.	budolajit	salibandy	koripallo	uinti	tanssi
	N=292	N=60	N=40	N=41	N=24	N=54	N=24	N=21	N=19
	<b>3,26</b>	<b>3,38</b>	<b>3,60</b>	<b>3,43</b>	<b>2,78</b>	<b>3,38</b>	<b>3,68</b>	<b>3,40</b>	<b>2,80</b>
Liikuntasalit ja -hallit	4,17	4,56	4,65	4,48	4,09	4,55	4,78	3,50	4,33
Uimahallit	2,36	2,16	2,75	2,97	1,95	2,21	3,00	4,65	2,24
Uimarannat	1,98	1,87	2,97	1,84	1,70	1,96	2,29	2,94	1,82
Kuntosalit	2,84	3,17	3,03	2,74	2,20	2,72	3,64	3,06	2,18
Jäähallit	1,78	2,04	1,88	1,60	1,26	2,06	2,15	1,39	1,44
Urheilu- ja palloilu- kentät	3,20	4,72	3,97	3,00	1,68	3,94	4,36	2,56	2,19
Tekojääkentät	1,88	2,27	2,15	1,74	1,32	2,29	2,38	1,63	1,40
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	1,88	2,02	2,23	1,78	1,40	2,23	2,23	1,79	1,59
Ulkoilualueet	2,94	2,89	3,50	3,05	2,27	3,12	3,27	3,21	2,41
Ulkoilutiet ja -reitit	2,87	2,73	3,44	3,08	2,05	2,96	3,14	3,05	2,35
Kuntoradat	2,71	2,84	3,23	2,73	2,14	2,81	3,26	2,74	1,94
Hiihtoladut	2,23	2,09	2,94	2,41	1,68	2,34	2,77	2,56	1,75
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,72	3,42	3,72	4,14	3,95	3,44	3,86	3,65	4,00
Seurojen taloudelli- nen tukeminen	4,74	4,75	4,82	4,95	4,70	4,83	4,83	4,80	4,71
Kuntalaisten akti- vointi liikuntaan	3,67	3,41	3,94	4,27	3,74	3,27	3,96	3,58	4,00
Liikuntapaikkojen varaaminen	4,32	4,50	4,58	4,62	4,27	4,54	4,52	4,50	4,56
Harjoitus- ja kilpailu- tilojen tarjonta	4,46	4,64	4,66	4,44	4,57	4,67	4,74	4,55	4,47
Liikuntapaikkojen valvonta	3,82	3,90	3,97	4,18	3,09	3,77	4,09	3,85	3,44
Liikuntapaikkojen kunnossapito	4,35	4,46	4,54	4,56	3,59	4,48	4,78	4,45	4,06
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja raken- taminen	4,30	4,44	4,45	4,39	3,67	4,50	4,65	4,16	3,88
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,96	2,86	3,12	3,45	2,78	2,71	3,52	3,44	2,88
Jokin muu	4,43	4,50	4,67	5,00	3,00	5,00	4,67	4,80	0,00

TAULUKKO 12.	Erittäin huonosti (arvo:1)	Huonosti (arvo:2)	Kohtalaisesti (arvo:3)	Hyvin (arvo:4)	Erittäin hyvin (arvo:5)	En osaa sanoa (arvo:0)	Yhteensä
Liikuntasalit ja -hallit (avg:3,68)	1 %	6 %	24 %	41 %	11 %	16 %	100 %
Uimahallit (avg:3,88)	0 %	1 %	7 %	19 %	5 %	69 %	100 %
Uimarannat (avg:3,64)	0 %	1 %	10 %	10 %	3 %	77 %	100 %
Kuntosalit (avg:3,60)	0 %	3 %	18 %	24 %	5 %	50 %	100 %
Jäähallit (avg:3,55)	1 %	0 %	6 %	5 %	2 %	86 %	100 %
Urheilu- ja palloilukentät (avg:3,62)	0 %	4 %	20 %	29 %	6 %	40 %	100 %
Tekojääkentät (avg:3,50)	1 %	0 %	7 %	7 %	2 %	83 %	100 %
Luonnonjääluistelu- ja jääkiekkokentät (avg:3,23)	0 %	3 %	9 %	7 %	1 %	80 %	100 %
Ulkoilualueet (avg:3,88)	0 %	0 %	15 %	31 %	8 %	46 %	100 %
Ulkoilutiet ja -reitit (avg:3,90)	0 %	1 %	12 %	31 %	8 %	48 %	100 %
Kuntoradat (avg:3,72)	0 %	1 %	16 %	26 %	5 %	53 %	100 %
Hiihtoladut (avg:3,84)	0 %	1 %	7 %	13 %	5 %	74 %	100 %
Seurojen toiminnasta tiedottaminen (avg:3,17)	1 %	12 %	47 %	22 %	3 %	16 %	100 %
Seurojen taloudellinen tukeminen (avg:3,46)	1 %	10 %	40 %	36 %	11 %	1 %	100 %
Kuntalaisten aktivointi liikuntaan (avg:3,21)	0 %	9 %	35 %	17 %	2 %	37 %	100 %
Liikuntapaikkojen varaaminen (avg:3,58)	1 %	7 %	29 %	39 %	10 %	15 %	100 %
Harjoitus- ja kilpailutilojen tarjonta (avg:3,18)	2 %	18 %	36 %	25 %	6 %	14 %	100 %
Liikuntapaikkojen valvonta (avg:3,59)	0 %	5 %	32 %	41 %	8 %	13 %	100 %
Liikuntapaikkojen kunnossapito (avg:3,55)	1 %	5 %	35 %	40 %	9 %	10 %	100 %
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja rakentaminen (avg:3,07)	3 %	13 %	36 %	22 %	1 %	24 %	100 %
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa (avg:2,91)	1 %	10 %	15 %	6 %	1 %	66 %	100 %
Jokin muu (avg:2,67)	1 %	10 %	10 %	4 %	0 %	75 %	100 %
<b>Yhteensä</b>	1 %	5 %	22 %	23 %	5 %	44 %	

Taulukko 16. Helsingin kaupungin liikuntaviraston palveluiden onnistuminen: eri lajiryhmien vertailu

	Kaikki vastaajat								
	N=292	N=60	N=40	N=41	N=24	N=54	N=24	N=21	N=19
	<b>3,47</b>	<b>3,36</b>	<b>3,39</b>	<b>3,61</b>	<b>3,11</b>	<b>3,47</b>	<b>3,31</b>	<b>3,38</b>	<b>3,28</b>
Liikuntasalit ja -hallit	3,68	3,38	3,87	3,79	3,52	3,67	3,57	3,85	3,63
Uimahallit	3,88	3,92	3,73	3,61	3,00	3,81	3,73	3,85	4,00
Uimarannat	3,64	3,63	3,62	4,17	3,00	3,56	3,80	3,75	3,20
Kuntosalit	3,60	3,54	3,30	3,56	3,17	3,53	3,35	3,67	4,00
Jäähallit	3,55	3,31	3,40	3,75	3,00	3,36	3,60	0,00	3,00
Urheilu- ja palloilu- kentät	3,62	3,49	3,45	3,93	4,33	3,48	3,55	3,73	4,20
Tekojääkentät	3,50	3,40	3,33	3,80	3,00	3,72	3,25	3,50	3,50
Luonnonjää luistelu- ja jääkiekkokentät	3,23	3,13	3,14	3,43	2,00	3,35	3,00	3,60	2,50
Ulkoilualueet	3,88	3,79	3,76	4,00	3,67	3,92	3,87	3,71	3,75
Ulkoilutiet ja -reitit	3,90	3,80	3,78	3,95	3,60	3,97	3,93	4,00	3,86
Kuntoradat	3,72	3,48	3,45	3,69	3,25	3,66	3,67	3,60	3,75
Hiihtoladut	3,84	3,80	3,63	3,91	3,00	3,76	3,57	3,86	3,50
Seurojen toiminnasta tiedottaminen	3,17	3,06	3,09	3,19	3,05	3,22	2,95	3,44	3,06
Seurojen taloudelli- nen tukeminen	3,46	3,07	3,18	3,42	3,71	3,45	3,09	3,40	3,56
Kuntalaisten akti- vointi liikuntaan	3,21	3,06	3,34	3,41	3,35	3,35	3,18	3,14	3,33
Liikuntapaikkojen varaaminen	3,58	3,61	3,89	3,61	3,33	3,46	3,62	3,37	3,63
Harjoitus- ja kilpailu- tilojen tarjonta	3,18	2,87	3,18	3,36	3,05	3,06	3,18	3,50	3,27
Liikuntapaikkojen valvonta	3,59	3,50	3,51	3,71	3,47	3,71	3,70	4,06	3,47
Liikuntapaikkojen kunnossapito	3,55	3,55	3,46	3,59	3,40	3,67	3,57	3,84	3,71
Liikuntapaikkojen suunnittelu ja raken- taminen	3,07	3,10	3,07	3,29	2,93	3,03	3,18	3,14	3,00
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssit seurojen kanssa	2,91	2,92	3,00	3,19	2,67	3,10	3,36	2,78	2,33
Jokin muu	2,67	2,50	2,33	3,00	1,00	2,50	0,00	2,67	0,00

Taulukko 21. Seurojen mahdollisuudet yhteistyöhön Helsingin kaupungin liikuntaviraston kanssa potentiaalisilla yhteistyöalueilla: eri lajiryhmien vertailu

	Kaikki jalkapall. vastaajat		lentopall.	voimistel.	budolajit	salibandy	koripallo	uinti	tanssi
	N=292	N=60	N=40	N=41	N=24	N=54	N=24	N=21	N=19
	<b>2,73</b>	<b>2,39</b>	<b>2,27</b>	<b>2,77</b>	<b>3,18</b>	<b>2,60</b>	<b>2,68</b>	<b>3,04</b>	<b>2,72</b>
Liikuntapaikkojen suunnittelu	3,04	2,68	2,53	3,00	3,35	2,85	2,83	2,95	3,14
Liikuntapaikkojen rakentamisen rahoitus	1,85	1,86	1,48	1,59	1,81	1,68	1,91	1,58	1,40
Liikuntapaikkojen valvonta ja hoito	2,64	2,74	2,68	2,67	2,50	2,40	2,73	2,83	2,27
Terveysliikunnan järjestäminen	2,93	2,55	2,69	3,62	3,44	2,51	3,14	3,19	3,44
Lasten iltapäivätoiminnan järjestäminen	2,53	2,56	2,21	3,06	2,71	2,25	3,30	2,93	3,20
Vanhusten liikunnan järjestäminen	2,24	2,03	2,19	2,83	2,59	2,03	2,33	2,14	3,08
Vammaisten liikunnan järjestäminen	2,06	1,71	1,83	2,30	2,76	1,72	1,94	2,33	2,50
Maahanmuuttajien liikunnan järjestäminen	2,88	2,71	2,25	3,00	3,71	2,30	3,05	3,20	3,43
Ohjatun liikunnan yhteistyökurssien järjestäminen	2,90	2,64	2,30	3,32	3,56	2,39	3,24	3,44	3,29
Liikuntatapahtumien järjestäminen	3,29	3,19	2,91	3,39	3,55	3,04	3,36	3,50	3,44
Liikuntaseurojen toiminnasta tiedottaminen	3,29	2,98	3,14	3,53	3,23	2,98	3,27	3,37	3,50
Jokin muu	3,13	1,00	1,00	1,00	5,00	5,00	1,00	5,00	0,00